Proletarci vseh dežel, združite se!

Ljubljana, četrtek, dne 4. avgusta 1960 ● Leto II. ● Štev. 211 Din 10

DELO

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA SLOVENIJE, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK RUDI JANHUBA

ODGOVORNI UREDNIK IVAN ŠINKOVEC

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

ODHOD DR. DŽUANDE IZ JUGOSLAVIJE

Perspektive sodelovanja

Prvi minister indonezijske vlade je danes odpotoval iz Dubrovnika v Rim — »Posebno pozornost posvečamo dolgoročnemu gospodarskemu sodelovanju med našima državama« je izjavil dr. Džuanda pred odhodom

DUBROVNIK, 3. avg. (Tanjug). Prvi minister vlade republike Indonezije Džuanda Kartavidjaja in njegova soproga sta danes po šestdnevnem obisku v Jugoslaviji odpotovala s posebnim letalom iz Dubrovnika v Rim.

Predsednika Džuando Kartavidjajo spremljata generalni sekretar indonezijskega zunanjega ministrstva Suvito Kusumidagdo in direktor uprave za mednarodne ekonomske odnose dr. Ismail Thajeb.

Visokega gosta so na letališču ob odhodu pozdravili podpredsednik Izvršnega sveta Sabora Hrvatske Marin Cetinić, pomočnik državnega sekretarja za zunanje zadeve Bogdan Crnobrnja, načelnik oddelka v državnem sekretariatu za zunanje zadeve Lazar Latinović, namestnik šefa protokola tega sekretariata Miodrag Marković in svetnik v sekretariatu Blagoje Popovski.

Ministra Džuando so pozdravili tudi predsednik Okrajnega ljudskega odbora Dubrovnik Nikola Ivanović, predsednik Obč. ljudskega odbora Dubrovnik Veljko Betica kot tudi drugi predstavniki političnih in družbenih organizacij v Dubrovniku. Navzoč je bil tudi indonezijski veleposlanik v Beogradu R. A. Asmaun.

Pred odhodom je prvi minister vlade Indonezije Džuanda izrazil svojo zahvalo za prisrčen in topel sprejem, ki so ga bili on in njegova soproga kot tudi vsi ostali člani delegacije deležni v Jugoslaviji.

»Utemeljeno menim, da se obojestranski odnosi med Indonezijo in Jugoslavijo razvijajo čedalje globlje in širše ob čedalje večjem medsebojnem razumevanju, ki ga dosegamo s pogostimi medsebojnimi obiski državnikov naših dveh dežel,« je izjavil prvi minister Džuanda Kartavidjaja.

»Prepričan sem,« je nadaljeval, **»da odpira izpolnitev dolgoročnega plana razvoja v Indoneziji sijajne perspektive za medsebojno koristno sodelovanje, za nadaljnji razvoj gospodarstva naših dveh dežel. V tej zvezi bi rad omenil sporazum o tehničnem in znanstvenem sodelovanju ter sporazum o jedrskem sodelovanju, ki smo ju podpisali med mojim bivanjem v vaši gostoljubni deželi. Prav tako bi vas rad opozoril na posebno pozornost, ki jo posvečamo dolgoročnemu gospodarskemu sodelovanju med našima deželama«.**

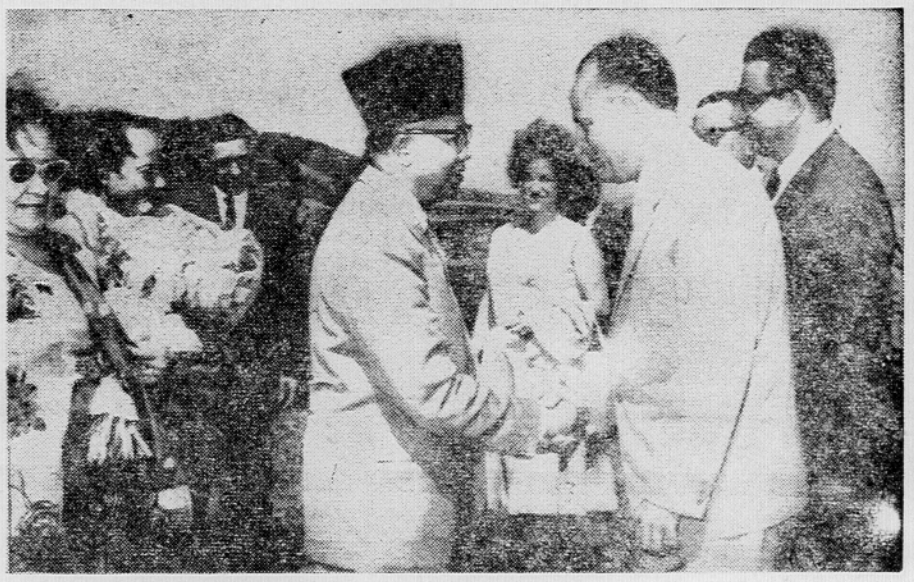
V odgovoru na vprašanja posebnega poročevalca jugoslovanske radiofuzije je prvi minister Indonezije izrekel mnenje tudi o nekaterih problemih mednarodnih odnosov. Po njegovem mnenju je eden najnovejših vidikov razvoja dogodkov na svetu, izpolnitev želje narodov Azije, Afrike in Latinske Amerike, da ustvarijo svojo lastno družbeno ureditev, in njihova odločnost, da branijo svojo nedotakljivost.

Na vprašanja o vlogi izvenblokovskih dežel v mednarodnih odnosih je Džuanda Kartavidjaja odgovoril, da je ta vloga v odločnem prizadevanju, da bi našli pota in načine za poglobitev sodelovanja in za vsklajeno akcijo s ciljem, da bi dosegli tako zaželeno popuščanje sedanje mednarodne napetosti in da bi z miroljubnimi pogajanji uredili mednarodne probleme.

Na koncu je Džuanda Kartavidjaja izjavil:

»Zelo sem srečen, da se mi je ponudila priložnost, da drugič obiščem vašo miroljubno in lepo deželo. Globok vtis je napravil name duh jugoslovanskih narodov, ga si sami ustvarijo družbeno ureditev, ki jim bo prinesla blaginjo in srečo. Izkušnje med tem obiskom, čeprav je bil zelo kratek, so ogromnega pomena za moje proučevanje, kako bi dosegli blaginjo našega ljudstva.«

Džuanda Kartavidjaja je izrazil tudi hvaležnost predsedniku republike Titu in njegovi soprogi, podpredsedniku Kardelju in njegovi soprogi ter vsem prijateljem v Jugoslaviji, ki so pripomogli, da je bilo njegovo bivanje v naši deželi plodno in prijetno.



Prvi minister vlade republike Indonezije dr. Džuanda Kartavidjaja se poslavlja od podpredsednika Izvršnega sveta LR Hrvatske Marina Cetinića na letališču Gruda pri Dubrovniku pred odhodom iz Jugoslavije

Miha Marinko na folklornem festivalu v Kopru

Koper, 3. avgusta. — Včerajšnje svečane otvoritve I. jugoslovanskega folklornega festivala v Kopru se je udeležil tudi predsednik Ljudske skupščine Slovenije Miha Marinko. Prisostvoval je nastopu zbora narodnih pesmi in plesov Hrvatske »Lado« iz Zagreba.

Sprejem na ladji »Luka Botić«

Havana, 3. avgusta (Tanjug) Jugoslovanski veleposlanik v Mehiki Dalibor Soldatić je priredil na jugoslovanski ladji »Luka Botić«, ki je pred nekaj dnevi zaplula v mehiško luko Vera Cruz, sprejem za predstavnike oblasti in pomorskih družb ter gospodarskih organizacij.

Na novo ladjo »Luka Botić« natovarjajo 11 tisoč ton sladkorja, ki ga je Jugoslavija kupila v Mehiki.

PREDSEDNIK TITO RAZOROŽITVENI KONFERENCI V TOKIU

OZN najprimernejši okvir

za sodelovanje narodov pri reševanju mednarodnih problemov

Beograd, 3. avg. (Tanjug). — Predsednik FLRJ **Josip Broz Tito** je poslal šesti svetovni konferenci proti atomskim in vodikovim bombam in za popolno razorožitev v Tokiu naslednjo poslanico:

»Dovolite mi, da ob šesti svetovni konferenci proti atomskim in vodikovim bombam in za popolno razorožitev pošljem v imenu narodov Jugoslavije in v svojem imenu najprisrčnejše pozdrave japonskemu narodu in želje za uspešno delo vaše konference.

Danes se moramo bolj kakor kdaj koli zavedati, da bi usodo, ki sta jo doživeli mesti Hirošima in Nagasaki pred 15 leti, v pogojih nove jedrske vojne delilo vse človeštvo. To spoznanje narekuje potrebo kar največjih naporov, da bi zagotovili trajen mir in blaginjo vsem narodom sveta.

Najnovejši razvoj mednarodnega položaja opozarja na potrebo nujne rešitve vprašanja razorožitve, prepovedi jedrskih poskusov, kakor tudi prepovedi proizvodnje in uporabe vseh sredstev za množično uničevanje. Za reševanje teh osnovnih mednarodnih problemov je treba še bolj angažirati vse miroljubne sile. Potrebni so novi napori za dosego mednarodnega zaupanja, za miroljubno reševanje problemov s pogajanji, ne pa z opiranjem na silo. Pri tem želim izraziti svoje globoko prepričanje, da so Združeni narodi kot mednarodno telo, v katerem so zastopane skoraj vse države, najprimernejši okvir za aktivno in enakopravno sodelovanje narodov pri reševanju važnih mednarodnih problemov.

Boj za ohranitev miru v svetu in za uresničenje enakopravnega mednarodnega sodelovanja je danes neločljiv od boja za dosledno izvajanje politike aktivne miroljubne koeksistence držav z različnimi družbenimi sistemi. Zato morajo biti napori vseh miroljubnih sil usmerjeni v zmago te politike kot edine alternative politiki vojne in uničenja človeškega rodu.

Prepričan sem, da bo tudi šesta svetovna konferenca proti atomski in vodikovi bombi in za popolno razorožitev nov prispevek h krepitvi skupnih naporov vseh miroljubnih sil v boju za zagotovitev trajnega miru.«

Kitajska nota zaradi dopisnika Hsinhue

Peking, 3. avg. (Hsinhua). Kitajsko veleposlaništvo v New Delhiju je poslalo indijskemu zunanjemu ministrstvu noto v zvezi s sklepom indijske vlade, da ne podaljša dovoljenja za bivanje dopisniku agencije Hsinhua v Indiji. V noti je rečeno, da ta sklep škoduje kitajsko-indijskemu prijateljstvu. Indijska vlada naj ga prekliče.

Predsednik indijske vlade Nehru je v parlamentu izjavil, da dopisniku agencije Hsinhua v New Delhiju niso podaljšali dovoljenja za bivanje zato, ker je iz Indije pošiljal »enostranska in neutemeljena poročila«.

Milentije Popović na skopskem sejmu

Skopje, 3. avg. (Tanjug). — Član ZIS Milentije Popović si je v spremstvu člana Izvršnega sveta Makedonije Rista Džunova danes dopoldne ogledal skopski sejem.

SKUPNO SPOROČILO O OBISKU DR. DŽUANDE V JUGOSLAVIJI

Vloga miroljubnih sil

BRIONI, 3. avg. (Tanjug). Danes je bilo tu objavljeno skupno sporočilo o obisku prvega ministra vlade republike Indonezije Džuande Kartavidjaje v FLR Jugoslaviji. Besedilo skupnega sporočila se glasi:

Na povabilo vlade Federativne ljudske republike Jugoslavije je bil prvi minister vlade republike Indonezije Džuanda Kartavidjaja na obisku v Jugoslaviji od 29. julija do 3. avgusta 1960.

Med obiskom je prvega ministra Džuando Kartavidjajo sprejel predsednik Federativne ljudske republike Jugoslavije Josip Broz Tito.

Prvi minister Džuanda Kartavidjaja in njegovi sodelavci so obiskali Beograd, nekatere kraje v Ljudski republiki Črni gori in Ljudski republiki Hrvatski.

Med obiskom v Beogradu in na Brionih so se prvi minister Džuanda Kartavidjaja in visoki funkcionarji, ki so bili v njegovem spremstvu, razgovarjali s podpredsednikom Zveznega izvršnega sveta Edvardom Kardeljem in drugimi visokimi jugoslovanskimi osebnostmi o poglavitnih mednarodnih problemih in o možnostih za nadaljnje zboljšanje medsebojnega sodelovanja.

Razgovori so potekali v prijateljskem vzdušju, polnem zaupanja in medsebojnega razumevanja. Z zadovoljstvom je bilo ugotovljeno, da je bil dosežen očiten napredek na vseh področjih medsebojnega sodelovanja. Obe strani sta izrazili odločenost dveh vlad, da prispevata nadaljnje napore za zboljšanje splošnega mednarodnega položaja.

I.

Neuspeh konference najvišjih predstavnikov v Parizu in prekinitev pogajanj o razorožitvi v Ženevi sta neugodno vplivala na mednarodni položaj in otežkočila miroljubno in konstruktivno urejanje najbolj perečih svetovnih vprašanj. Stoječ na stališču, da je okrepitev svetovnega miru in medsebojnega sodelovanja ena osnovnih teženj njune zunanje politike, sloneče na načelih aktivne in miroljubne koeksistence ter načelih, izraženih na azijsko-afriški konferenci v Bandungu, obe strani sodita, da morajo izvenblokovske države in države, ki niso neposredno zapletene v hladno vojno, kot tudi vse miroljubne sile sveta sploh prispevati še večje napore za ublažitev napetosti na svetu, nevmešavanje v notranje zadeve drugih dežel in izločitev politike sile.

Izraženo je bilo obojestransko popolno soglasje, da je za sporazumno ureditev vprašanj splošne in kontrolirane razorožitve potrebno še odločnejše ukrepanje kot doslej. Obe vladi bosta tudi v prihodnje podpirali in sami prispevali napore za razorožitev in prepoved proizvodnje atomskega orožja in opravljanja poskusov, v prepričanju, da bosta tako prispevali k zmanjšanju napetosti na svetu.

V razgovorih sta obe strani poudarili pomen spoštovanja Ustanovne listine OZN, posebej pa sta izrazili potrebo po nadaljnji krepitvi pozitivne vloge OZN v učinkovitem urejanju najbolj perečih sodobnih problemov.

Obe strani sta pozdravili ustanavljanje novih neodvisnih držav in izrazili vso podporo boju za neodvisnost še neosvobojenih narodov. Njihovo osvoboditev presojata kot naravni nezadržni proces sodobnega razvoja na svetu, ki odstranjuje ostanke kolonializma in prispeva h krepitvi miru in čedalje širšemu mednarodnemu sodelovanju.

V zvezi s tem potrjuje Jugoslavija v vprašanju osvoboditve Zahodnega Irijana izpod kolonializma svoje stališče, izraženo v skupnem sporočilu predsednika Tita in predsednika Sukarna, ki je bilo objavljeno 30. decembra 1958 v Tampaksiringu.

Obe strani sodita, da je vzpostavljanje mednarodnega gospodarskega sodelovanja z novimi neodvisnimi državami kot tudi gospodarsko nezadostno razvitimi deželami in področji sploh bistvenega pomena za uresničenje napredka in stabilnosti na svetu. Zato je potrebno prispevati na tem področju maksimalne napore za razširitev gospodarskega in tehničnega sodelovanja, brez političnih in podobnih pogojev, z vsemi tistimi državami in narodi, ki jim je takšno sodelovanje potrebno.

II.

V razgovorih je bila posvečena posebna pozornost dvostranskim odnosom. Z zadovoljstvom je bilo ugotovljeno, da je praksa neposrednih stikov in izmenjave gledišč med državniki FLRJ in Indonezije zelo koristna in da prispeva k vsestranskemu razvoju medsebojnega sodelovanja in okrepitvi odnosov med obema državama.

Obe strani sta ugotovili, da so bili doseženi pomembni rezultati na vseh področjih medsebojnih odnosov in da so podani možnosti, da bi se sedanje sodelovanje, zlasti na gospodarskem področju, nadaljevalo razširilo.

Obe strani sta izrazili svoje veliko zadovoljstvo, da sta bila med obiskom prvega ministra Džuande Kartavidjaje podpisana sporazuma o znanstveno-tehničnem sodelovanju in o sodelovanju na področju izkoriščanja atomske energije v miroljubne namene.

V skladu z ugotovitvijo, izraženo v skupnem sporočilu, ki je bilo objavljeno ob nedavnem obisku predsednika Sukarna v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji, da bi bila sklenitev sporazuma o dolgoročnem gospodarskem sodelovanju v skupno korist, so bila proučena in določena načela, na katerih bo slonelo dolgoročno gospodarsko sodelovanje med obema državama.

Brioni, 1. avg. 1960.

Himalajska odprava doma

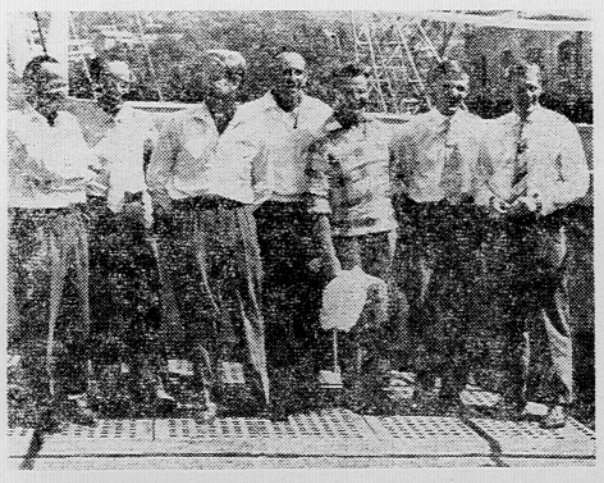
Na palubi »Uljanika« je pozdravil udeležence odprave predsednik Planinske zveze Jugoslavije Rado Kušić, v Ljubljani pa predsednik Planinske zveze Slovenije Fedor Košir

Ljubljana, 3. avgusta. Po domala štiritedenskem potovanju je »Uljanik« davi okrog devetih pristal v reškem pristanišču. Z njim so se vrnili člani prve jugoslovanske himalajske odprave, ki so pred štirimi meseci in pol krenili v Indijo, se kot prvi Jugoslovani povzpeli na himalajske vrhove in častno opravili veliko nalogo našega alpinizma.

Ko je ladja pristajala, je vseh sedem članov odprave z zgornje palube pozdravljalo skupino ljudi, ki se je zbrala na obali: svojce, prijatelje in znance, veseleč se ponovnega stiska domačih rok po dolgih mesecih, ki so jih preživeli na morju, v divjini, na snegu in ledenikih. Z nič manjšo nestrpnostjo so čakali na pomolu svojci, predstavniki Planinskih zvez in prijatelji iz Ljubljane in Reke.

Ko so minila prva prisrčna snidenja in so se utrudile fotografske in televizijske kamere, ko je stara mamica Tržačanka, ki živi na Reki in je v imenu reških Slovencev kot neznana občudovalka naših požrtvovalnih fantov in bralka vseh poročil, ki so jih pošiljali s poti, ko je tudi ta mamica premagala svojo sramežljivost in stisnila šopek rdečih nageljnov najbližjemu v roko, tedaj se je na zgornji palubi »Uljanika« začela intimna, majhna slovesnost. — Predsednik Planinske zveze Jugoslavije Rado Kušić je toplo pozdravil udeležence odprave, jim čestital k doseženemu uspehu, ki je jugoslovanski alpinizem uveljavil v mednarodnem merilu, se vsem zahvalil za trud in prizadevanje, posebej pa še vodji odprave, ki je s svojo preudarnostjo in zrelostjo prispeval, da je odprava dosegla tako zavidljiv uspeh. Za njim je spregovoril še predsednik Himalajskega odbora pri Planinski zvezi Slovenije Fedor Košir, se prisrčno zahvalil vsem članom odprave in jim čestital ter izrekel priznanje, ki jim pripada.

Okrog pol šeste ure je odprava prispela z avtobusom v Ljubljano. Pred Narodnim domom jo je pričakala večtisočglava množica, ki je zmagovalce Trisulov II in III objemala in poljubljala ter jim pripenjala rdeče nageljne v gumbnice suknjičev in jim čestitala k zmagi. Navdušenja in prisrčnih vzklikov dolgo ni bilo kraja. Množica se je nekoliko pomirila šele potem, ko je člane odprave pozdravil in jim zaželel dobrodošlico na tleh ožje domovine predsednik Planinske zveze Slovenije Fedor Košir. V imenu Planinske zveze Jugoslavije in Planinske zveze Slovenije ter himalajskega odbora je izrazil željo, da bi člani odprave prenesli svoje vtise s himalajskih vrhov ljubiteljem planin širom Jugoslavije. Za tovarišem Koširjem se je množici zahvalil za topli sprejem vodja odprave Stane Kersnik.





Člani naše prve himalajske odprave na »Uljaniku« po prihodu v reško pristanišče (zgoraj) in sprejem v Ljubljani — (Foto: Deniša)

V DANAŠNJI ŠTEVILKI

Str. 2 – Agrotehnični ukrepi že ob jesenski setvi – Izkušnje pri izvajanju zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev v novomeškem okraju
Str. 4 – Slovo od prijatelja
Str. 5 – S potovanja po Gradiščanski
Str. 6 – Festival folklore v Piranu
Str. 7 – Pred Ljubeljem – Šah

V R E M E

Stanje 3. avgusta: Severno od Alp se zadržuje v višinah jedro hladnega zraka, ki povzroča tudi pri nas slabo vreme. Nad Zahodno Evropo pa je slabotno področje visokega zračnega pritiska.

Napoved za četrtek: Spremenljivo oblačno vreme, zlasti v severni Sloveniji nekaj manjših padavin. Temperature ponoči med 10 in 16, v Primorju 17, najvišje dnevne med 18 in 23 stopinj C.

Agrotehnični ukrepi že ob jesenski setvi

Čas jesenske setve ni več daleč, zlasti za tiste, ki so dolžni izvajati določila letos sprejetih zakonov o racionalnem izkoriščavanju kmetijskega zemljišča. To velja predvsem za občinske ljudske odbore, ki bodo morali že v bližnji prihodnosti sprejeti ustrezne odloke v zvezi s tem. Posebne komisije so začele že zbirati ustrezne tehnične ekonomske dokumentacije, ki bodo potrebne za določitev agrotehničnih minimumov.

Do 10. septembra, ko se približno začenja čas jesenske setve, bodo morali ljudski odbori občin že sprejeti odloke o teh minimumih. Ker je do takrat čas sorazmerno kratek, bo treba to delo resno in brez odlašanja opraviti, še posebno zavoljo tega, da bo vedel vsak kmetijski proizvajalec, kako bo moral obdelati svoje zemljišče in tudi v katerem času. Pravočasno sprejemanje občinskih odlokov v zvezi s temi pa ni pomembno samo za neposredne proizvajalce v kmetijstvu, temveč tudi kmetijske organizacije, ki so dolžne pravočasno zagotoviti reprodukcijski material in ustrezne količine agrotehničnih sredstev. Vrh tega bodo mnogi individualni kmečki proizvajalci po sprejemu odlokov težili za tem, da izpolnijo obveznosti o agrotehničnih minimumih v kooperaciji s kmetijskimi zadrugami. To bo kajpak terjalo od zadrug mnogo več tehničnih priprav, več organizacijskega dela in načrtno ter racionalno izkoriščanje mehanizacije. Da bo jesenska setev po uveljavljanju občinskih odlokov o agrotehničnih minimumih velika in zahtevna, nam očitno povedo tudi nekatere poglavitne agrotehnične zahteve, predvidene v občinskih odlokih.

Tako naj bi bili agrotehnični ukrepi v odlokih za vsako kulturo posebej navedeni – izbira semen, gnojenje, oranje i. p. To pomeni, da bo določena kompleksna agrotehnika za posamezne kulture in tudi to, na katerem območju jo je treba izvajati. Stvar je namreč v tem, da bodo veljali nekateri agrotehnični ukrepi za ves teritorij občine, drugi pa le za določena območja in sicer zategadelj, ker še nimamo dovolj strokovnega kadra in tudi ne mehanizacije, s katero bi mogli zanesljivo izvajati ukrepe na vsem območju občine. Splošno veljaven agrotehnični ukrep pa bo verjetno zamenjava semen, medtem ko bi bilo na primer globoko oranje obvezno le na določenem območju. To pomeni, da bodo morali ljudski odbori upoštevati materialne možnosti za izvajanje določil zakona o racionalnem izkoriščanju kmetijskih zemljišč in vrh tega v svojih odlokih zagotoviti dovolj možnosti za prožno realizacijo politike, ki jo določa zakon.

Kmetovalce bo brž čas zanimalo, kakšni bodo agrotehnični minimumi za posamezne poljščine že to jesen. Za pšenico predvidevajo, da bo v občinskih odlokih določena intenziteta gnojenja, in sicer osnovnega in dopolnilnega. Na enem hektarju bo treba porabiti vsaj 600 kg enostavnih skupin gnojil, pa tudi več, kar bo odvisno predvsem od vrst gnojil, ki bodo na razpolago, in od strokovne presoje kakovosti zemljišča. Vse gnojenje bo opravljeno s strojem.

Razen predpisanih minimalnih količin gnojil bosta v občinskih odlokih določeni tudi količina in vrsta semena za en hektar. Setev bo prav tako obvezno strojna. Končno bo treba v občinskih odlokih o agrotehničnih minimumih za pšenico določiti tudi način zaščite.

Za travniško proizvodnjo bodo predpisani agrotehnični minimumi za gnojenje, čiščenje in košnje. Predvidvajo, da bo glede na različne lege in kakovost travnikov predpisanih gnojil po 500, 700 ali 900 kg na hektar. Gnojenje, ki bi bilo strojno, bi bilo razdeljeno na osnovno in dopolnilno, in sicer takoj po košnji. Poleg tega bo treba predpisati za dolinske kraje tudi 3 košnje. Zelo pomembno določilo odloka o agrotehničnih minimumih za travnike pa bo tudi določilo o čiščenju. Verjetno bodo občinski ljudski odbori predpisali obvezno gnojenje tudi za vsa deteljišča.

Kot smo že uvodoma poudarili, bodo ti odloki velikega pomena za boljše izkoriščanje kmetijskega zemljišča, od česar pričakujemo občutno povečanje kmetijske proizvodnje. Določila občinskih odlokov bodo zadevala številne organizacije in posameznike. Zaradi tega bo potrebno res skrbno pripravljanje odlokov na podlagi zbrane dokumentacije. Že zdaj kaže opozoriti na te odloke tudi politične organizacije na vasi, ki bodo dolžne čim bolje tolmačiti njihov pomen že za letošnjo jesensko setev. Razen tega bo nedvomno treba zagotoviti dobro seznanjenje prizadetih z odloki tudi preko krajevnega načina objavljanja občinskih aktov.

Vse torej kaže, da bodo priprave na jesensko setev ne le gospodarska akcija v kmetijstvu, temveč tudi zahtevna politična naloga za vse družbene in politične organizacije, zlasti pa še za organizacije Socialistične zveze.

Rudi Vogrič

LETOŠNJI DONOSI PŠENICE V SRBIJI

Skoraj polovica pridelka s površin posejanih v družbeno organizirani proizvodnji

Beograd, 3. avg. (Tanjug). Socialistična kmetijska gospodarstva v Srbiji so pridelala letos po nepopolnih podatkih 39 metrskih stotov pšenice na hektar, vtem ko znašajo na zasebnih posestvih zunaj kooperacije hektarski donosi italijanskih vrst pšenice 23.5 metrskih stotov. Zasebni kmetovalci pa so v kooperaciji z zadrugami pridelali 31.2 metrskih stotov na hektar.

Večje donose pšenice v družbeno organiziranem pridelovanju so dosegli z uporabo sodobnih agrotehničnih ukrepov. Zadruge so tudi kooperantom zagotovile boljše seme, kakor so ga imeli zasebni kmetovalci, ki niso sodelovali z zadružnimi organizacijami. Na socialističnem sektorju in v kooperaciji so posevke pravočasno dodatno pognojili z umetnimi gnojili, tako da so brez večje škode kljubovali hudemu mrazu in slani.

Tako so pridelali samo na 26% površin, kolikor jih je bilo v družbeno organizirani proizvodnji posejanih s pšenico, nad 46% vsega letošnjega pridelka pšenice v Srbiji. Lani so pridelali na takšnih poljih tretjino pridelka.

Po podatkih republiškega sekretariata za kmetijstvo je bilo letos zasejano s pšenico 1,211.500 ha, od tega z italijanskimi vrstami 392.000, ha ali 215.600 ha več kakor lani. Pšenico so poželi pravočasno, ker imajo socialistična kmetijska gospodarstva na razpolago 2.350 kombajnov ter večje število strojev, ki vežejo snope. Omlatili so že nad 60% pšenice. Letošnja pšenica je zelo dobra, brez mnogo primesi in z normalnim odstotkom vlage.

Dr. Marijan Brecelj na Mariborskem tednu

Maribor, 3. avg. V štirih dneh Mariborskega tedna si je ogledalo razstavne prostore nad 46.000 obiskovalcev. Med njimi so bili zvezni državni sekretar za blagovni promet dr. Marjan Brecelj, predsednik Zvezne trgovinske zbornice Todor Vujasinović, danes dopoldne pa še republiški državni sekretar za blagovni promet dr. Marijan Dermastia. Gostje so pohvalili dobro organizacijo prireditve, posebno pa uspelo razstavo tekstilne industrije in modno revijo, na kateri sodelujejo skoro vsa jugoslovanska konfekcijska podjetja.

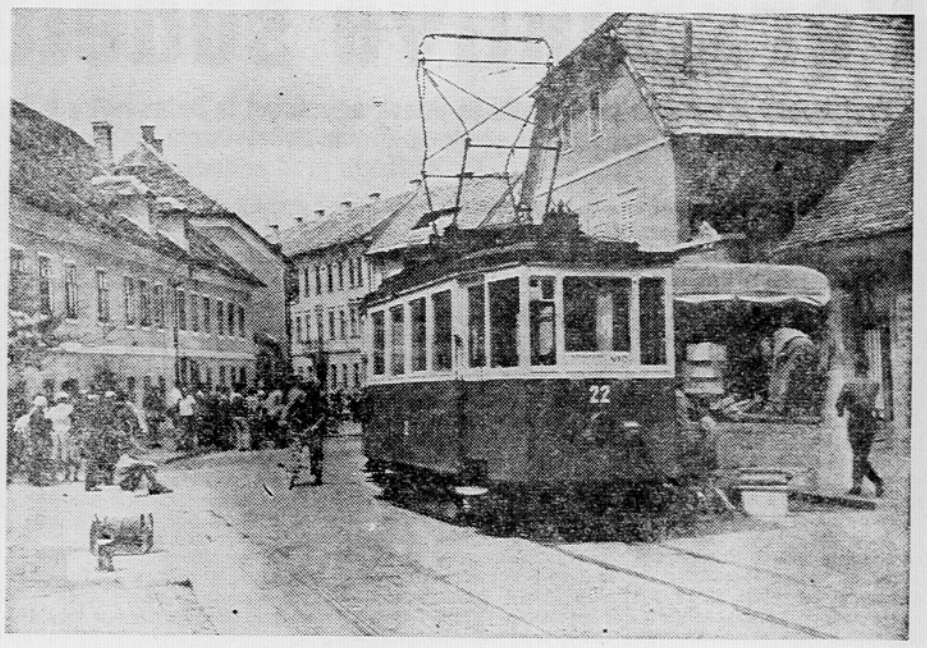
jp.

Obisk vojnih veteranov iz ZAR

Reka, 3. avg. (Tanjug). Osem vojnih veteranov ZAR je prispelo danes v našo državo, ker bodo tri tedne gostje Centralnega odbora ZVVI Jugoslavije. Na Reko so prispeli s potniško ladjo ZAR »Mesertiti«, potem pa so obiskali Opatijo.

Popravek

V članku z naslovom »Hkrati tri sejemske prireditve«, ki smo ga objavili v včerajšnji številki »Dela« na drugi strani, se je vrinila neljuba napaka. — Tretji stavek drugega odstavka bi se moral pravilno glasiti: »Tudi prireditelji so mnenja, da je docela **primerno** vzporejati in istočasno ocenjevati najkvalitetnejše alkoholne in brezalkoholne pijače... (in ne **»neprimerno«**, kot je bilo objavljeno).



V Gradišču so včeraj mimoidoči z zanimanjem opazovali lep zelen tramvaj, s kakršnim so se Ljubljančani vozili dolga desetletja. Vrvež okoli njega pa nam je povedal, da ne gre za »poživitev« prometa, temveč, da je bila na delu snemalna ekipa »Triglav-filma«, ki je snemala prizore za novi slovenski film »Veselica« režiserja Jožeta Babiča. V nekaterih kadrih tega filma so potrebovali tudi tramvaj, ki je dokazal, da le ni še za pokoj. — (Foto: V. Smole)

KNJIGA DR. VLADIMIRA BAKARIĆA

O kmetijstvu in problemih vasi

Zagreb, 3. avgusta. — Zdaj ko je dejavnost kmetijstva v naših vaseh tako živahna in ko nam prinaša napredek kmetijstva nova gledišča in pozitivne kulturne preobrazbe vasi in kmetov, je treba pozdraviti sleherno našo knjigo, ki bo utrla to pot. Naša politično-ekonomska literatura je še zmerom skromna, zlasti malo imamo del, ki obravnavajo probleme kmetijstva na vasi in splošne probleme vasi. Ti problemi so še zmerom večidel odprti.

V tem času, ko prisojamo kmetijstvu in vasi čedalje večji pomen in ko iščemo nova pota v politično-družbeni dejavnosti na vasi, je izšla knjiga dr. Vladimira Bakarića »O kmetijstvu in problemih vasi«, ki bo dobrodošla pri proučevanju teh problemov, seveda pa bo pripomogla tudi k nekaterim ustreznim ukrepom.

Na dobrih 600 straneh je avtor objavil tri predvojne članke in nad 40 povojnih študij, referatov, govorov, predavanj, intervjujev in delov govorov o temah iz kmetijstva in družbenega življenja na vasi. V uvodu dr. Bakarić pojasnjuje, zakaj je izdal novo delo, o katerem pravi, da še ni zaokrožena slika našega kmetijstva in razvoja vasi, da pa upa, da bo služila svojemu namenu, da teoretikom in praktikom pomaga pri nadaljnjem delu.

Novo delo je dobrodošel prispevek k proučevanju naše politike na vasi in kot takšno ne bo samo služilo proučevanju teh vprašanj, marveč bo dalo tudi pobudo za podobna dela, ki bodo koristna za naš splošni napredek.

Knjiga je izšla v redakciji dr. Slavka Komarja.

Obiski na Gorenjskem sejmu

Kranj, 3. avgusta. Danes dopoldne je obiskal X. Gorenjski sejem podpredsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS dr. Joža Vilfan. Prav tako so danes obiskali Gorenjski sejem gostje iz Koroške: celovški mestni in komercialni svetnik ter predsednik Celovškega sejma, g. Rudolf Novak, svetnik koroške deželne zbornice za trgovino in obrt g. Mathias Strukel, glavni tajnik sekcije za turizem pri tej zbornici g. dr. Gustav Pogatschnigg, direktor urada za turizem pri koroški deželni vladi g. prof. dr. Herbert Reitmann ter generalni direktor Kärtner Landesbüro g. Franc Begusch. Po ogledu sejma je g. Rudolf Novak dal naslednjo izjavo:

»Z veseljem lahko ugotovim, da je blago in izbira na letošnjem Gorenjskem sejmu veliko bogatejša kot lani. Hkrati sem zadovoljen, da lahko ugotovim velik napredek Gorenjskega sejma. Na žalost Celovški sejem še nima z Gorenjskim sejmom trdnih vezi, z izmenjavo obiskov pa bi lahko postale trdnejše. Glede konkretnega sodelovanja lahko poudarim, da bi bilo treba v prihodnje še vse bolj izmenjavati razpoložljivo propagandno gradivo, kakor tudi obiske turistov.«

I. A.

GRADNJA PREKOPA DONAVA-TISA-DONAVA

Dela uspešno napredujejo

Letos so v štirih mesecih izkopali nad 6,6 milijona kubikov zemlje

Novi Sad, 3. avg. (Tanjug). V štirih mesecih letošnjega leta so izkopali na prekopu Donava—Tisa—Donava nad 6 milijonov kubikov zemlje. Pričakovati je, da bodo do konca gradbene sezone izkopali še toliko, kolikor predvideva letošnji program del.

Gradbišče se je razširilo že na 200 km. Največ dela so opravili doslej na največjem in najtežavnejšem odseku Kajkasovo—Vršački Riti, kjer so izkopali približno 1,8 milijona kubikov zemlje. Dela na področju rečice Jegrička so že končana. Zgradili so tudi že kakih 20 km glavne magistrale prekopa. Na posameznih področjih Bačke in Banata so zdaj ustvarjeni pogoji za odtok odvečne vode in umetno namakanje polj. Grade tudi 26 mostov ter več drugih objektov.

Direkcija prekopa je storila mnoge ukrepe za zboljšanje organizacije gradbišča. Dnevni učinek strojev je skoraj dvakrat večji, kakor je bil pred tremi leti. Z nakupom avtomobilskih cistern se je zboljšala preskrba gradbišča z gorivom. Letos jeseni naj bi domača industrija dobavila 10 radijskih postaj z območjem 15 do 20 km, ki bodo omogočile neposrednejšo povezavo oddaljenih gradbišč in uspešnejše delo servisov za popravljanje strojev. Direkcija prekopa je na strokovnih tečajih usposobila kakih 500 delavcev, da bodo znali ravnati s težkimi gradbenimi stroji.

Na Goriškem nad 250 novih članov Zveze komunistov

Nova Gorica, 3. avgusta. — V goriškem okraju so v prvem polletju sprejeli v Zvezo komunistov 255 novih članov. Osnovne organizacije so s tem še bolj pomladile svoje vrste. Največ novih članov, in sicer 89, so sprejele osnovne organizacije v novogoriški občini. Precej novih članov so sprejeli v Zvezo komunistov tudi prejšnji mesec.

Za nove člane Zveze komunistov bodo občinski komiteji in delavske univerze pripravili več seminarjev in tečajev, njihovemu idejno-političnemu izobraževanju pa bodo posvetile potrebno skrb tudi osnovne organizacije ZKS. Za vzgojo članov ZKS ter drugih družbeno političnih organizacij bodo v goriškem okraju v prihodnji izobraževalni sezoni osnovali še večerne politične šole v Novi Gorici, Šempetru, Ajdovščini, Idriji in Tolminu.

M. D.

DNEVNE VESTI

Goriška brigada se je vrnila z avtomobilske ceste

Nova Gorica, 3. avgusta. — Z gradnje avtomobilske ceste »Bratstva in enotnosti« se je vrnila II. goriška mladinska delovna brigada »Ivana Kosovela«. Na železniški postaji je brigado sprejel član predsedstva OK LMS Marko Podobnik.

V brigadi je bilo 80 mladincev in mladink iz vseh goriških občin, ki so sodelovali pri graditvi avtomobilske ceste dva meseca. Brigado so večkrat proglasili za udarno, enkrat pa je bila specialno pohvaljena. Izmed 80 brigadirjev so jih 20 proglasili za udarnike, številni mladinci in mladinke pa so na gradbišču uspešno opravili razne strokovne tečaje.

M. D.

Olga Jančić bo razstavljala v Veliki Britaniji

Beograd, 3. avg. (Tanjug). - V okviru festivala vizuelnih umetnosti v Harrogatu v Veliki Britaniji, ki bo trajal od 6. do 13. avgusta, bodo odprli samostojni razstavi znane beograjske kiparke Olge Jančić in slikarja Marka Chagalla. Vabilo organizatorjev Olgi Jančić je tem pomembnejše, ker bo ta mlada umetnica skupaj s Chagallom predstavljala sodobno evropsko umetnost na festivalu v Harrogatu.

Montiranje elektronskega centra končano

Beograd, 3. avg. (Tanjug). V Zveznem zavodu za statistiko v Beogradu so končali montiranje elektronskega centra, ki bo zamenjal delo 6.000 uslužbencev. Strokovnjaki ameriške tvrdke IMB, ki nam je dobavila ta stroj za 1,815.000 dolarjev, so končali montiranje centra in preizkusili njegovo obratovanje. Naši strokovnjaki bodo prevzeli ta sodobni stroj čez 15 dni.

V elektronskem centru bodo kmalu začeli obdelovati podatke velikih statističnih akcij, kakor so popis prebivalstva in kmetijstva. Vsi podatki velikega popisa prebivalstva, ki bi naj se začelo leta 1961, bodo obdelani v elektronskem centru v pičlem letu, vtem ko podatki prvega popisa iz leta 1953, obdelani na klasičen način, še zdaj niso v celoti urejeni.

Nesreče in požari

Rakek, 3. avg. Danes okoli 11. se je pripetila na Uncu pri Rakeku huda nesreča, pri kateri je en otrok izgubil življenje, trije pa so bili hudo poškodovani. Na dvorišču pri hiši štev. 12 se je igralo pet otrok. Eden izmed njih je nekje staknil doslej še neugotovljen eksplozivni predmet, po katerem je tolkel s kladivom. Ostali pa so ga opazovali. Nenadoma je ta predmet eksplodiral in ubil 8-letno Jolando Puntar, trije Puntarjevi otroci pa so obležali v mlaki krvi hudo poškodovani. Le najmlajšemu, ki je sedel pri mizi na dvorišču se ni nič zgodilo. Vse tri so takoj prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

Maribor, 3. avg. Sinoči ob 18. uri je motorist Janko Fošner trčil na Šentiljski cesti v petletnega Sama Novaka, ki se je na cesti igral in ga hudo poškodoval.

Na Ptujski cesti, ob prehodu v Moskovsko ulico, pa je voznik osebnega avtomobila Leopold Sagadin sinoči ob 19.30 trčil v Marijo Pihler, ki je nepravilno prečkala cesto. Poškodovanko je sam prepeljal v mariborsko bolnišnico.

jp.

Maribor, 3. avg. Včeraj ob 6.30 se je pri Pobreškem obrežju utapljal v Dravi Anton Haba. Vtem je pripeljal mimo z motornim kolesom Jože Nemec iz Majstrove ulice 34. Ko je zagledal gručo ljudi in utapljajočega se človeka v reki, se je takoj slekel in skočil v vodo. Uspelo mu je utopljenca zvleči na breg, reševalci pa so ga nemudoma odpeljali v bolnišnico. Toda za svoje plemenito dejanje je bil slabo nagrajen. Medtem ko je reševal utopljenca, mu je namreč nekdo odnesel suknjič, vreden 10.000 din.

jp.

Maribor, 3. avg. V torek, nekaj minut pred polnočjo, je izbruhnil požar na gospodarskem poslopju Franca Kanclerja v Žabjeku pri Ptuju. Ogenj se je razširil tudi na stanovanjsko poslopje, kjer pa so ga gasilci hitro zadušili. Zgorelo je tudi nekaj živine in inventarja, tako da cenijo škodo na 800.000 din.

jp.

Prispevek k širši menjavi z Avstrijo

Nedavni avstrijsko-jugoslovanski trgovinski razgovori in novi protokol o blagovni menjavi bodo pospešili medsebojne trgovinske stike

Od 20. junija do 13. julija letos so na Dunaju potekali jugoslovansko-avstrijski trgovinski razgovori, ki so bili uspešno zaključeni s podpisom novega protokola o blagovni menjavi, ki bo na osnovi sprejetih blagovnih list reguliral blagovno menjavo od 1. avgusta letos do 31. julija prihodnjega leta. Novi protokol v celoti odraža prijateljsko vzdušje in medsebojno razumevanje, ki sta bila značilna za ves čas razgovorov in nakazuje lepo perspektivo za nadaljnjo krepitev odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo.

Uspešen začetek letošnjih jugoslovansko-avstrijskih razgovorov je bil pravzaprav že v mesecu maju na Plitvičkih jezerih, kjer je Mešani odbor za pospešitev gospodarskih odnosov med obema državama vsestransko obravnaval razvoj ekonomskih stikov od zadnjega zasedanja odbora v septembru 1958. leta na Dunaju. Povod in osnova za plodno srečanje na Plitvicah, kjer sta obe strani pokazali precejšnje zanimanje za nadaljnje razvijanje trgovinskih odnosov, pa je bil, kajpak lahko le obseg dosedanje trgovinske menjave, ki je v zadnjih letih, ob neznatnih nihanjih dokaj vztrajno naraščal. Na osnovi dveh sporazumov, trgovinskega in plačilnega, ki oba datirata iz leta 1948, in vsakoletnih dopolnilnih dogovorih, se je namreč trgovinska menjava med Avstrijo in Jugoslavijo v zadnjih dveh letih sukala v višini 44 in 47 milijonov dolarjev na leto v obeh smereh. V letu 1958 smo na pr. izvozili v Avstrijo za 19 milijonov dolarjev blaga, lani pa za 21 milijonov dolarjev, medtem ko smo iz Avstrije uvozili predlanskim za 25 milijonov dolarjev, lani pa za okrog 26 milijonov dolarjev blaga. Povečanje, ki ga opažamo, sicer ni posebno veliko, je pa toliko bolj razveseljivo v luči primerjave za daljše časovno obdobje: od leta 1955 do minulega leta je blagovna izmenjava med obema deželama narasla, preračunano v dinarje, za skoraj štiri milijarde. Takšno vztrajno naraščanje pač samo po sebi tudi nepoznavalcem razkriva, da sta si obe državi druga drugi zanimiv poslovni partner in da si ob nadaljnjem gospodarskem razvoju utegneta postati še zanimivejši in koristnejši. Po drugi strani pa kaže razmeroma majhna stopnja povečanja menjave ob n. pr. zelo intenzivnem gospodarskem razvoju pri nas, da še zdaleč niso izkoriščene vse možnosti, ki obstajajo.

Med srečanjem na Plitvičkih jezerih so člani mešanega odbora o vsem tem podrobno razpravljali in po temeljiti analizi sprejeli ustrezne sklepe za ukrepe, ki naj bi jih obe strani podvzeli za nadaljno povečanje trgovinske menjave. To je bil uspešen uvod za dunajske razgovore, ki naj bi po željah obeh partnerjev prinesli takšne instrumente, kateri bi še stopnjevali tendence po povečani menjavi.

Takšna pričakovanja so se tudi izpolnila. Za jugoslovanski izvoz v Avstrijo sta bili sestavljeni dve blagovni listi A6 in C2. Blagovna lista A6 predstavlja artikle iz kontingentiranega dela našega izvoza, za katerega bodo avstrijske oblasti uveljavljale režim uvoznih dovoljenj, lista C2, ki je zelo obsežna, pa zajema vrsto proizvodov, ki bo zanje veljal **sistem avtomatskega izdajanja dovoljenj v 48 urah.** Povečanje možnosti izvoza izdelkov, ki ostajajo kontingentirani, in zelo dolg seznam proizvodov, ki jih bo moč izvažati po sistemu avtomatskih uvoznih dovoljenj, pomenijo dokajšnjo liberalizacijo našega izvoza v Avstrijo, kar bo nedvomno prispevalo k popestritvi in povečanju blagovne menjave. Za izvoz avstrijskih proizvodov v Jugoslavijo pa je bila sestavljena lista B6.

Jugoslovanski proizvajalci bodo liberalizacijo izvoza v Avstrijo vsekakor z veseljem pozdravili, posebno še industrija, ker novi instrumenti dopuščajo avtomatsko izdajanje uvoznih dovoljenj zlasti za naše industrijske izdelke. Prav tako bo z zadovoljstvom sprejeta razširjena lista proizvodov, ki bo zanje veljala lista znižanih carin GATT. Veliko je pričakovati tudi od razprav v zvezi z nekaterimi drugimi vprašanji, kot je n. pr. vprašanje kreditov, vprašanje jugoslovansko-avstrijskih trgovinskih odnosov glede na zveze Avstrije z Evropskim združenjem svobodne trgovine (EFTA), ki je začela delovati od 1. julija, kakor tudi od razprav o možnosti še širše kooperacije med našimi in avstrijskimi podjetji ter skupnem nastopanju na tržiščih tretjih držav itd.

Nove blagovne liste in novi instrumenti so vsekakor lepa spodbuda, pripomniti pa velja, da je sedaj vrsta na operativi, to je na pobudi samih proizvajalcev in zunanjetrgovinskih organizacij. Naša industrija se je na avstrijskem tržišču doslej razmeroma malo uveljavila. Vsekakor bodo lahko pomagala ustrezna zastopništva ki jih sedaj nimamo ali ustanavljanje poslovnih združenj, kakršna lahko — po izkušnjah, ki jih že imamo — prinesejo lepe koristi obema državama. Že med razgovori na Plitvicah in pozneje na Dunaju so predstavniki obeh strani n. pr. nekajkrat izražali mnenje, da možnosti industrijske kooperacije še zdaleč niso izkoriščene z uspešno kooperacijo med Tomosom in NSU in FAP ter tovarno Saurer. Takšnih možnosti je še veliko, pa tudi sedanja kooperacija bi bila lahko veliko širša s tem, da bi n. pr. iz Jugoslavije izvažali nekatere uspešno osvojene dele, ki marsikdaj po mnenju samih Avstrijcev celo presegajo kvaliteto v Avstriji izdelanih delov. Res je sicer, da s tako pobudo naši kooperanti še niso prodrli, vendar to ne pomeni, da v prihodnosti ne bi mogli takšnih teženj uveljaviti, saj prav kooperacija omogoča neprimerno večji izvoz jugoslovanskih industrijskih proizvodov v Avstrijo, s tem pa večji uvoz iz Avstrije. Z drugimi besedami — dosedanje stike je treba ustrezno poglabljati s proučevanjem tržišča in z organizirano, dinamično operativo ter na tak način do maksimuma izkoristiti vse — razumljive — tendence za povečanjem trgovinske menjave med dvema sosedoma, ki so doslej že prišle do izraza vzlic administrativnim omejitvam in drugim oviram. Blagovna menjava v prvih petih mesecih letošnjega leta, ki je za 2419 milijonov dinarjev večja kot v istem času lani, kaže, da bodo takšna prizadevanja privedla do še lepših rezultatov.

S. Stanič

DELO
IZHAJA VSAK DAN
UREJUJE GA UREDNIŠKI ODBOR
Viran Zakrajšek, Aleksander Lavornik, Pavle Zrimšek, Rudi Vogrič (notranjepolitično in gospodarsko področje) — Milan Vega, Cene Kranjc (kultura, prosveta) — France Drenovec (zunanja politika) — Boštjan Magar (dnevna redakcija) — Milan Starin (dopisništvo) — Bojan Ajdič (ljubljanska rubrika) — Dušan Kuret (telesna vzgoja) — Ivan Kranjc (zadružništvo) — Dušan Vrtovec (tehnični urednik)

Ni pravic brez dolžnosti

Izkušnje pri izvajanju zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev v novomeškem okraju

Še pred izvajanjem zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev je v novomeškem okraju dobilo zdravstvene izkaznice na osnovi tega zakonda 61.380 ljudi. Brez zdravstvenih izkaznic pa je ostalo okrog 8000 ljudi, ker jih niso prevzeli ob redni delitvi. Ti bodo dobili izkaznice postopoma v nekaj tednih.

Od kar je uveljavljeno zavarovanje se kmetijski proizvajalci močno poslužujejo ugodnosti, ki jim jih daje zakon. V dveh mesecih je bilo v zdravstvenih ustanovah zanje opravljenih 5.346 zdravstvenih pregledov, 3.086 storitev, prejeli so 11.636 nakazil za zdravila, v 1.150 primerih pa so se zatekli v bolnišnice, v katerih so se zdravili skupno 14.628 dni. Sklad za kmetijsko zavarovanje je v tem času plačal za zdravstvene storitve kmetijskim proizvajalcem več kot 23 milijonov dinarjev. Samo v novomeški splošni bolnišnici so plačila znašala dobrih enajst milijonov din.

Gornji podatki govorijo o prednostih in o svetli strani zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev. Je pa tudi senčna stran. Ta je predvsem finančnega značaja. Prispevki v sklad ne pritekajo, kot je bilo predvideno in ne zadostujejo za plačevanje dolžnega odstotka pri zdravstvenih storitvah za kmečke zavarovance.

Predvsem niso dosedaj izpolnile svojih obveznosti občine, ki so dolžne mimo svojega prispevka zbrati tudi prispevek zavarovancev. Za prvo polletje 1960 bi morale občine nakazati skladu za kmečko zdravstveno zavarovanje okoli 141 milijonov, nakazale pa so le dobrih 25 milijonov dinarjev. Torej niti toliko ne, kolikor so dosedaj že potrebovali zavarovanci od skupnih sredstev. Najbolj izrazit primer je občina Brežice, ki ni dosedaj vplačala na račun tega zavarovanja niti dinarja, med tem ko so zavarovanci iz te občine že koristili nad 2 milijona dinarjev iz sredstev sklada.

Ko so občine skupno z akontacijo na kmečko dohodnino pričele vplačevati tudi prispevek za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev, mnogim, zlasti nekmetijskim lastnikom zemlje, ni bilo jasno, zakaj ta nova obremenitev. Zato tudi izterjava teh prispevkov ne gre brez negodovanja. Godrnjajo pa tudi taki, ki so se že poslužili ugodnosti zdravstvenega zavarovanja. Taki in podobni pri tem pozabljajo, da je vsak sklad za skupno samopomoč podoben skupni skledi, iz katere lahko zajemamo le toliko, kolikor smo v njo dali.

Občine so se dosedaj premalo zavzele za ureditev problemov zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev, čeprav so njihove obveznosti do sklada točno določene. Malo verjetno je tudi, da bi nekatere občine dosedaj izterjale od zavarovancev samo toliko, kot so nakazale skladu, da ne govorimo o zaostankih pri prispevku občin, ki bi moral znašati 123 odstotkov na prispevke zavarovancev.

Pred nekaj dnevi so za novomeški okraj izvolili 13 članski upravni odbor sklada za kmečko zdravstveno zavarovanje. V njem so predstavniki zavarovancev, družbenih organizacij, socialnega zavarovanja in drugi. Prva naloga, ki se je bo moral lotiti upravni odbor, je izvajanje zakona v praksi, ne samo glede na pravice, pač pa tudi glede na dolžnosti do sklada.

P. Romanič

Širjenje celjske cinkarne

Celjska cinkarna se je lotila obsežnega povečanja proizvodnih kapacitet, da bo proizvodnja skladno in nemoteno potekala. Doslej so pridobivali žveplено kislino po stolpnem postopku, zdaj pa grade naprave za pridobivanje žveplene kisline po kontaktnem postopku. Razlika med obema postopkoma je v tem, da bodo v prihodnje proizvajali zelo koncentrirano žveplено kislino, ki je tudi najbolj primanjkuje. Pri prozvodnji žveplene kisline so zaposleni samo trije delavci na 24 ur, to je po eden v vsaki izmeni, kar dokazuje, da je proizvodni proces povsem avtomatičen. S sedanjimi napravami proizvajajo kislino 60° Be', naprava novega kontaktnega postopka pa bo dala kislino 66° Be'.

Vzporedno z izgradnjo kontaktnega postopka za pridobivanje žveplene kisline pa gradijo tudi nove pražilne peči za cinkov koncentrat, tako da bo namesto dosedanjih etažnih peči organizirano praženje po najsodobnejši metodi, to je v tako imenovanem vrtinčastem sloju. Nov obrat žveplene kisline, kakor tudi pražilne peči bodo dogradili istočasno, predvidoma do sredine prihodnjega leta. Pražilne naprave so ozko grlo proizvodnje v celjski cinkarni, ki je oviralo nadaljnje širjenje proizvodnje. Novo pa bo tudi to, da bodo »lovili« še preostali žveplov dioksid, ki zdaj še odhaja iz metalurškega obrata neizkoriščen v zrak v dnevni količini 12—15 ton. Ta žveplov dioksid bodo po zgraditvi novega objekta predelali v žveplено kislino. V rekonstrukcijo oziroma novogradnjo omenjenih objektov bo cinkarna vložila 600 milijonov, vse iz lastnih sredstev.



Celjska cinkarna — naprave za pridobivanje žveplene kisline po stolpnem postopku — stari objekt. (Foto: F. Krivec)



Pohištveni oddelek na Gorenjskem sejmu — (Foto: Jerala)

Kranj v sejemskem vrvežu

Te dni je v Kranju živahno kot le malokdaj. Vsako jutro stoje že navsezgodaj pred vhodom na razstavišče skupine ljudi in čakajo, da se jim odpro vrata sejma. V razstavnih prostorih je ves dan dovolj obiskovalcev. Posebno mnogo si jih je ogledalo sejem v nedeljo — nad 10.000.

Prav lepo so letos urejene razne turistične razstave, posebno še razstava o razvoju Kranja, ki so jo pripravili Mestni muzej, Muzej NOB, Osrednja knjižnica in Prešernovo gledališče. Prikazali so razvoj Kranja v slikah od leta 1649 — iz tega leta je znana prva upodobitev Kranja — do obdobja pred zadnjo svetovno vojno. Nevsiljivo je prikazan tudi razvoj Kranja po osvoboditvi. Slikovno gradivo je opremljeno s pomembnimi dokumenti. Obenem z zgodovinskim gradivom pa je Osrednja knjižnica pripravila tudi razstavo nekaj del pisateljev, pesnikov in drugih umetnikov ter znanstvenikov, ki so živeli ali delali v Kranju. Osrednja knjižnica je predstavila obiskovalcem sejma tudi današnjo časopisno dejavnost na Gorenjskem.

Obiskovalci so letos zelo zadovoljni s kulinarično razstavo. Vsak dan pripravijo kuharski mojstri nekaj zelo okusnih jedi, predvsem iz domače kuhinje. To potem vsak večer prodajo obiskovalcem po močno znižanih cenah. Med temi jedmi je vrsta naših značilnih domačih jedil, na primer »pokrita rihta«, zato ni čudno, da kažejo za to razstavo posebno zanimanje gospodinje, ki tako mimogrede dobijo pobudo za pripravo te ali one domače okusne jedi.

Sejem je tudi letos dobro založen z raznimi spominki, razglednicami in prospekti, vendar je pa povpraševanje po le-teh tolikšno, da jih je že začelo primanjkovati.

Zelo pohvalno je tudi to, da so letos v času sejma v Kranju pripravili tudi vrsto prireditev. V letnem kinu pa je vsak večer premiera novega filma.

Na sejmu pa nekatere stvari tudi razočarajo. Tako na primer kljub vsej reklami letos le niso v prodaji vsi razstavljeni tekstilni izdelki. Prijetno pa so obiskovalci presenečeni v konfekcijskem oddelku Gorenjske oblačilnice, kjer je letos izbira res že precej bogata, cene pa ne pretirano visoke.

M. Tomažič

Neobvezni dogovori - koristni nasveti

Kako bodo kmetijske zadruge spravile na trg vse tržne presežke po ustrezni ceni

Do sezone glavnega odkupa in vnovčenja kmetijskih pridelkov ni več daleč, zato je nujno, da zadruge pretehtajo položaj in se pravočasno pripravijo za zahtevno nalogo. V Mariboru so že razpravljali o problematiki odkupa na nedavni konferenci upravnikov kmetijskih zadrug mariborskega okraja, da bi odkup čimbolj nemoteno potekal.

Kaj lahko ovira kmetijske zadruge pri odkupu in vnovčenju velikih tržnih presežkov?

Po anketi, ki jo je izvedla Okrajna zadružna zveza Maribor, 31 zadrug od 78 v okraju še nima ustreznih skladišč ali potrebne embalaže. Brez ustreznih prostorov bodo odkupovalci blago težko sortirali in hranili do odpošiljatve. Brez ustrezne embalaže se blago lahko pokvari med prevozom. Odkupljeno blago gre pri takšnih zadrugah od pridelovalca naravnost na vagon, zato navadno ni dovolj časa za prebiranje in sortiranje. Podobno je tam, kjer nimajo lastne embalaže. Zadruga mora v vsem ustreči prevzemniku blaga, ki ji pošlje embalažo, ali pa sploh ne more odkupovati. Med poštenjaki to sicer ne pomeni hude nevarnosti — zgodi pa se, da nekateri takšno pomanjkljivost izrabljajo. Zato bi si morale vse zadruge priskrbeti v prihodnjih tednih vsaj embalažo, če skladišč ne morejo narediti tako hitro.

NAGRAJEVANJE ODKUPOVALCEV PO UČINKU

Precej uslužbencev kmetijskih zadrug, ki opravljajo odkup kmetijskih pridelkov in prodajo naprej, je letos povečalo svoje strokovno znanje. 25 jih je bilo na dvomesečnem seminarju, ki ga je pripravila okrajna trgovinska zbornica, in so opravili izpit za trgovinskega pomočnika. Prevzemalce blaga pa je treba spodbujati k boljšemu sortiranju tudi z ustreznim nagrajevanjem.

Po predlogu, ki ga je že obravnavala tudi trgovinska zbornica, naj bi zadruge nagrajevale vse ljudi, ki so zaposleni pri blagovnem prometu, po učinku. Mesečno naj bi prejemali le akontacije, ki jih izračunajo na osnovi odkupljenih količin, razliko do zaslužene nagrade pa bi dobivali vsak tretji mesec, ko bi obračunali dohodek iz blagovnega prometa. Del sredstev, ki jih bodo namenili za osebni dohodek, naj bi uporabili za premije tistim, ki se bodo izredno trudili pri delu, del pa za dodatek k akontacijam. O tem predlogu so se pogovorili upravniki zadrug na konferenci, konkretizira pa naj ga zadruga s svojim pravilnikom o nagrajevanju.

VEZI MED PROIZVAJALCI IN POTROŠNIKI

Posebno nadrobno so se pogovorili na konferenci o kakovosti blaga, sortiranju pri odkupu in različnih cenah za različno kakovost. Zastopnik trgovskega podjetja »Povrtnina« v Mariboru, ki je prisostvoval, je povedal, da njihovo podjetje rado plača za dobro blago precej več kot za slabo, kakršnega jim zadruge še pošiljajo. Ker je pri dobrem blagu malo kala, lahko pride do potrošnika po enaki ceni kot slabše, iz katerega je morala trgovina izločiti mnogo poškodovanega.

Sicer pa tudi gospodinje rade plačajo za boljše blago nekaj več, ker je pri tistem manj odpadkov, ki jim nič ne koristijo, vtem ko bi jih kmetovalci lahko pokrmili živini.

Konferenca je opozorila tudi na solidno trgovanje. Kmetijske zadruge ne smejo izkoriščati svojega izjemnega položaja, ko so edini odkupovalci mnogih pridelkov in proizvodov. Pridelovalec naj dobi ustrezno plačilo za svoje delo, zadruga maržo, potrošnik pa živila po ustrezni ceni. Samo tiste zadruge, ki bodo tako poslovale, si bodo ustvarile potreben ugled in trdne temelje za nadaljni razvoj.

ZADRUGE NAJ SI ZAGOTOVE ODJEMALCE

Letošnje sklepanje pogodb zadrug z odjemalci ni zadovoljivo. Za mnoge važnejše pridelke, ki jih pričakujejo v ogromnih količinah, imajo sklenjene pogodbe za eno petino do ene tretjine tržnih presežkov. Več pogodb imajo le za prodajo pogodbeno pitane živine. Obljubljajo pa se takšne količine pridelkov, da bodo morali proizvajalci iskati kupce in ne le obratno. Zato bo treba čimprej s pogodbami zagotoviti prodajo določenih količin kmetijskih pridelkov po dnevni ceni, ki bo veljala v času izročitve blaga. Tako ne bo utrpel škode niti prevzemnik niti zadruga.

Glavna odkupna zveza se bo začela že proti koncu meseca, zato bodo zadruge, ki so doslej zamudile priprave, morale pohiteti. Dobro naj proučijo vse nasvete in izkušnje drugih, da se bodo lahko odločile za ustrezno organizacijo odkupa in vnovčenja blaga.

Jože Petek

V Mostaru snujejo stanovanjske skupnosti

Člani Socialistične zveze v Mostaru zadnje čase vse bolj temeljito obravnavajo in urejajo komunalne potrebe v svojem mestu. Dali so pobudo za ureditev številnih fizkulturnih objektov, mestnega stadiona in plavalnega bazena. Za te objekte so minulo leto zbrali okrog 20 milijonov din samoprispevka, približno toliko pa nameravajo zbrati tudi letos.

Družine najbolj teži pomanjkanje raznih servisov in otroških zavetišč; prav zaradi tega so se v Mostaru usmerili na snovanje stanovanjskih skupnosti, v katerih bodo organizirali servisno službo za gospodinjstva ter otroške ustanove. V mestu bo devet stanovanjskih skupnosti, že sedaj pa so sklenili, da bodo nekateri večji in pomembnejši servisi obratovali za več skupnosti tako, da bo kapaciteta večja, usluge pa cenejše.

Poroštvo

»Sem med tistimi, ki so večni poroki,« je rekel.

Sedela sva ob vrčkih piva, na vrtu, ki so ga očarale nočne lučke in motne sence oleandrov. Soseda je zagrabila asociacija. Preden sva vstopila, je videl v temi neonski napis: banka.

»Banka,« je začel, »je predudna ustanova. »Kadarkoli vstopiš v banko, se znajdeš v labirintu formularjev, predpisov, osebnih sugestij in pomečkanih načel. Vse je v redu, če dvigaš ali oddajaš denar. Ampak, ko si enkrat porok, te vselej vščipne v drobovju, ko zagledaš takle napis. Če bi imel kaj moči, bi bankam prepovedal uporabljati svetlobne napise. Cel dan me muči misel na banko. Zdaj pa, ko prideš zvečer na pivo, bi rad imel mir. No, pa se ti kar mimogrede zareži takle rdeč ali modri napis in te spravi v slabo voljo.«

»Si nemara porok? Si kdaj že ‚gor plačal', kot se reče?«

»Sem samo med tistimi, ki so poroki,« je rekel.

»Torej nisi porok številka ena? No, cifra gotovo ni tako visoka, da je dolžnik ne bi mogel poravnati. Daj, ne vznemirjaj se! Na zdravje!«

Odstavil je vrček. Pogledal me je z očmi na smrt obsojenega. »Cifra da ni visoka!? Ljubček, motiš se. Gre za težke milijone. Za stotine milijonov!«

»Daj, pij, ne šali se!«

»Nič se ne šalim. Dobro veš, da sem zaposlen pri občinskih financah. Ljubček, to je delo, ki ga ne poplačaš z nobenim dodatkom. No, ker sem pri financah, se čutim soodgovornega. Poroštvo je vražja stvar. Ni dneva, da te kdo ne gnjavi s tem poroštvom in priporočili za banko.«

»Zakaj pa tolikim podpisuješ,« sem rekel.

»Zakaj, zakaj... To je moja služba. Sinoči se mi je sanjalo, da sem stal pred gospodarskim sodiščem. Spredaj sodniki, na levi banka kot tožnik, jaz pa v sredi. Na desni naši dolžniki. Mi molčimo, sodnik pa našteva naše dolgove. ‚Torej,' pravi, ‚podjetju »Podplat« ste dali priporočilo za 5 milijonov kredita. Podjetje je šlo v franže. Poravnajte kredit banki. Podjetje »Turisticus« vas je nagovorilo, da ste jim dali priporočilo in poroštvo za 10 milijonov kredita. Podjetje ne odplačuje, prekoračilo je rok. Poravnajte kredit s penali banki! Podjetje »Salata« je najelo po vašem priporočilu kredit za 100 milijonov... Tako je našteval. Ježili so se mi lasje. Na srečo je mačka prevrnila budilko, da sem se zbudil.«

»Veš kaj, nič te ne razumem,« sem rekel. »Kdo je zdaj dolžnik, kdo ste poroki, kdo je zadolžen?«

»Čez glavo zadolžen,« je kriknil. »Fant moj, če bi se sanje uresničile, lahko živimo tisoč let, da bi banki poravnali dolg. Banka je banka. Ne pozna šale. Zahteva poroštvo in priporočilo od tistih, ki nič nimajo. Zaenkrat so to sicer samo papirji in svečane prisege. Ampak, kaj bi bilo, če se nekoč na nas, siromake, zruši vse breme?«

»Na podjetja vendar,« sem rekel. »Toliko sem menda razumel, da ste poroki podjetjem.«

»Tako je. Tisti, ki imajo, potrebujejo poroštvo tistega, ki nič nima.«

Spet je nagnil vrček. Pene so se mu cedile okrog usten. Če bi ga videl bančni uradnik, bi utegnil posumiti v steklino. Gledal me je z očmi pravkar preminulega.

»Ali še ne razumeš? Naša občina je polna teh priporočil in poroštev. To so papirji! Na kilograme! Ampak, če se pametno vzame, smo zadolženi, da se ven ne vidimo! Misliš, da bi se lahko zgodilo, da bi morali te kredite sami požreti? A?«

Dvignil sem vrček in ga pogledal. Mižal je in iz njegovih oči ni bilo mogoče ničesar razbrati. »Zahvaljeno nebo,« sem tercijalsko vzdihnil, »da nisem pri financah in da sem tako daleč od občine.«

D. Vresnik

Tomos izvaža v Turčijo

Minuli petek so v koprskem pristanišču natovarjali na trampersko ladjo »Biograd«, nosilnosti 1.200 ton, ki vozi za Dalmatinsko plovidbo iz Šibenika, večjo količino motornih koles, ki jih tovarna Tomos izvaža v Turčijo. Ladja bo potovala preko Reke do namembne luke Izmir.

To je prva pošiljka, ki potuje v Turčijo po morski poti in tovarna Tomos je z veseljem izkoristila možnost natovarjanja v koprski luki, kajti tak neposredni transport prihrani veliko časa in precej šnje stroške. Pošiljka vsebuje volumen pošiljke znaša cca 150 m³, skupna vrednost pa cca. 50.000 dol. Kupci za te motorje so že zagotovljeni. V Turčiji vlada namreč veliko zanimanje za Tomosove izdelke in tudi lansko leto je bila na izmirskem sejmu prodana podobna količina motornih koles.

Že lani je Tomos na Izmirskem sejmu dosegel s svojimi motornimi kolesi veliko zanimanje. Toda glede izvoza v Turčijo obstajajo precejšnje težave zaradi ustavljanja uvoznih licenc. Prav zaradi tega je tovarna izkoristila sejemsko priložnost ter bo tako pod ugodnimi eksportnimi pogoji plasirala večje število svojih izdelkov. Med obema sejmoma v Izmiru, to je lanskim in letošnjim, je prišlo tudi do občasnih eksportnih aranžmajev po redni poti, v kolikor pa se bodo izboljšali uvozni licenčni pogoji, bo tudi Turčija postala eno od zanimivih Tomosovih eksportnih področij.



Natovarjanje Colibrijev v koprski luki

ZABELEŽENO

Čemu večji stroški?

V našem kraju živita dva veterinarja, ki spadata v območje Veterinarske postaje Novo mesto. Prej sta oba imela pravico pregledovati meso v našem podjetju. Že več kot tri mesece pa hodi pregledovat meso veterinar iz 17 km oddaljenega Novega mesta. Nerazumljivo nam je ravnanje Veterinarske postaje Novo mesto. Tak način namreč ne pocenjuje mesa, marveč povečuje stroške podjetja, ker si veterinar iz Novega mesta zaračunava dnevnice poleg drugih stroškov, oba naša veterinarja pa živita v samem Šentjerneju in nimata do mesnice več kot 500 m. Čeprav ne poznamo v podrobnosti vseh veterinarskih predpisov, smatramo, da imata oba veterinarja, ki sta že več let pregledovala meso v našem podjetju, vso strokovno in moralno kvalifikacijo, da ni v nevarnosti zdravje potrošnikov, če onadva pregledujeta meso. Zlasti moramo poudariti, da spadata oba veterinarja, ki živita v Šentjerneju, v isto občino kot Veterinarska postaja in celo, kot nam je znano, obračunavata svoje storitve prek te postaje. Radi bi vedeli, ali za ta ukrep Veterinarske postaje Novo mesto obstoja kak zakonit predpis, ker si lahko drugače razlagamo ravnanje postaje kot neupravičeno povečanje dohodkov te postaje na račun potrošnikov.

Mesarija Šentjernej

OB ROBU DOGODKOV

Slovo od prijatelja

Tesni odnosi, ki jih ima Jugoslavija z vrsto držav, med drugim dokazujejo, da zemljepisne razdalje ne igrajo pri meddržavnih političnih odnosih nobene vloge, ampak da je predvsem važna želja, ali celo potreba po sodelovanju. Popolnoma razumljivo pa je, da je sodelovanje toliko tesnejše, kolikor so si bolj podobne težnje sodelujočih držav. Zato je prav tako razumljivo, da ima Jugoslavija najtesnejše stike prav z državami, ki so tudi mlade, ki tako kot mi ne želijo nobenih povezav z enim ali drugim blokom, ampak le dobre odnose z vsako posamezno državo, pa čeprav članico tega ali onega bloka, ki si želijo predvsem miru in prijateljskega sodelovanja, ki se tako kot mi trudijo, da bi se z delom prebile iz vrst zaostalih držav v vrste razvitih.

Odnosi z Indonezijo bi bili lahko vzorec za odnose, kakršni bi morali biti med vsemi državami. V zadnjih letih je prišlo do večjega števila medsebojnih obiskov vodilnih državnikov obeh držav, obiskov, ki so bili odločilnega pomena v utrjevanju vsestranskega sodelovanja med Jugoslavijo in Indonezijo. Ti obiski so že dolgo precej več kot vljudnostni obiski formalnega značaja, kakršnih je mnogo na svetu, ampak so bolj srečanja starih prijateljev, ki konkretno urejujejo različne oblike sodelovanja in se menijo o novih.

Takšen je bil tudi obisk indonezijskega prvega ministra dr. Džuande Kartavidjaje, ki je imel med svojim bivanjem pri nas politične razgovore s podpredsednikom Zveznega izvršnega sveta Edvardom Kardeljem. Sporočilo o razgovorih je še en dokument, ki potrjuje dobre odnose med obema državama, hkrati pa je eden izmed dokumentov, ki so v današnjem mednarodnem položaju še posebno pomembni, saj med drugim poudarja, da je utrdite svetovnega miru in mednarodnega sodelovanja ena izmed osnovih teženj zunanje politike obeh držav. Sporočilo tudi poudarja, da bi morale izvenblokovske države in države, ki niso zapletene neposredno v hladno vojno, napeti vse sile, da bi popustila svetovna napetost.

V dokumentih, kakršno je sporočilo, ki so sestavljena na osnovi analiz mednarodnega položaja, je najti osnovne elemente, ki povzročajo mednarodno napetost. Tako je v sporočilu, ki sta ga pred dvema letoma podpisala predsednika Sukarno in Tito, med drugim pisalo: »Obe strani sta mnenja, da je zlasti nevarno prizadevanje kolonialnih držav, da bi z orožjem ali drugimi sredstvi ohranile mnoge države v podrejenem položaju, kakor tudi poskusi, da bi zadržali ali preprečili normalen razvoj nedavno osvobojenih ozemelj.« Če pogledamo samo na kratko obdobje dveh let, potem lahko ugotovimo, da je svet nekaj najhujših kriz preživel, in jih še preživlja prav zaradi politike kolonialnih sil.

Takšne in podobne ugotovitve v skupnih sporočilih o razgovorih med državniki izvenblokovskih držav bi morale biti vodilo v urejevanju odprtih problemov sveta in v odnosih med vsemi državami. Žal pa so blokovske strasti še vedno premočne, da bi zmagala trezna misel, ali da bi vse države odločno zavrnile vsaj vojno kot sredstvo za reševanje medsebojnih sporov. Zato je toliko bolj pomemben poziv nevezanim in nevtralnim državam, naj povečajo svoja prizadevanja za utrjevanje miru. Treba je še dodati, da je držav, ki se nagibajo k tem načelom vedno več in da ima politika miru kljub oblakom na mednarodnem nebu glede na vedno večje število pristašev veliko upanja na uspeh. Sicer pa — druge poti ni.

Obisk dr. Džuande Kartavidjaje je vnesel tudi dva nova elementa v odnose med Indonezijo in Jugoslavijo. Med obiskom je bil podpisan sporazum o sodelovanju na znanstveno-tehničnem področju in sporazum o izkoriščanju jedrske energije v miroljubne namene. Poleg tega so med razgovori proučili in določili načela, na katerih bo temeljilo dolgoročno gospodarsko sodelovanje med obema državama. Ni treba posebej poudarjati, da bo takšno sodelovanje v obojestransko korist, z drugimi besedami: da bo prispevalo k utrjevanju gospodarstva ene in druge države z vsemi ugodnimi posledicami, ki jih bo to imelo tako v njuni notranji, kot zunanji politiki.

A. Furlan

SILE OZN BODO VKORAKALE V KATANGO

»Afrika ne pripada ne Vzhodu ne Zahodu«

Patrice Lumumba je prispel v Tunis — Hammarskjöld je izjavil, da bodo mednarodne sile v soboto vkorakale v Katango ob soglasju belgijske vlade

TUNIS, 3. avg. (Tanjug). Kongoški ministrski predsednik Lumumba, ki je prispel v Tunis, je ob prihodu na letališče izjavil, da Afrika ne pripada ne Zahodu ne Vzhodu, ampak da hoče ostati afriška in da zahteva, da spoštujejo njeno neodvisnost, suverenost in pravico do življenja.

Premier Lumumba se je tudi zahvalil za podporo, ki so jo Tunizija in druge afriške države kot tudi ves svet nudili za ohranitev neodvisnosti Konga. Izrazil je zadovoljstvo, da so vse države, tudi tiste na Zahodu, obsodile agresijo proti republiki Kongu in prek OZN omogočile, da je solidarnost slavila zmago. Kongo danes utrjuje svoje notranje razmere, krepi neodvisnost in svobodo in želi sodelovati z vsemi državami sveta.

»Če bo skušal kdo kršiti našo neodvisnost,« je nadaljeval Lumumba, »se bomo borili do zadnje kaplje krvi, ker je republika Kongo sklenila ohraniti svojo suverenost, nedotakljivost in neodvisnost.«

Tunizijski predsednik Habib Burgiba je na razgovoru s premierom Lumumbo v svoji poletni rezidenci v Monastiru izrazil priznanje boju kongoškega ljudstva proti kolonializmu in zagotovil, da bo Tunizija brez pomislekov pomagala Kongu.

Tunizija je sinoči poslala v Kongo inženirje, tehnike, specialiste za PTT in radijsko službo, zdravnike ter druge strokovnjake, čeprav ji sami primanjkuje teh kadrov.

Premier Lumumba je s svoje strani pozval voditelje neodvisnih afriških držav, naj podpro Kongo v njegovih prizadevanjih, da bi »ustanovili združene države Afrike«.

London, 3. avg. (Reuter) — Predsednik Lumumba je prispel v Tunis iz Londona, kjer se je za nekaj časa ustavil na poti iz New Yorka. Na londonskem letališču je Lumumba izjavil novinarjem, da je bil sklep OZN, naj v soboto pošlje čete v Katango, sprejet na njegovo nujno zahtevo. Rekel je, da noben belgijski vojak ni zapustil Katange, kar pomeni, da ne upoštevajo resolucije Varnostnega sveta.

Razgovore, ki jih je imel v OZN, je Lumumba ocenil za »izredno zadovoljive«. Poudaril je, da je člane Varnostnega sveta opozoril na to, da je secesionistično gibanje Katange belgijski manever in da Belgijci uporabljajo Čomba kot svoje orodje za nadaljevanje nadvlade v Katangi. Lumumba je naglasil, da Kongo ne sme postati področje za mednarodne politične spletke, ki jih hočejo kovati Belgijci z namenom, da bi vsilili Kongu svojo nadvlado.

Na koncu je Lumumba izjavil, da bo iz Tunizije potoval v Maroko, Gvinejo, Liberijo in Gano, pozneje pa tudi v druge afriške države. V etiopskem veleposlaništvu v Londonu so danes objavili, da bo kongoški premier obiskal Etiopijo.

Leopoldville, 3. avg. (AFP-Reuter). Predstavnik OZN je danes izjavil, da generalni sekretar OZN Hammarskjöld, ki naj bi davi odpotoval v Pretorio, za zdaj ne bo potoval v Južnoafriško unijo.

Generalni tajnik OZN Hammarskjöld je sinoči po radiu povedal, da bodo sile OZN v soboto vkorakale v kongoško pokrajino Katango. Pripomnil je, da se bo to zgodilo ob soglasju belgijske vlade in da se bodo belgijske čete hkrati začele umikati v svoje oporišče v Kamini. V petek bo odpotoval v Katango njegov pomočnik Ralph Bunche, da bi se pogajal o umiku belgijskih čet kot prvemu koraku v uveljavljanju resolucije Varnostnega sveta. Hammarskjöld je izjavil: »Umik belgijskih čet s področij, na katera bodo prišle čete OZN, se mora začeti takoj. Zagotovljeno mi je bilo, da je belgijska vlada sprejela mojo obrazložitev položaja in da ne bo nasprotovala uveljavljanju resolucije Varnostnega sveta. Zdaj je jasno, da obveznosti in pravice, ki jih je določil Varnostni svet glede popolne in nagle izpolnitve njegovih sklepov v vsem Kongu, ne zadevajo na odpor nobene vlade.«

Čombe se upira

ELIZABETHVILLE, 3. avg. (AP-Reuter). Predsednik vlade pokrajine Katange Čombe je danes izjavil, da se bo njegova vlada uprla prihodu sil OZN v Katango. Čombe je dejal, da si bodo morale te sile utreti pot z bojem in da bo njegova vlada smatrala njihov prihod za agresivno dejanje.

Čombe je izjavil, da ni bil uradno obveščen o sklepu, da bodo sile OZN poslali v Katango. Znano pa mu je, da je Hammarskjöld določil soboto za dan, ko bodo sile OZN prišle v Katango, in da je izjavil, da je sklep o tem sprejela tudi belgijska vlada.

Vlada Katange je davi razglasila popolno mobilizacijo vseh oboroženih sil dežele. To je danes sporočil novinarjem notranji minister Katange Munongo

Leopoldville, 3. avg. (Reuter) Voditelj opozicije v Katangi Sendve je opustil nameravano potovanje v New York, ko je bilo objavljeno, da bodo v soboto prišle v Katango mednarodne sile OZN. Sendve je v Leopoldvillu izjavil, da pomeni ta sklep OZN najvažnejši korak za ureditev vprašanja Konga. Izrazil je upanje, da bodo v Katango prispele čete afriških držav, ki so pod pokroviteljstvom OZN.



Na tiskovni konferenci v vzhodnem Berlinu je profesor Albert Norden — na sliki —, član politbiroja CK Enotne socialistične stranke Nemčije, predložil domačim in tujim novinarjem dokumente, iz katerih je razvidno, da dr. Hans Globke, državni sekretar v zahodnem nemškem zveznem kanclerskem uradu, ni samo sodeloval pri komentarjih k zloglasnim nürnberškim zakonom, ampak celo pri izdelavi samih zakonov. V fotokopiji knjižne recenzije, ki jo profesor Norden tukaj kaže, je rečeno, da so sestavljalci komentarja k »Zakonu o zaščiti nemške krvi in nemške časti« in k »Zakonu o zdravem zakonu« še posebej poklicani dajati tolmačenja, ker so bili »pri izdelavi rasne zakonodaje uradno udeleženi«. Bonnski vladni krogi so menda sporočili, da bodo te obtožbe ponovno skrbno preiskali in jih ovrgli.

Stališča do nove vlade

Program nove Fanfanijeve vlade je podprla večina italijanskih strank — Pri glasovanju o zaupnici se bodo socialisti vzdržali, komunisti pa bodo glasovali proti

RIM, 3. avg. (Tanjug). Programsko deklaracijo nove Fanfanijeve vlade je podprla večina italijanskih strank, s čimer ji je zagotovljena večina v obeh domovih parlamenta, ki bosta ta teden glasovala o zaupnici, in sicer senat v četrtek, poslanska zbornica pa v soboto.

Kot je razvidno iz prvih odgovorov bodo vladni program podprli krščanski demokrati, socialni demokrati, republikanci in liberalci. Socialisti se bodo vzdržali glasovanja, proti pa bodo glasovali neofašisti in komunisti. Monarhisti so razdeljeni; nekateri so v opoziciji, drugi se pa bodo samo vzdržali glasovanja o zaupnici.

Socialni demokrati in republikanci so se postavili na pozitivno stališče glede vladnega programa predvsem zato, ker je vanj sprejetih več važnih problemov gospodarskega in socialnega značaja, katerih ureditev zahtevata obe stranki, in ker je vlada odklonila sleherno sodelovanje z neofašisti na eni in komunisti na drugi strani.

Podobno je tudi stališče socialistov, ki pa, kot je razvidno iz današnjega uvodnika socialističnega glasila »Avanti«, izražajo dvome glede možnosti, da bo ta program uresničen zaradi politično heterogenega stališča tako krščansko-demokratske vlade kot tudi strank, na katere se opira.

Vodstvo Komunistične partije je sicer pozitivno ocenilo dejstvo, da sestava vlade »sankcionira neuspeh protiustavnih namer in načrtov, proti katerim je junija in julija nastopila velika večina italijanskega ljudstva«. Poudarja pa, da vlada in njen program ne ustrezata potrebam dežele in želji po obnovi. Zato bodo komunistične parlamentarne skupine glasovale proti zaupnici Fanfanijevi vladi.

Trst in vladni program

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

TRST, 3. avg. (Po telefonu). Program najnovejše rimske vlade, ki ga je njen predsednik Fanfani prebral včeraj pred senatom in poslansko zbornico, je danes v središču pozornosti tukajšnjih političnih krogov. Razen splošnih državnih smernic zanima tržaško politično javnost predvsem odnos sedanje vlade do posebnih vprašanj Trsta in tukajšnjih področij.

Deželna avtonomija za Furlanijo in Julijsko krajino, vključno za Trst, je tudi tokrat glavni preizkusni kamen za tržaško ocenjevanje nove vladne politike. Glede na to, da je Fanfani včeraj govoril dokaj medlo o vladnih načrtih glede deželne avtonomije, previduje v Trstu mnenje, da perspektive za njeno uresničenje niso z njegovo sedanjo vlado nič kaj rožnate. Fanfani se je namreč spretno izgovoril na posebno komisijo, ki da bi morala vprašanje proučiti, vlada pa da bo olajšala njeno delo. To pa lahko pomeni ponovno odlašanje in zavlačevanje.

Fanfanijeva neodločnost glede tukajšnje deželne avtonomije, zlasti ob njegovih nekdanjih zelo jasnih stališčih do tega vprašanja, je po tukajšnjih sodbah posledica kompromisa z nasprotniki deželne avtonomije. V takih pogojih ko se bo vlada naslonila tudi na tovrstne zaveznike, je seveda uresničenje deželne avtonomije za Furlanijo in Julijsko krajino prav tako kot za druge želje spet vprašanje prihodnosti.

Izmed drugih, za Trst perečih problemov, katerih rešitev je odvisna v bodoče od politike rimske vlade, navajajo tukaj zlasti vprašanje državnih pomorskih konvencij in občinske oziroma pokrajinske volitve. Glede državnih pomorskih konvencij računajo v Trstu, da bo Fanfanijeva vlada preklicala zakonski predlog Tambronijeve vlade, ki je bil izrazito v škodo tržaških pomorskih interesov ter da bo sprejela ugodnejšega za razvoj tukajšnjega pristanišča in njegovega pomorstva.

Tržaški Slovenci pričakujejo od nove vlade, tako kot vselej doslej ob vladnih spremembah določen korak naprej v izvajanju njihovih narodnostnih pravic. V prvi vrsti pričakujejo, čeprav Fanfanijev vladni program ni govoril o njegovi politiki do narodnih manjšin, da bo nova vlada zagotovila spoštovanje ustavnih in ostalih obveznosti, da bodo v Italiji sprejeli na osnovi tega tudi konkretne ukrepe. Vladni predlog zakona za slovensko šolstvo — le-tega je sprejela prejšnja vlada — naj bi s tem v zvezi, kakor poudarjajo v tukajšnjih slovenskih krogih, našel v vladni politiki tisto oporo ki je potrebna za njegov čim prejšnji sprejem in uresničenje. Mimo tega pa naj bi vlada zlasti ob ugotovitvah zadnjega zasedanja jugoslovansko-italijanskega mešanega odbora pregledala njegove sklepe in zagotovila uresničenje nekaterih drugih perečih zahtev tukajšnje slovenske manjšine.

Dušan Fortič

Indijska fregata v Splitu

Split, 3. avg. (Tanjug). Danes dopoldne je v splitsko luko zaplula fregata indijske vojne mornarice »Talvar«. Indijska posadka bo ostala v Splitu na prijateljskem obisku štiri dni. Med obiskom bo položilo venec na spomenik padlemu pomorščaku in si ogledala zgodovinske in kulturne znamenitosti mesta.

Avkcija krzna v Leningradu

Moskva, 3. avg. (Tanjug). — Na letošnji mednarodni avkciji krzna v Leningradu so prodali okrog 3,5 milijona kosov raznega krzna, skoraj vse, kar so domači proizvajalci ponudili tujim trgovcem. Na letošnji avkciji je bilo rekordno število udeležencev. Okrog dve sto trgovcev s krznom iz 23 držav je zastopalo tvrdke, v rokah katerih je skoraj vsa svetovna trgovina s krznom.

Rafinerija nafte v Irkutsku

Moskva, 3. avg. (Tanjug). V Irkutsku je včeraj začel obratovati del prve rafinerije nafte v vzhodni Sibiriji. Ko bo popolnoma dograjena, bo ta rafinerija največja v Sovjetski zvezi. V celoti bo krila potrebe gospodarstva vzhodne Sibirije po gorivu in tehničnih oljih. Rafinerija bo dobivala nafto iz Baštirije. Sprva bodo nafto dovažali z železniškimi cisternami, leta 1961 pa bo stekla po transsibirskem naftovodu, dolgem 3700 km.

»MONDO OPERAIO« O SOCIALIZMU V JUGOSLAVIJI

Sinteza načel in prakse

RIM, 3. avg. (Tanjug). Teoretično glasilo italijanske Socialistične stranke »Mondo operaio« je posvetilo del svoje zadnje številke vprašanju graditve socializma v Jugoslaviji. Revija objavlja obširen odlomek iz referata predsednika Tita na kongresu Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije in besedilo resolucije, sprejete na kongresu.

Član vodstva Socialistične stranke Simone Gatto, ki je kot delegat svoje stranke prisostvoval kongresu Socialistične zveze, piše, da bo kongres odločilnega pomena za razvoj socialistične družbe v Jugoslaviji, zaradi česar bo neizogibno vplival na odnose med jugoslovanskim delavskim gibanjem in delavskimi gibanji v drugih državah, socialističnih in kapitalističnih.

»Izvirnost koncepcije tega političnega organa, njegovo dane že nezamenljivo funkcijo v graditvi socializma,« je rečeno v članku, »je kongres ne samo močno potrdil, ampak je očitno pripomogel, da se ta organ povzdigne na višjo raven političnega obravnavanja. Socialistična zveza pomeni danes najpomembnejšo sintezo načel in prakse samoupravljanja, na katerem sloni razvoj socialistične družbe v Jugoslaviji.«

»Mondo operaio« objavlja tudi zelo obširen članek o organizaciji šolstva v Jugoslaviji, ki ga je napisala članica centralnega odbora stranke Tullia Carettoni.

NOVICE S PETIH CELIN

ZSSR

VIZUMI ZA POWERSOVE SORODNIKE

Washington, 3. avgusta (AP). Sovjetsko veleposlaništvo v Washingtonu je izstavilo vizume staršem in ženi ameriškega pilota Powersa. Ti se bodo udeležili sodne obravnave, ki se bo začela 16. avgusta v Moskvi. Powers je 1. maja letel nad sovjetskim ozemljem v letalu »U-2«, ki so ga sestrelili blizu Sverdlovska.

Veleposlaništvo ni izstavilo vizumov trem ameriškim advokatom, ki so hoteli prevzeti obravnavo obtoženega Powersa.

ŠVEDSKA

REFORMA KOMUNALNEGA SISTEMA

Stockholm, 3. avg. (Tanjug). Švedski minister za notranje zadeve Johanson je naročil komisiji strokovnjakov, naj prouči možnosti za temeljito reformo komunalnega sistema. Zadnja velika reforma na tem področju je bila leta 1950, ko so število kmečkih občin na Švedskem zmanjšali z 2400 na kakih 900. S to reformo so hoteli okrepiti gmotni položaj novih občin. Toda desetletno izkustvo je pokazalo, da niti te nove občine, ki zdaj štejejo povprečno 3000 prebivalcev vsaka, ne morejo zagotoviti normalnega poslovanja šol, upravnih ustanov in drugih uradov s sredstvi, ki jih dobivajo z davki in drugimi dajatvami. Sodijo, da bi bilo potrebno za uspešno opravljanje teh funkcij povprečno 6000 do 7000 prebivalcev na področju ene občine.

POLJSKA

VELIKA ŠKODA ZARADI POPLAV

Varšava, 3. avg. (AFP). Bilanca gmotne škode zaradi poplav v južnih delih Poljske je katastrofalna. V 74 okrajih, ki so jih prizadele poplave, je poplavljenih 1600 vasi. Kakih 8000 poslopij in drugih kmečkih zgradb je bilo porušenih ali hudo poškodovanih. Voda je uničila 140.000 hektarov površin, posejanih z žitom, in 70.000 hektarov površin, posejanih z drugimi kulturami. — Iz poplavljenih krajev so evakuirali kakih 40.000 oseb.

Doslej so poplave terjale 6 smrtnih žrtev.

ZDA

PROIZVODNJA FILMOV

New York, 3. avg. (Tanjug). Newyorški časopisi pišejo, da je sedem velikih hollywoodskih družb izdelalo lani in poslalo v promet 179 igranih filmov. To je najmanjša letna proizvodnja v zadnjih 25 letih. Obenem so neodvisni hollywoodski producenti izdelali 250 igranih filmov, tako da so v ameriški filmski metropoli lani posneli skupno 439 filmov. Izmed teh filmov so samo 187 filmov posneli v ZDA, vse druge pa v tujini.

MEHIKA

ZAŠČITA ZGODOVINSKIH SPOMENIKOV

Mexico City, 3. avg. (Tanjug) V Mehiki so v zadnjem času sprožili pobudo za zaščito spomenikov iz obdobja kolonizacije Mehike po španskih zavojevalcih. Glavna akcija je usmerjena na ohranitev tistega dela Mexica, ki se imenuje La Traza in kjer so še stavbe kolonizatorjev iz XVI. stoletja. To mestno četrt so zgradili na ruševinah upravnega središča starega azteškega cesarstva Tenoctitaln in tam je najstarejša apoteka v Ameriki, ki jo je leta 1525 osnoval Jernan Cortez. V mehiški prestolnici je tudi prva medicinska šola na ameriški celini, ki je bila ustanovljena 1790.

Poleg La Traze bodo zaščitili tudi mesto Pazquaro v notranjosti dežele, ki je bila stara prestolnica indijanskega plemena Tarascan ob istoimenskem jezeru. Pazquaro je eno izmed najbolj slikovitih mestec v Mehiki z ulicami, ki so bile tlakovane takoj po prihodu španskih osvajalcev v Mehiko.

CEJLON

OTVORITEV NOVEGA PARLAMENTA

New Delhi, 3. avg. (Tanjug). V nekaj dneh se bo začelo na Cejlonu redno parlamentarno življenje. Spodnji dom parlamenta se bo sestal 5. avgusta, da bi izvolili svojega predsednika, medtem ko bo slovesna otvoritev novega parlamenta 12. avgusta.

Kakor pišejo cejlonski listi, bo v novem parlamentu v opoziciji samo desno usmerjena Združena nacionalna stranka. Vse druge stranke so že napovedale, da ne bodo sodelovale z Združeno stranko, ki ima 30 poslancev, in da bodo »konstruktivno in kritično« podprle Stranko svobode.

Tako bo imela vlada predsednice Siramave Bandaranaike v parlamentu zagotovljeno skoraj dvetretjinsko večino, kar ji bo omogočilo, da bo uresničila politični program stranke brez večjih težav.

Sovjetska nota ZDA

ZSSR zavrača ameriške trditve o »RB-47« in poudarja, da je letalo vdrlo v njen zračni prostor

MOSKVA, 3. avg. (TASS). Sovjetska vlada je poslala vladi ZDA noto, v kateri ponovno protestira proti kršitvi sovjetskih meja, ki jih je kršil ameriški bombnik »RB-47« 1. julija.

Noto, ki pomeni odgovor na noto vlade ZDA z dne 13. julija, je včeraj izročil pomočnik sovjetskega zunanjega ministra Vladimir Semjonov odpravniku poslov ZDA v Moskvi Edwardu Fierceu.

Nota poudarja, da skuša vlada ZDA opravičiti svojo provokatorsko dejavnost zoper Sovjetsko zvezo s trditvijo, da je ameriški bombnik »RB-47« v »zakoniti misiji nad mednarodnimi vodami proučeval elektromagnetne pojave«.

Vlada ZDA, je rečeno v sovjetski noti, ni z nobenimi dokazi podkrepila svojih trditev o poletu bombnika »RB-47«. Sicer pa ni mogla predložiti kakih dokazov, ker je dejstvo, da je to letalo vdrlo v zračni prostor Sovjetske zveze, kar so natanko ugotovili ustrezni organi Sovjetske zveze.

Sovjetska vlada pričakuje da bo vlada ZDA ustavila provokatorske akcije ameriških letalskih sil proti Sovjetski zvezi. Če tega ne bo storila, bo vlada Sovjetske zveze uveljavila, kakor je že prej opozarjala, ustrezne ukrepe, da bi zajamčila varnost narodov Sovjetske zveze, z vsemi sredstvi, s katerimi razpolaga.

S poti po Gradiščanski: 1

Dežela ob robu

Od češkoslovaške do jugoslovanske meje, 160 kilometrov od severa proti jugu, se ob robu Panonske ravnine vije in lomi, oži in širi deveta med avstrijskimi deželami, čudno preščipnjena pokrajina na prvih obronkih Alp, najmlajši in najbolj zaostali del države — Gradiščanska.

»Grádišče« ji pravijo tamkajšnji Hrvati: tako jo je pred desetletji imenoval njihov pesnik Mate Miloradić. Svoje nemško ime — Burgenland — ima po mnogih gradovih, ki so v obrambo pred Turki zrasli ob številnih potih, ki tod vsa vodijo na Dunaj. Obe obleganji Dunaja (1529 in 1683) je nosila Gradiščanska tako rekoč na svojih plečih: prestati je morala zmagoslavje napredujočih turških čet in njihov uničujoči srd, ko so se premagane vračale.

Od takrat je samo še enkrat »stopila v zgodovino«: leta 1921, ko je šlo za mejo proti Madžarski. Gradiščanska je bila v dvobarvni monarhiji pod Štefanovo krono in jo je zahtevala zase tudi saintgermainska Madžarska. Vendar pa je bila dežela zaradi povsem jasnih razmer glede nacionalne sestave prebivalstva dodeljena Avstriji. Le v Ödenburgu (Sopronu), glavnem mestu dežele, so leta 1921 na predlog Italije izvedli plebiscit in mesto z okolico vred priključili Madžarski. Od takrat je Gradiščanska na sredi preščipnjena.

V prestolnico »devete dežele« (Avstrija je razdeljena v devet upravnih enot) so takrat povzdignili mestece Eisenstadt (Železno), last knezov Esterhazy. Razen ogromnega psevdorenesančnega gradu, ki je še danes v popolnem nesorazmerju z majhnostjo provincialnega gnezda, ni imelo mesto ničesar reprezentativnega, ničesar prestolniškega. V zadnjih letih se je Eisenstadt sicer razvil in ima že 8000 prebivalcev, svoje središčne funkcije pa še ne opravlja prav. Bližina milijonskega mesta (do Dunaja je komaj 50 kilometrov) mu nekoliko odvaja sokove rasti.

32-članska deželna skupščina, zastopnica 280.000 prebivalcev razpotegnjene pokrajinice, rezidira v novem Landhausu nekoliko izven mesta. Prav te dni se je končala ena izmed njenih najdaljših kriz: trajala je tri mesece. Na aprilskih deželnih volitvah se glede razdelitve mandatov med tremi strankami sicer ni nič spremenilo (konservativna ÖVP 16, SPÖ 15, neonacistična FPÖ 1 mandat), vendar pa so konservativci izgubili okrog 3.000 glasov v primerjavi z letom 1956 in to je socialiste vzpodbodlo k novim zahtevam. Trdovratna ÖVP in njen predsednik, deželni glavar Johann Wagner, socialistom sicer nista v vsem ustregla, vendar pa je SPÖ utrdila svoje pozicije in njen novi predsednik Hans Bögl bo imel več besede v šestčlanski deželni vladi (razmerje: fifty-fifty) kot je imel njegov predhodnik, stari socialno-demokratski prvoborec Alois Wessely.

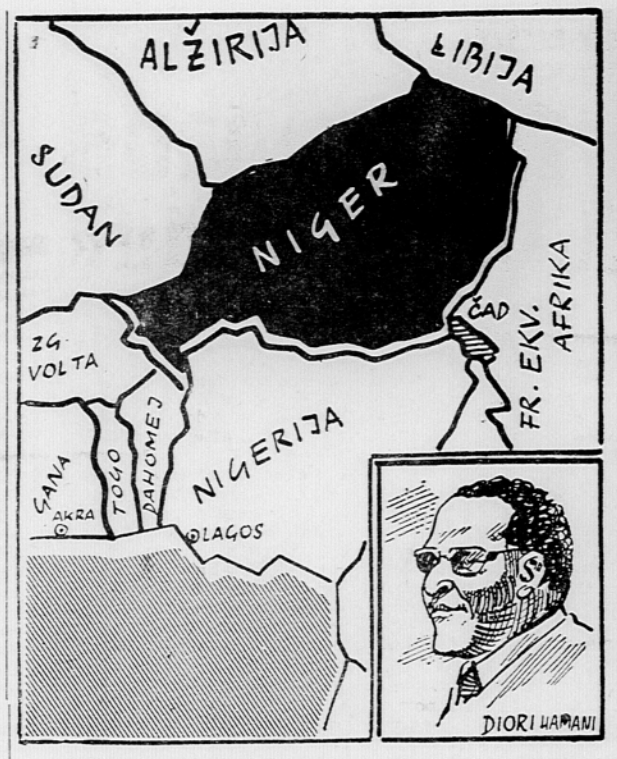
Po pravici: po vojni si je napredek utrl poti tudi v zaostalo Gradiščansko, spreminjati se je začenjala socialna struktura prebivalstva in z njo politične razmere — v prid socialistom. Gradiščanska bo še lep čas kmečka dežela, vendar pa je z naglo industrializacijo in z razvojem tujskega prometa nastal že razmeroma močan proletariat. Razen tega vpliva na politično atmosfero v deželi obstoj posebne vrste proletariata, sezonskih in potujočih delavcev. Na Gradiščanskem jih je še vedno okrog 20.000, ki doma ne najdejo dela in morajo za delom na Dunaj, v zahodne pokrajine, ali v Švico. Končno je tu še okrog 13.000 kajžarjev z manj kot dvema hektaroma zemlje, ki se politično nagibajo k levici in dopolnjujejo vrste socialno zapostavljenih.

Marsikateri bistveni socialni problem v deželi bi lahko rešili čez noč, če bi katoliška ÖVP pristala na agrarno reformo, menijo v strankini centrali SPÖ v Eisenstadtu. Razmerja v agrarni posesti so namreč za današnji čas nenormalna, skoraj fevdalistična. Gradiščanska zemlja je namreč takole razdeljena: 13.000 posesti je pod dvema hektaroma, 12.000 do 2 do 5 hektarov, 17.000 od 5 do 20, 1000 posesti od 20 do 100 hektarov in 152 od 100 dalje. *Teh 152 veleposestnikov ima v lasti več zemlje kot 42.000 posestnikov prvih treh kategorij.*

Posebno grotesken je primer kneza Esterhazyja, ki sam poseduje 60.000 hektarov, torej šestino celotne površine Gradiščanske, in sicer: 6% vse orne zemlje, 15% travnikov in pašnikov, 26% gozdov in 38% takoimenovanega »neobdelovalnega« zemljišča (obala Nižiderskega jezera, ceste, naselja). Sovjetska zasedbena oblast je leta 1945 celotno fevdalčevo premoženje zaplenila in ga deloma razdelila med male kmete. Leta 1956, ob madžarskih dogodkih, je dotlej v Budimpešti konfinirani knez Esterhazy pobegnil v Avstrijo, kjer so mu takoj vrnili vse njegovo ogromno premoženje. Kmetom, ki so jim Sovjeti razdelili knežjo posest, zemlje sicer niso vzeli, ker bi to verjetno povzročilo mednarodni škandal, pač pa so se kmetje morali obvezati, da v doglednem času plačajo »lastniku« odškodnino. V ta namen so ustanovili posebno družbo pod pokroviteljstvom vlade, ki je prizadetim priskočila na pomoč s krediti. Esterhazy živi večinoma v inozemstvu in si kopiči ogromen kapital, ki ga sistematično vlaga v industrijo. Del svoje posesti spreminja v moderne kmetijske kombinate, ostalo pa polagoma razprodaja za drag denar. Socialistična mestna uprava v Mattersburgu je komaj zmogla zahtevano vsoto za večjo parcelo, na kateri zdaj grade tovarno konzerv, ki bo zagotovila delo najmanj 300 brezposelnim delavcem.

»Problem se bo sam od sebe rešil,« nekoliko v zadregi zatrjuje visok uradnik deželne vlade: 65-letni fevdalec je namreč brez otrok, njegovo premoženje bo »podedovala« država. Seveda, če številni Esterhazyji, ki žive po svetu, ne bodo drugačnega mnenja ...

Slavko Fras



Tretjega avgusta ob 0.00 urije republika Niger (ali nekoč francoska Nigerija) postala neodvisna republika. S tem se je vrsti mladih neodvisnih držav v Afriki pridružila še ena, ter ponovno opozorila človeštvo, da živimo v »afriškem desetletju«.

Ozemlje Nigra je bilo določeno ob obratu stoletja in v letih po njem z vrsto mednarodnih pogodb in sporazumov. — Doslej je imel Niger guvernerja, vlado desetih ministrov in parlament, v katerem je bilo 60 poslancev, izvoljenih na splošnih volitvah. — Predsednik mlade republike je Diori.

Niger obsega 1,276.527 kvadratnih kilometrov in ima 16 okrajev. V državi živi 2,427.271 domačinov in nekaj nad 3000 tujcev. Glavno mesto Nigra je Niamej (17.200 prebivalcev, od tega 1370 tujcev). Podnebje samo je državo razdelilo na tri osnovna področja: poljedelsko na jugu, pašniško v osrednjem pasu in puščavsko na severu. Niger trpi zaradi pomanjkanja vode, razen povsem na zahodu ob reki Nigru in na jugu, kjer je mnogo vodnjakov. V deželi je 100 osnovnih šol z 10.000 učenci, 2 gimnaziji s 373 dijaki in tehnična šola z 51 študenti.

Živinoreja je razmeroma razvita, saj premore 86.000 konjev, 2 milijona glav goveje živine, skoraj 6 milijonov repov drobnice, 300.000 oslov in 250.000 kamel.

Poglavitni izvozni predmeti so zemeljski oreški, fižol, manioka, bombaž, riž, sol, natrij, cink (nekaj tisoč ton). Večinoma izvažajo v Nigerijo. Precej zasluži Niger tudi z organiziranim lovom na leve, slone, bivole, orikse in adakse. Niger ima pozitivno zunanjetrgovinsko bilanco.

Mednarodni gospodarski komentar:

Novi gospodarskopolitični programi v ZDA

Zborovanja, na katerih sta obe ameriški stranki julija določili svoje kandidate za predsedniške volitve, so sprejela tudi volilne programe, ki vključujejo gospodarskopolitične programe. Ti programi obeh strank so si dokaj podobni, toda obenem se razlikujejo od one gospodarskopolitične smeri, ki je bila za ZDA v zadnjem desetletju značilna.

V zadnjem desetletju je bil najvažnejši cilj ameriške gospodarske politike zagotoviti finančno stabilnost, t. j. zagotoviti stabilnost cen in stabilnost kupne moči dolarja. Vlada — in to ne samo republikanska pod Eisenhowerjem, temveč že prej demokratska pod Trumanom — je zato delala predvsem one ukrepe, ki naj bi preprečili porast cen in druge inflacijske pojave. To so bili v prvi vrsti ukrepi, ki so s spreminjanjem obrestne mere in z omejevanjem kreditov preprečevali dviganje cen. A ne samo dviganje cen; ti ukrepi so včasih obenem omejevali vzpon produkcije in verjetno bili eden razlogov za počasno rast ameriške produkcije v zadnjih osmih letih. Navedeni finančni ukrepi za omejevanje kredita so bili eden izmed faktorjev, ki so pogrešili padec konjunkture koncem leta 1957, ko se je ameriška industrijska proizvodnja zmanjšala za celo desetino. A tudi dvig konjunkture v zadnjem letu ni zadovoljiv. Letošnja pomlad je pomenila padec proizvodnje jekla (jeklarne izkoriščajo zaenkrat okrog 70 odstotkov svoje kapacitete), proizvodnje električnih aparatov in zmanjšanje stanovanjske izgradnje.

Demokrati imajo zato sedaj možnost za ostro kritiko republikanske gospodarske politike, ki je po besedah demokratskega programa »privedla v zadnjih petih letih do dveh recesij (kriz), povzročila rekordno število bankrotov in dodala za milijarde dolarjev nepotrebno visokih obresti državnemu dolgu«. Demokrati zato napovedujejo, da bodo prekinili s politiko visoke obrestne mere in »stisnjenega« denarja, kar naj bi omogočilo, da postane osnovni cilj bodoče demokratske politike hitrejši tempo gospodarske rasti. Namesto dosedanjega povečanja proizvodnje, ki je znašalo v zadnjih osmih letih povprečno dva in pol odstotka, naj bi v bodoče letno povečanje dosegalo povprečno 5 odstotkov. S tem bi bilo rešeno tudi vprašanje državnega proračuna, ker bi navedeno povečanje nacionalnega dohodka avtomatsko povečalo tudi dohodke državne blagajne.

Republikanci seveda zavračajo demokratsko kritiko in navajajo, da je ameriško gospodarstvo v zadnjih letih doseglo prosperiteto, ki omogoča ameriškemu prebivalstvu stalno najvišji standard na svetu. Republikanci poudarjajo, da so ta standard dosegli z minimumom državne intervencije v gospodarstvu in da je republikanska vlada ustvarila in vzdrževala najugodnejše pogoje za razmah privatnega kapitala. Med temi pogoji je posebno važna finančna stabilnost, ki so jo ZDA dosegle v zadnjih dveh letih. Dvig cen je namreč zaustavljen in državni proračun je v ravnokar končanem finančnem letu pokazal presežek v znesku 1,4 milijarde dolarjev; še znatnejši presežek pa bo verjetno prineslo tekoče finančno leto. To so sadovi »previdne« republikanske politike, ki je v nasprotju z »razsipnimi finančnimi idejami demokratov.

Novo poudarjanje po hitrejši gospodarski rasti ima v ZDA notranje in zunanjepolitične razloge. Na notranjem planu je zahteva po hitrejši gospodarski rasti izraz nezadovoljstva z liberalistično gospodarsko politiko zadnjega desetletja, ki je maksimalno omejevala državno intervencijo v gospodarstvu in skušala tako zadovoljiti interese privatnega kapitala. Ta politika ni dovedla do optimalnega povečevanja privatne produkcije in nacionalnega dohodka in je obenem omejevala razvoj onih služb in funkcij, ki jih lahko opravlja samo javno gospodarstvo. Zato se v zadnjih letih v ZDA vedno bolj pritožujejo nad zaostajanjem izgradnje šol, nad nezadostnim socialnim in starostnim zavarovanjem in predvsem nad nezadostnimi ukrepi za modernizacijo komunikacij in servisov v velemestnih aglomeracijah. Razširitev in modernizacija navedenih javnih funkcij seveda terja povečanje javnih proračunov, ki bo mogoče samo, če se pospeši ameriški gospodarski razvoj. Zahteva po hitrejši gospodarski rasti je torej zahteva po zadovoljitvi javnih potreb, ki jih dosedanja liberalistična politika ni mogla zadovoljiti.

Zahteva po hitrejši gospodarski rasti pa ima tudi svoje zunanjepolitične razloge. Zadnja leta so pokazala, da je Sovjetska zveza dosegla takšno stopnjo in tempo gospodarskega razvoja, da utegne v dogledni bodočnosti prehiteti ZDA. Zato je danes za mednarodni položaj ZDA bistveno, da tudi one dosežejo hitrejšo gospodarsko rast kot doslej. Ta zunanjepolitični moment je drugi odločilni razlog za spremembo v gospodarskopolitičnem programu obeh ameriških strank.

J. Klemenc

ZADNJI DOGODKI DOMA IN PO SVETU

Čombe mobilizira

Na tiskovni konferenci je premier Katange izjavil, da se bo Katanga upria prihodu čet OZN

ELIZABETHVILLE, 3. avg. (AFP). Vlada pokrajine Katange je danes poslala generalnemu tajniku OZN Hammarskjöldu brzojavko, v kateri pravi, da je »enotna v trdni odločenosti, da se z vsemi sredstvi postavi po robu Lumumbovi vladi in prihodu njegovega predstavnika Sendveja in čet OZN«.

Čombejeva vlada trdi, da bo prihod sil OZN »pomenil znamenje za splošno vstajo v Katangi«. Pripravljena da je obrazložiti svoje gledišče pomočniku generalnega sekretarja Ralphu Buncheu, prav tako pa proučiti vse možnosti za ustanovitev konfederacije »z drugimi suverenimi državami bivšega belgijskega Konga«. Če bo prišlo do incidenta, bo ponjenem za to odgovorna samo OZN.

Predsednik vlade Katange Moiz Čombe je danes popoldne na sestanku z novinarji izrazil upanje, da bodo funkcionarji OZN demantirali vesti o prihodu mednarodnih sil v Katango. Ponovil je, da njegova vlada ni bila uradno obveščena o sklepu OZN, marveč je za to zvedela iz tiska in radijskih poročil. Čombe je poudaril, da ne preklicuje svoje prejšnje izjave, in trdil, da je Katanga neodvisna dežela in da bo neodvisna tudi ostala. »Katanga odklanja prihod vseh čet na svoje ozemlje, razen tistih, ki jih sama pokliče,« je rekel. »OZN kot tudi nobena druga tuja država nima pravice pošiljati svojih čet na ozemlje Katange proti njeni volji in če vlada v njej red.«

Nadalje je Čombe rekel: »Prisiljen sem slovesno potrditi v imenu naroda in vlade, da se bo Katanga, če bo potrebno, upria prihodu čet OZN.« Dejal je, da bo sklep o mobilizaciji nemudoma uveljavljen, kar bo omočilo obnovitev vojske Katange. Novinarje je seznanil s pozivom, ki ga je poslal narodu, naj se strne okrog vlade. »Pripravljeni smo raje umreti, kot pa privoliti, da bi prišli pod tujo oblast,« je še rekel Čombe. Zaključil je s trditvijo, da bi prihod mednarodnih sil v Katango izzval popolno gospodarsko krizo v deželi, ker da bodo Evropejci odšli iz nje.

Ameriški odmevi na sovjetsko pobudo

New York, 3. avg. (Tanjug) — Ameriški uradni krogi in tisk označujejo vztrajno zavzemanje Sovjetske zveze za to, da bi se o razorožitvi razgovarjali na prihodnjem zasedanju Generalne skupščine šefi vlad, za »propagandni manever«. Krogi, ki so blizu State Departmentu hkrati poudarjajo, da pomeni sestanek razorožitvene komisije OZN, napovedan za 15. avgusta, ugodno možnost, da bi dosegli nadaljnji napredek v urejanju tega zapletenega mednarodnega problema.

Današnji »New York Times« pravi v zvezi s sovjetskim predlogom, da je to vsekakor poskus, da bi zasedanje Generalne skupščine povzdignili na višjo raven. Hkrati pa izraža mnenje, da Generalna skupščina ne more razpravljati o tako zapletenem problemu, kot je razorožitev. »Times« trdi, da bi Sovjetska zveza na ta način izkoristila Generalno skupščino za svoje propagandne cilje.

List hkrati piše tudi o predlogu kitajskega premiera Ču En Laja glede mirovne pogodbe z ZDA in pravi, da bi Kitajska s tem dobila ne samo mednarodno priznanje, ampak tudi dovoljenje, da se včlani v OZN. »Kitajci bi na Daljnem vzhodu dosegli tisto, kar Sovjetska zveza na Zahodu, namreč enostransko razorožitev Zahoda,« pravi list in poudarja, da so uradni krogi ZDA zavrnili te predloge kot »cinične manevre«. List se zavzema za to, da se sestane razorožitvena komisija OZN, tudi če Sovjetska zveza ne bi hotela sodelovati.

Podpora kubanskemu programu

Havana, 3. avg. (Tanjug). Sindikati desetih latinskoameriških držav so podprli program kubanske revolucije in proglasili trdno odločenost, da se s stavkami in bojkotom proizvodov upro morebitni intervenciji od zunaj proti režimu gibanja »26. julij«. To podporo so izrazili v skupnem manifestu, ki so ga sinoči v Havani sprejeli delegati sindikatov Brazilije, Venezuele, Peruja, Čila, Kostarike, Urugvaja, Argentine, Kolumbije, Hondurasa in Bolivije.

Do te skupne akcije sindikatov je prišlo po vrsti podobnih dogovorov med sindikati Kube in posameznih držav Latinske Amerike. Kubanski sindikalni krogi sodijo, da to pomeni novo fazo v naporih za povezovanje in ustanavljanje enotnega sindikalnega gibanja v Južni Ameriki.

Državno prvenstvo v streljanju

SKOPJE, 3. avg. V nadaljevanju državnega prvenstva v streljanju je pričakovati velik uspeh slovenskih strelcev s pištolo. Ekipa LR Slovenije se uspešno bori z reprezentanco Srbije in je po neuradnih rezultatih že osvojila prvo mesto. Ekipo sestavljajo Delorenzo, Mejovšek, Umek in Peternel. Tudi v streljanju s puško proste izbire (malega kalibra) še niso znani uradni rezultati. V ekipnem plasmaju pa si je prvo mesto že zagotovila ekipa Srbije. Najboljši posamezniki je Stojanovič (Sr) s 1121 krogi pred Lončarjem (H) 1100.

V mladinski konkurenci je v olimpijskem matchu zmagala ekipa BiH 2282 pred Srbijo, Slovenija pa je na petem mestu z 2252 krogoma. Med posamezniki je v tej disciplini zmagal Janez Otrin (Sl) s 580 krogi Drugi je Puriš (BiH) 578, sledita pa mu slovenska tekmovalca Rebolj in Dečman s po 575 krogi. Tekmovanje se nadaljuje.

Kubanska spomenica

Havana, 3. avg. (Tanjug). Kuba je objavila spomenico o vzrokih napetosti na področju Karibskega morja in je s tem prevzela pobudo v pripravah na izredno konferenco zunanjih ministrov ameriških republik, ki se bo začela 16. avgusta v San Joséju, glavnem mestu Kostarike. V spomenici, ki so jo predložili komisiji za mir Organizacije ameriških držav, kubanska vlada obtožuje vlado ZDA zaradi sedanje napetosti na karibskem področju in nenehnega slabšanja odnosov med revolucionarnim režimom Kube in sosedi na severu. S tem je zavrnila trditve Washingtona, navedene v spomenici pred mesecem dni. Kubanski dokument podrobno navaja, kako si je vlada Fidela Castra prizadevala za enakopravna pogajanja o vseh odprtih vprašanjih. Ta dokument vnaša zdaj nove elemente v priprave na ministrsko konferenco ameriških držav. Komisija za mir Organizacije ameriških držav naj bi predložila na konferenci poročilo in diplomatski krogi latinskoameriških držav izražajo mnenje, da lahko pomeni kubanska spomenica podlago za razpravo o bistvenih vprašanjih sedanje nestabilnosti na karibskem področju.

Revolucionarna sodišča v Turčiji

Ankara, 3 avg. (Reuter) Danes so uradno objavili, da bodo ponekod v Turčiji ustanovili revolucionarna sodišča, ki bodo zatirala dejavnost zoper »duha nacionalne enotnosti«. Sodijo, da bodo ta sodišča sodila pristašem prejšnjega Menderesovega režima, obtoženim zločinov, kot tudi ljudem, ki so zlorabljali religijo v politične namene.

Odbor nacionalne enotnosti Turčije je danes objavil, da se general Fahri Ozdilek, skladno s prizadevanji, da bi pomladili turško vojsko, umakne s položaja obrambnega ministra.

General Ozdilek je bil obrambni minister od 5. junija letos, pred tem pa je bil poveljnik obsednega stanja v Istambulu. Ozdilek je prvi vodilni funkcionar, ki se umika po revoluciji 27 maja letos.

Minister v turški vladi Amil Artus je izrazil prepričanje, da bo odbor nacionalne enotnosti v kratkem organiziral referendum o osnutku nove turške ustave.

Artus je v govoru po radiu pojasnil nekatera osnovna načela, na katerih bo slonela nova ustava. Kako je povedal, določa nova ustava ustanovitev visokega sveta za gospodarsko planiranje, sveta za pravosodje, ki bo zagotavljal neodvisnost sodnikov, ustanovitve visokega ustavnega sodišča in drugo. Ustava bo vsebovala tudi določbe o pravicah delavcev, vštevši pravico do stavke.

ALEX WEISSBERG **18**

BLAGO za KRI

»Včeraj sem se vrnil iz Berlina, kjer so mi dali pooblastilo, da se še naprej pogajam z vami. Ste že kaj premislili, kakšno blago nam lahko ponudite? Ste se že pripravili za potovanje v Istanbul?«

»Odpotoval bi lahko takoj. Toda nimamo ničesar, kar bi vam lahko ponudili. Razen seveda tujo valuto, in to v precejšnjih vsotah.«

»To nas ne zanima toliko, gospod Brand. Raje bi kamione. Ali hočete milijon Židov?«

»Hočem vse Žide, ki so ostali pri življenju.«

»O tem bova morda lahko govorila kdaj pozneje. Moja ponudba je: en kamion za sto Židov. Ni veliko, ali ne?«

Nisem odgovoril.

»Vse skupaj je deset tisoč kamionov. Dobiti jih moramo nove, takoj iz tovarne, seveda s prikolico, opremljeni morajo biti za zimske vožnje. Če hočete narediti kaj več za nas — bodite prepričani, da ne bo zastonj in da bomo vse pošteno povrnili — nam pošljite s kamioni tudi nekaj blaga, n. pr. čaj, kavo, milo in drugo potrošno blago.«

»Gospod obersturmbannführer, dokler gre za čaj, sladkor, čokolado, milo in podobne stvari, je vse mogoče; toda kamioni so vojaški material.«

»Lahko zagotovite vašim zaveznikom na mojo častno besedo, da ta material ne bo nikoli uporabljen proti ? jim na zahodni fronti; gre izključno za vzhodno.«

Medtem sem si nekoliko opomogel od presenečenja in začel sem razmišljati, kako naj stvar uredim. Kar zadeva mene sem bil prepričan, da mi zavezniki nikoli ne bodo dali deset tisoč kamionov za to, da bi rešil ostanke židovskega ljudstva. Toda po drugi strani sem bil prepričan, da se bo med pogajanji odprl kak drug izhod. Zato sem povzel:

»Gospod obersturmbannführer, osebno se lahko zanesem na vašo častno be edo, toda nimam deset tisoč kamionov. Ljudje, s katerimi bom moral govoriti v Istanbulu, bodo hoteli od mene poroštva. Nihče na svetu ne bi izročil tega materiala na častno besedo. Kakšno jamstvo lahko daste, da boste zares spustili na svobodo milijon Židov?«

Na to vprašanje mi je Eichmann odgovoril tako, da sem bil resnično prepričan, da imamo možnost, zares rešiti evropske Žide.

»Kaj res mislite, da smo vsi goljufi? Sodite nas po sebi. Dokazal vam bom, da jaz zaupam vam bolj kot vi meni. Če se boste vrnili iz Istanbula z novico, da je naša ponudba sprejeta, bom dal razrušiti koncentracijska taborišča v Oswiecimu. 10 odstotkov obljubljenih Židov pa vam bom poslal na mejo, za katero se bomo zmenili. Ko boste prevzeli teh 100.000 Židov, mi boste izročili 1000 kamionov. Zamenjava bo tekla tako naprej: z naše strani 100.000 Židov, z vaše 1000 kamionov.«

Ob teh besedah sem le s težavo zakril razburjenost. Prvič sem videl, da so se odprla vrata, skozi katera bi se utegnil rešiti vsaj del rojakov.

Počakal sem kako minuto, preden sem odgovoril. SS ni opazila mojega razburjenja. Potem sem vstal:

»Gospod obersturmbannführer, prepričan sem, da bodo tako ponudbo sprejeli. Kdaj lahko odpotujem?«

»Čez tri dni.«

Kot mesečnik sem zapustil hotel. V uradu so me čakali že vsi člani našega odbora. Novica je vse razburila. Nihče ni vedel, kako se bodo stvari razvijale naprej, toda vsi smo videli, da smo na važni prelomnici.

Pojavili so se tudi dvomi. »Tovariši, ali imamo pravico izročiti Nemcem vojaški material?« je vprašal nekdo.

Zavrnil sem takšno stališče.

»Ne gre za to, da bi Nemcem kar koli dajali, ne kamione ne kaj drugega. Mar ne razumete, da je položaj popolnoma nov? Nemci so pripravljeni dati kot predujem 100.000 Židov. Veste, kaj bi to pomenilo, sredi vojne? Lahko jih spravijo samo preko Španije. Nemci jih namreč nočejo evakuirati preko Bolgarije ali Turčije; veže jih pogodba z jeruzalemskim muftijem. Ko se sporazumemo z zavezniki, se bomo morali pogajati s špansko vlado. Ali veste, koliko časa vzamejo taka pogajanja? In potem spet razgovori z deželami, ki bi jim nudile gostoljubnost. In šele potem bodo šli na pot prvi transporti. Preteklo bo najmanj sedem mesecev, preden vse to uredimo, med tem pa bo že po Nemcih in ne bo jim treba izročiti niti enega kamiona. In še druga stvar je pri tem. Eichmann je obljubil, da bo spustil v zrak krematorije v Oswiecimu, kakor hitro mu sporočim, da je njegova ponudba načelno sprejeta. Jih bo dal mar po osmih mesecih pogajanj s Španijo in drugimi državami spet na novo zgraditi? Pomislite samo, v kakšnem položaju bodo Nemci čez sedem mesecev! Če se pogajajo z nami, je to znamenje, da že vohajo bližnji poraz.«

Po daljši razpravi smo se sporazumeli, da bomo postavili Eichmannu še nekaj pogojev. Nato smo odprli zavoj z denarjem, ki mi ga je izročil Eichmann, in sveženj s pismi Zaradi dveh med njimi nam je zaledenela kri. Nathan Schwalb, eden redkih cionistov, ki so ostali v Švici, nam je naročal, naj se povežemo z madžarsko politično opozicijo in osnujemo odporniško gibanje. Toda predstavniki te opozicije, kolikor niso bili v zaporih, so bili v takem položaju, da so oni hodili k nam po pomoč in nasvete.

Drugo pismo je bilo od Sallyja Mayerja, tudi iz Švice. Pisal nam je: »... Vaši očitki zaradi mojega zadržanja ob aferi Wisliceny (ni hotel dati denarja, ko se se pogajali za odkup vseh evropskih Židov) mi niso nagnali strahu v kosti ... Najprej morajo Nemci neovrgljivo dokazati, da so se poboljšali ...«

Pomembna prireditev v Kopru

Prvi festival jugoslovanske folklore

Med dokaj številne jugoslovanske poletne festivalske prireditve se je te dni uvrstil na vsekakor pomembno mesto še Prvi festival jugoslovanske folklore v plesih in pesmi. Festivalski program, v katerem sodelujejo poleg treh svetovnoznanih jugoslovanskih poklicnih folklornih ansamblov še nekatere največje in najboljše amaterske folklorne skupine (med njimi Akademska folklorna plesna skupina »France Marolt« iz Ljubljane), se odvija v Kopru in drugih turističnih središčih ob slovenski obali — v Portorožu, Ankaranu, Izoli in Piranu.

Kljub bogastvo folklornega izročila jugoslovanskih narodov, ob katerem prihajajo v izvajanjih naših folklornih skupin do polnega izraza tudi likovno estetske kvalitete pestre panorame najrazličnejših noš, je že zaslovelo domala po vsem svetu in predstavlja v časovni in krajevni determinaciji festival nedvomno turistično zanimivost. Pobudnik festivala, zavod »Primorske prireditve« v Kopru, je s to zamislijo prispeval pomemben delež k visoki kvalitetni pozitivni kulturnega življenja v sezonskih mesecih. Festivalsko srečanje naših najboljših folklornih ansamblov pa je prireditev s še večjim pomenom.

Predstavniki folklornih skupin, ki so z navdušenjem pozdravili zamisel koprskega festivala, so izjavili, da je bilo tako široko medsebojno srečanje strokovnjakov in izvajalcev že dolgoletna želja, katere doslej ni bilo mogoče uresničiti. Skupni nastopi folklornih skupin bodo dali priložnost za strnjeno spoznavanje delovnih smernic in uspehov, poznavalcem in ljubiteljem pa bodo omogočili ilustrativen vpogled v delo ansamblov, ki marsikdaj zajemajo iz skupnega vira, a ga preoblikujejo v izvajalno obliko vsak na svoj način, z lastno mejo med ohranjanjem prvinskega elementa in dodajanjem novih plesnih povezav. Prvi festival jugoslovanske folklore se tako iz zelo zanimive, kvalitetne in privlačne prireditve za čim širši krog publike dviga tudi že na strokovno in študijsko raven.

»Primorske prireditve« so si v dosedanjem štiriletnem delu nabrale dovolj izkušenj, da so z dotacijami iz republiških in zveznih fondov mogle oskrbeti primeren organizacijski potek festivala. Zavod je stal brez dvoma pred težavno in pomembno nalogo in za pobudo ter njeno prvo izvedbo zasluži priznanje. Prvi poizkus bo tudi nakazal smernice za razvoj folklorne festivalske prireditve v bodočnosti. Ko ji letos želimo čim lepši umetniški in strokovni uspeh, upamo, da se bo v istem krajevnem okviru mogla razrasti v stalno manifestacijo naše folklorne umetnosti, katero smo doslej kljub številnim folklornim nastopom posameznih skupin doma in v tujini pogrešali.



Mala galerija v Ljubljani kljub poletju živahno nadaljuje s svojo razstavno dejavnostjo. Drevi se bo v njenih prostorih predstavil našemu likovnemu občinstvu s svojo razstavo grafik švicarski umetnik Hans Erni. Na otvoritvi razstave, ki bo ob osemnajsti uri, bo o umetniškem delu razstavljalca govoril Nesto Jacometti (L'Oeuvre gravée, Paris — Zürich). — Na sliki: Hans Erni — Konji, barvna litografija, 1959.

Koroški zapisek

Deželica pod soncem

Ko nam je simpatični vodič, študent arheologije, pri ogledu keltskih izkopanin na Magdalenski gori blizu Celovca razlagal nagrobni kamen pokojnega rimskega vojaka Gaja Vetija, sicer prav tako Kelta po rodu, ki je padel tod kot okupacijski legionar skoraj 3.000 let pred nami, nas ni pozabil opozoriti na lepo ohranjeni lik sonca, simbol stare noriške države, ki so jo Rimljani zasedli, a ga vendar vklesali na svojem uradnem nagrobniku.

Pa tudi sicer nam je zelo bistroumno in v živahni povezavi s sodobnostjo prikazal vse največje zgodovinske znamenitosti tega bogatega najdišča, ki so ga začeli s pomočjo koroške deželne vlade sistematično odkopavati leta 1948, in kjer bodo, kot vse kaže, odkrili celo mesto, položeno na pobočju v terasasti obliki z razsežnostjo okrog tri in pol kvadratnih kilometrov. Čeprav so minila že tri tisočletja, so po skrbni obnovitvi spet zaživeli zidovi, dobro ohranjena soba z opečnim parketom in še danes svežo slikarijo po steni; in še arhiv z dokaj manjšimi predali za uradne akte, kot so dandanašnje potrebe, ter končno sejna dvorana s studencem po keltskem običaju, ki so ga zviti rimski okupatorji uredili kot sentimentalno koncesijo podjarmljenim Noričanom. Tla v sobi so razodevala, da so že takrat poznali praktično urejeno centralno kurjavo, zunaj pred hišo pa še danes delujejo svinčene cevi starega rimskega vodovoda. V vitrinah smo se srečali s keltskimi in rimskimi zaponkami in okraski, drobnimi kipci in žganimi posodami, pri čemer so bili pač rimski izdelki vselej za nekaj stopenj bolj razviti kot prvotni keltski.

Prav pred kratkim so na novo odkopali vrsto podzemeljskih prostorov, do katerih vodijo samo strme stopnice, kar daje slutiti, da so bila tod nočna zabavišča. Na steni je ohranjena slika ljubke plesalke...

In vendar — zanimivo — pri vsej tej znanstveni vestnosti in vodniški izčrpnosti nismo slišali pri razlagi, ki je segla od Keltov do današnjega dne, niti ene same besedice, da so kdaj po teh krajih hodili tudi Slovenci. Od šestega stoletja dalje simpatični in dobro poučeni študent arheologije ni poznal razen sodobnikov, Nemcev, Američanov, Italijanov itd., nikogar drugega več. Tudi glede izkopavanj se očividno izogibljejo nahajališč pod sosednim Krnskim gradom, ker bi pač tam utegnili zadeti na glasnejše sledove slovanskih naselij.

Tisti dan zjutraj sem v Celovcu slučajno dobil v roke novo francosko knjigo, kulturni turistični vodnik po Avstriji založbe ODE, ki v koroškem delu povsem jasno posveča precej prostora omembi starih Slovencev in se še posebej zadržuje pri obredu ustoličevanja koroških vojvod v slovenskem jeziku, saj je to tudi z mednarodno zgodovinskega stališča nenavadno zanimiv element. V nekaterih avstrijskih, rekel bi, neobjektivnih znanstvenih krogih pa nasprotno poskušajo v zadnjem času izključiti to stran zgodovine z nekim novim tolmačenjem vojvodskega ustoličevanja. Skoraj zasmilil se mi je stari kamniti prestol sredi Gosposvetskega polja, obdan z mrko črno ograjo, po katerem je začel neusmiljeno razsajati zelenorjavi mah. In vendar: ko smo govorili v svoji skupini slovensko, se je dvojica, ki je bila prav takrat slučajno tudi pri ograji, pomenljivo nasmehnila — razumela je slovensko.

Pri tem vrednotenju jezikov se mi dozdeva, da včasih ravnajo ne samo nepravično in neobjektivno, temveč prav po otročje. Kako so nerodni pri ponemčevanju imen! Z vzpetine pri visoki gorski gmoti Gospe Svete, na kateri so v zidovih ostali vzidani stari noriški in rimski kamni, da o nemških niti ne govorim, medtem ko je vse, kar je bilo slovenskega, »izpuhtelo«, sem pogledal proti Plešivcu. Zdaj ga imenujejo Tanzenberg, kot da bi šlo za goro, koder bi plesali in ne za golo, plešasto kopo.

*

V Osojah sem v starinski cerkvi občudoval igrivo zlati barok in si z zanimanjem ogledoval stari samostan, v katerem je nekoč iskal samotne pozabe nesrečni poljski kralj Boleslav; zdaj ga prenočujejo v turistični hotel. Nisem pa mogel razumeti župnika, kako da je razobesil v veži grozljiv lepak s podobo koncentracijskega taborišča in s pozivom za obrambo proti terorju, ki je zajel vrsto dežel, med katerimi je poleg Sovjetske zveze in ostalih tja do Severne Koreje in Nepala našla svoje mesto tudi Jugoslavija. Na njegovem mestu bi se človek malo zamislil. Kajti simboli koncentracijskih taborišč vzbujajo čisto drugačne predstave in spominjajo predvsem na sistem, ki so ga izvajali prav njegovi nemško govoreči rojaki!

A vendarle si ničesar bolj ne želimo kot dobrega sosedstva, sem si mislil, ko so mimo mene drseli izletniški osojski čolni. Spomnil sem se zgodbe o trasylolu. »Bolnici v sobi št. 14 se je stanje občutno izboljšalo,« so odgovorili iz zagrebške bolnišnice na Rebru avstrijskemu konzulu v Zagrebu, ko sem dan prej prišel tja po vstopni vizum. V neki zagrebški družini je namreč nenadoma smrtno nevarno zbolela stara mati. Rešile bi jo samo injekcije trasylola, ki jih pa takrat v Zagrebu nikjer ni bilo dobiti. Njihova znanka, gostja iz Avstrije, je telefonirala nemudoma v Graz svojemu sinu in ta je vso noč iskal zdravilo, dokler ga niso s posebnim avtomobilom pripeljali naravnost z Dunaja... Toda natakarica tukaj ni spregovorila slovensko, čeprav sem imel točen občutek, da nas je razumela. Zakaj? John Kaučič iz Clevelanda je že petinštirideset let zdoma, pa vendar govori tako lepo slovensko in ko smo hodili po koroških krajih, se je z vso odločnostjo spominjal, da so tod v njegovem času še vsi govorili naš jezik.

Na romantičnem gradu pri Ostrovrharju, ki si ga je nekoč Disney izposodil za svoj model, so ustvarjali godci in natakarice v starinskih grajskih nošah vabljivo občutje stare romantike. John pa je prav takrat potegnil iz žepa obledelo fotografijo svojega sina, črnolasega devetnajstletnega fanta, ki je moral priti iz ameriških šolskih klopi v zadnji vojni do Italije prav samo zato, da je povečal število padlih za svobodo v Evropi. Tako, kot so padli tudi mnogi drugi mladi fantje po naših in drugih planjavah. Na Koroškem predvsem tisti, ki bi bili, če bi ostali živi — manjšina...

A kdo bi se med objestnim potrkujočim plesom na grajski ploščadi spomnil nanje? Nasprotno — z novimi zakonskimi predpisi in plebisciti hočejo ugotavljati, ne koliko jih je, ampak koliko jih ni; z drugimi proslavami pa slaviti stari nacionalistični plebiscit. »Večina gotovo ni za to, a kaj, ko ne izvegajo, da bi bili proti,« nam je pravil Slovenec iz Roža; »in tako smo edini, ki se vselej izpostavljamo, samo stari kacetarji.«

Na starem kamnu je bilo vklesano staro kamnito noriško sonce. Spodaj pod soncem pa je ležala čudovita deželica, lepa s svojimi griči in gozdovi, polji in jezeri in dobrimi ljudmi. Pa vendar jo vselej čutim kot pezo, kadarkoli jo obiščem. Le kje je ono sonce, ki je sicer tukaj prav gotovo za vse doma!

Bogdan Pogačnik

Iz Kranja

Uspešno izobraževalno delo

Če so delavske univerze kje zaživele, so to v kranjskem okraju. Še posebno uspešno je zaključila letošnje izobraževalno leto delavska univerza v Kranju, čeprav je šele komaj dobro začela delati.

Iz obsežnega programa ideološko-političnega izobraževanja naj omenimo najprej večerno politično šolo, ki je trajala od decembra do konca maja. V tej šoli so obdelali 28 tem iz politične ekonomije in ekonomike FLRJ, znanstvenega socializma in delavskega samoupravljanja. Slušatelje za to šolo ja izbral občinski komite preko osnovnih organizacij Zveze komunistov. Šola bi še bolje uspela, če bi bili slušatelji predhodno bolje pripravljeni in izbrani. Razen tega pa menijo, da je za tako dolgotrajno šolo nujno potreben stalen profesionalni ali vsaj honorarni vodja.

Podobne izkušnje kot pri večerni šoli so imeli z dvema tečajema za mlajše komuniste, ki so jih priredili po skrčenem programu za politično šolo.

Dobro je uspel seminar za šolska, tovariška in vaška vodstva Ljudske mladine ter za klube mladih proizvajalcev. Na tem seminarju, ki je trajal štirikrat po tri dni, so govorili o vodenju sestankov, o šolski reformi, o nalogah Ljudske mladine na šolah, v tovarnah in na vasi, o gospodarskem razvoju občine, o delavskem samoupravljanju in o podjetju in komuni v družbeni skupnosti. Za mladino so pripredili razen tega še politično šolo.

Razumljivo je, da so bila mnogo bolj obiskana samostojna ideološko politična predavanja. Delavska univerza je pridobila za tri predavanja o socialistični morali in znanstvenem svetovnem nazoru dr. Jožeta Potrča, Boris Ziherl pa je prosvetnim delavcem v občini predaval v okviru delavske univerze o temi »Človek — vsestranska ustvarjalna osebnost v socializmu«.

Predavanja na šoli in seminarjih so slušatelji tudi ocenjevali glede na koristnost, novost in način podajanja. S tem si je vodstvo univerze pridobilo dragoceno mnenje neposredno zainteresiranih.

Posebno aktivna je bila delavska univerza pri družbeno-ekonomskem izobraževanju, saj je pripredila kar enajst seminarjev. Tako je pripravila tridnevni seminar za kmetijske delavce na kmetijskem posestvu v Hrastju, seminar za uslužbence mestne lekarne v Kranju, seminar za člane kluba mladih proizvajalcev v tovarni INTEKS, dalje za člane zbora proizvajalcev občine Kranj in za člane plenuma občinskega sindikalnega sveta, seminar za predsednike delavskih svetov, upravnih odborov in sindikalnih vodstev v večjih podjetjih.

Glede programov teh seminarjev in predavanj je važno poudariti, da so pri njihovem sestavljanju sodelovale razen delavske univerze še prizadete organizacije in ustanove. Tako zadružna zveza, trgovinska zbornica, svet za šolstvo in občinski sindikalni svet ter občinski odbor Socialistične zveze delovnega ljudstva.

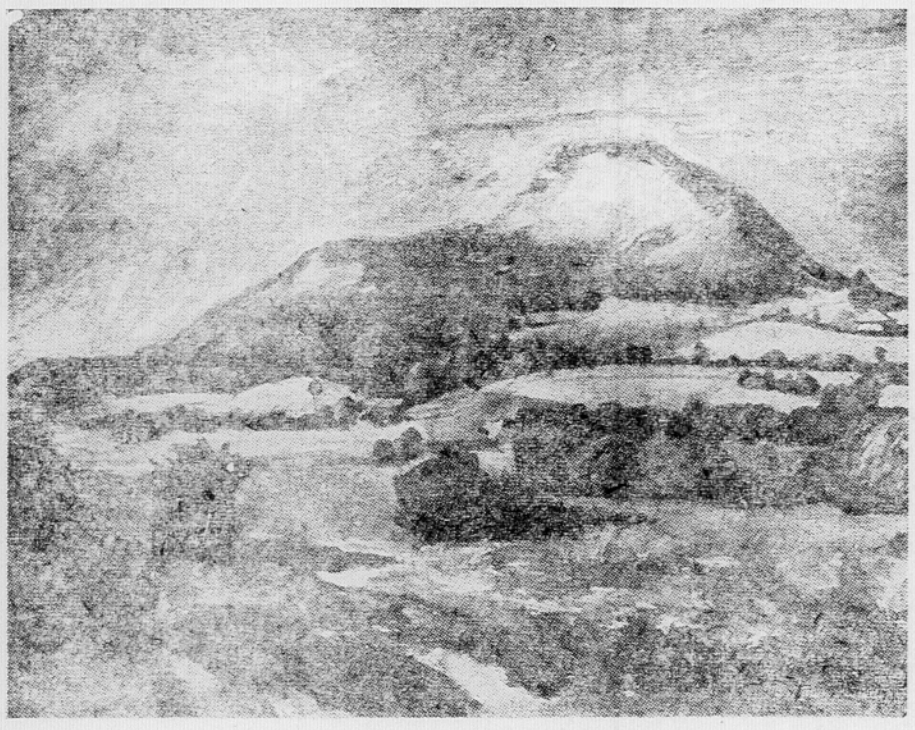
Tudi pri teh seminarjih so opazili, da jih bo treba v prihodnje bolje pripraviti: predhodno pripraviti kader, poiskati dobre predavatelje in uporabiti bolje avdiovizualna sredstva.

S poljudno znanstvenim izobraževanjem je delavska univerza v Kranju začela pravzaprav šele v marcu. V tem mesecu in v aprilu je pripredila 54 predavanj iz zdravstva, tehnike, naravoslovja, geografije, kulture in umetnosti v Kranju in okolici. Predavanja je obiskalo blizu pet tisoč ljudi. V Kranju nimajo ustrezne dvorane, ki bi bila tudi primerno opremljena za koristno uporabo vseh tehničnih pripomočkov.

V letošnjem letu je delavska univerza materialno na dobrem. Občinski ljudski odbor ji je dal dva milijona 768 tisoč dinarjev, malo manj pa je dobila za usluge. Ima dva lastna prostora, to je pisarno in učilnico. Za predavanja in druge prostore si najema prostore v Delavskem domu ali drugod.

Po letošnjih izkušnjah bo v prihodnjem letu delavska univerza v Kranju vsekakor laže zaživela. Posebno ji je v korist, ker uspešno rešuje vse probleme s pomočjo občinskih organizacij, ki so zainteresirane za njen razvoj in uspešno delo. Razen tega je v Kranju dovolj ljudi, ki lahko izdatno pripomorejo, da bi se delavska univerza uveljavila kot ena izmed najmočnejših izobraževalnih ustanov v tako izrazito industrijskem središču, kakršen je Kranj.

M. St.



Senturška gora na Koroškem (Herbert Boeckel)

O čem pišejo revije

Zagrebški »KNJIŽEVNIK« (julij) prinaša v pesniškem delu zanimiv ciklus »Pred človeškim okostnjakom« Nikole Šopa, ki se oglaša po dolgem času, med drugim pa tudi šest pesmi Kajetana Kovića, in sicer v slovenščini, kar je več kot simpatičen pojav. Izmed esejističnih prispevkov so pomembni predvsem zapiski Ivana Slamniga o sodobni, še pravi povojni hrvatski prozi, ki so zanimivo dopolnilo pred leti izšle študije prof. Emila Stamparja o isti temi, ki je tiskana v ljubljanski »Slavistični reviji«. Več kot tehtna je tudi študija Sveta Petrovića o »Stilu in strukturi«, ki pomeni intuitiven vpogled v stilistično analizo literarnega dela. Izmed krajših prispevkov so upoštevanja vredni tisti o slikarju Ferdu Kovačeviču, o Botićevem mestu v hrvatski književnosti in o pesniku Vladislavu Kušanu.

Dvojna številka (7—8) sarajevske izključno kritiki posvečene revije »IZRAZ« je zelo bogata. Na uvodnem mestu je tiskana razprava mladega angleškega slavista Edwarda D. Goya, ki na tridesetih straneh analizira problematiko in fakturo Krleževe drame »Gospoda Glembajevi«. Avtor sicer predava srbohrvaščino in zgodovino naših književnosti na univerzi v Cambridgeu. Ivan Focht piše o Kierkegaardovem pojmovanju glede odnosa med obliko in vsebino. Upoštevanja vreden je esej Branka Gekovića o problemih v sodobni operi, medtem ko Tomislav Ladan razpravlja o esejistiki kot taki. Med portreti govorijo pesnik Husein Tahmiščić o trajnosti literarnega ustvarjanja Ivane Brlić-Mažuranić, Mirko Bogdić analizira pripovedno delo Slavka Kolarja, Stojan Trumić pa razpravlja o rajnkom slikarju Petru Dobroviću.

V novosadskem »Letopisu Matice srbske« (julij) je med drugim krajši zapisek Svetozarja Brkića, ki govori o genezi ritma in pesniške oblike, kakršno je kot najvišjo dosegel Laza Kostić v nekaterih svojih pesmih. Kostić je prevajal pesmi prenekaterega Angleža, zlasti še Shakespearova dela, pa Brkić dokazuje, s kakšnim trudom in prizadevnostjo je Kostić poustvarjal tujo poezijo in kaj je dosegel ob tem v svojem, srbskem jeziku. Med panoramo kritik, ki jih za vsako številko piše Draško Redjep pod naslovom »Od istega branca«, govori uvodno o zadnji Andrićevi knjigi »Obrazi«, in sicer z velikim priznanjem. Značilno je namreč, da je časopisna kritika (srbska) zadnje tedne v glavnem manj ugodno pisala o zadnji Andrićevi knjigi in bila po moji sodbi pisatelju krivična.

Beograjska »KNJIŽEVNOST« (šele za marec) prinaša prvi del študije pred nekaj tedni umrlega Stanka Šimića o njegovem bratu pesniku Antunu B. Šimiću. Miloš Bandić negativno ocenjuje že drugi pregled književnosti Združenih držav Amerike (Marcus Cunliffe, »Historija književnosti SAD«), ki je izšel zadnja leta v srbohrvaščini. Avtorja obeh sta tujca (prvi je Julius Bab, Nemec).

Beograjsko »DELO« objavlja na uvodnem mestu pol beletristično, pol esejistično prozo »Različni časi« Svete Lukića, polemičen zapisek Miroslava Egerića ob kritikah zadnje Gligorićeve knjige kritičnih študij in zopet pozitiven zapisek Milosava Mirkovića o Andrićevih »Obrazih«. Na koncu je pregled italijanskih, ruskih, nemških francoskih, madžarskih in poljskih periodik.

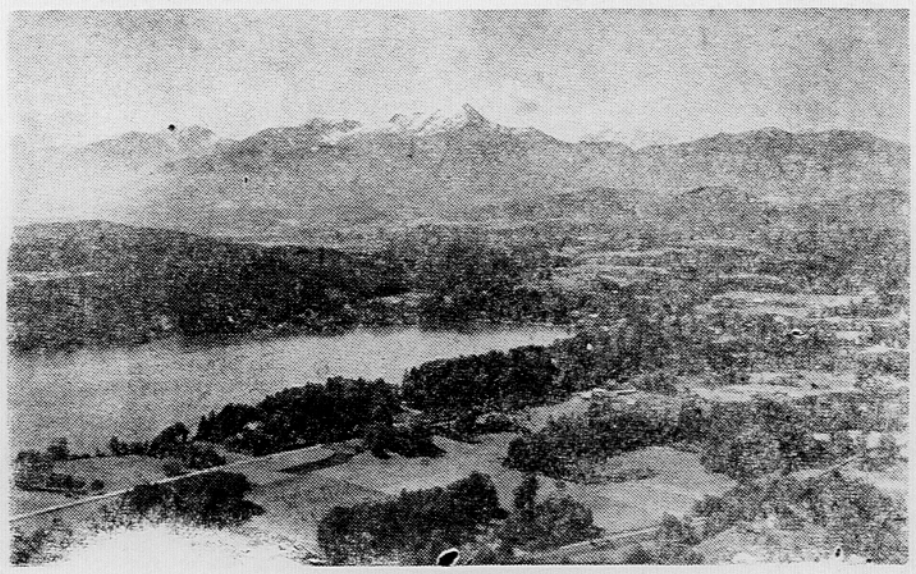
T. P.

Seminarji za delavske univerze

Zveza delavskih in ljudskih univerz Slovenije bo pripredila v času od 8. do 14. in od 15. do 21. avgusta v Kopru seminarje za predsednike in upravnike delavskih in ljudskih univerz Slovenije. Strokovna izpopolnitev vodilnih kadrov v teh množičnih izobraževalnih ustanovah bo prav gotovo poživila in kvalitetno dvignila njihovo delo v prihodnji sezoni. Predavatelji Tilka Bhala, Vito Ahuk, Roman Albreht, Jože Valentinčič, Marjan Lah, Slavko Podmenik, Ivo Tavčar, Karel Kos, France Pokovec in drugi so v svojih izvajanjih podali analizo dosedanjega programa delavskih in ljudskih univerz ter posegli na številna pomembna delovna in ideološka področja s smernicami za nove programe.

Uspeh Slovenskega okteta v Dubrovniku

Organizatorji letošnjih Dubrovniških poletnih iger so poleg drugih uglednih slovenskih ansamblov in solistov povabili na gostovanje tudi naš najboljši komorni vokalni ansambel, Slovenski oktet. Nastop okteta pred dubrovniško publiko, ki je docela napolnila avditorij v palači Sponza, je pomenil nov prodoren uspeh. Po zaključku koncerta, med katerim so poslušalci neprestano spontano aplavdirali posameznim izvedbam, so morali pevci dodati še kar šest pesmi. Kot kaže, bo postal Slovenski oktet stalen gost poletnega Dubrovnika. Takoj po letošnjem uspelem nastopu in prvih zelo pohvalnih ocenah je namreč uprava Dubrovniških poletnih iger sklenila s Slovenskim oktetom ponoven angažma za prihodnje leto.



Pogled na Vrbo ob Vrbskem jezeru

Dokumentarni film

Film svet »Zagreb-filma« je te dni sprejel scenarij Zlatka Sudovića, po katerem bodo posneli dokumentarni film o delu Hrvatskega narodnega gledališča v Zagrebu ob njegovi stoletnici. Iz obilice dokumentarnega gradiva bodo osvetlili v filmu predvsem tiste podatke, ki pričajo o svobodoljubnih in jugoslovanskih tradicijah tega gledališča.

Nova proizvodnje zahteva nove kadre

V »Telekomunikacijah« so letos sprejeli dva set vajencev, ki se bodo v treh letih izučili za telegrafsko-telefonske mehanike

Podjetje »Telekomunikacije« sprejme vsako leto približno 30 vajencev, ki se izučijo za strojne ključavničarje, elektromehanike, radiomehanike ter še v nekaterih drugih strokah. Preusmeritev podjetja v proizvodnjo visokofrekvenčnih naprav (telefonije) je narekovala tudi skrb za vzgojo za to proizvodnjo potrebnega kadra. Zato je podjetje letos sprejelo v uk 20 vajencev telegrafsko-telefonske mehanske stroke. Z razumevanjem uprave PTT je »Telekomunikacijam« uspelo dobiti en razred za svoje vajence, v katerem bodo imeli teoretičen in praktičen pouk. Tako bodo dobili po treh letih 20 kvalificiranih telegrafsko-telefonskih mehanikov.

Zaradi velikega števila prijav je podjetje organiziralo sprejemne izpite iz slovenščine, matematike in fizike, da bi tako vsaj delno preizkusilo znanje kandidatov. K sprejemnim izpitom so povabili še psihologe iz poklicne svetovalnice za psihotehnični pregled vajencev.

Omeniti je treba, da so sprejeli vse vajence ne glede na uspehe pri sprejemnih izpitih, vendar pa so nekaterim pravz ozirom na uspeh pri izpitu svetovali drug poklic, manj zahteven po učenju. Vsaka sprememba poklica je bila urejena sporazumno s starši in vajencem.

V podjetju imajo nastavljene strokovnjaka, ki skrbi za vzgojo vajencev in za pravilno razdelitev njihovega dela. Razen tega so tudi v stalnem stiku s starši.

Pri sprejemanju vajencev se je pojavila velika težava zaradi pomanjkanja stanovanj. Večina vajencev je namreč iz oddaljenih krajev, kjer pač nimajo take vrste industrije, ali pa sploh nobene. Med učenjem stanujejo v internatu, ko pa se izučijo, ostanejo brez stanovanja.

I. K.

SLOVENSKA BISTRICA

Na povabilo gradbene industrije Gradis iz Ljubljane je 36 pionirjev iz Bistrice odpotovalo v Ankaran. Sedem pionirjem se je naučilo plavanja. Pionirji odreda »Ferda Godine« so na izletu spoznali Slovensko Primorje in si ogledali tudi tovarno igrač v Izoli.

Prostovoljno gasilsko društvo v Gornji Bistrici je s pomočjo vaščanov dogradilo in pokrilo s strešno opeko nov gasilski dom. Jeseni bodo začeli urejati še notranje prostore.

BLED

Lani je začelo gozdno gospodarstvo Bled graditi novo upravno poslopje. Zgradba je zdaj že pod streho, notranja dela pa bodo končana letos. Poslopje stoji nasproti bencinske črpalke takoj pri vhodu na Bled. V poslopju je poleg upravnih prostorov tudi manjša dvorana, ki bo služila množičnim in prosvetnim organizacijam.

Jeseni so začeli na Blatah na Bledu z gradnjo novega modernega hleva za kmetijsko posestvo Bled. Hlev so v teh dneh že končali in bo lahko že sprejel prve glave goveje živine. Prostora je za sto glav. S tem se bo povečano kmetijsko posestvo Bled lahko preusmerilo na rejo živine in mlekarstvo.

VČERAJ DANES JUTRI v Ljubljani

S prostovoljnim delom pomagali zgraditi vodovod

Na pobudo terenske organizacije SZDL na Brdu, ki jo je sprožila že pred tremi leti, so na zboru volivcev sklenili s prostovoljnim delom pomagati pri izkopu in zasipanju vodovodnih jarkov, da bi tako to naselje prišlo do vodovoda. ObLO Ljubljana-Vič je kupil ves instalacijski material in plačal montažo. Položili so približno 5.000 m cevi, izkopali več kot 5.000 kub. metrov zemlje, tako da je bilo opravljenih več kot 10.000 prostovoljnih ur. Letos je bila organizacija dela v primerjavi s prejšnjimi leti boljša. Po vseh ulicah so bili samostojni vodje skupin, ki so vodili izkop, zasip, donašanje peska, cevi ter druga dela. Člani SZDL tega terena računajo še na nadaljnje razumevanje občine, ki naj bi jim v proračunu za leto 1961 odobrila sredstva za dokončno zgraditev vodovoda (ostalo je še za 1200 metrov).

Ljubljanski hoteli v sredo

Včeraj so bili vsi ljubljanski hoteli popolnoma zasedeni, turisti so lahko dobili sobe samo v Akademskem kolegiju. Hotel »Bellevue« so včeraj obiskali samo posamezni gostje iz Danske, Poljske, Švedske, Italije, Belgije, Nemčije, Nizozemske in tudi Jugoslavije. Iz hotela »Union« je včeraj odpotovala v Dubrovnik skupina 37 Poljakov, v njem pa je tudi prespalo 14 ameriških študentov. V hotelu »Turist« so imeli včeraj razen posameznih gostov iz Velike Britanije in Jugoslavije še skupino 35 Francozov, ki je odpotovala v Dubrovnik. Danes pa bodo v hotel prispele tri skupine, in sicer 12 Angležev, 29 Francozov in 37 Poljakov. V hotelu »Slon« so imeli včeraj skupini 25 Angležev in 6 Belgijcev ter posamezne goste iz Švice, Nemčije, Avstralije, Turčije, Francije, Nove Zelandije in Kostarike. Danes pa pride v hotel 30 Amerikancev. V Akademskem kolegiju pa so imeli samo posameznike, med njimi pa tudi tri egiptovske študente, ki študirajo v Pulju. (V. V.)

Rojstva

V torek se je v Mestni porodnišnici rodilo deset dečkov in štiri deklice, v Kliniki za porodništvo in ginekologijo pa dva dečka. (V. S.)

V Guncljah nov gostinski lokal

Pred dnevi so v Guncljah odprli nov, moderno urejen gostinski prostor. Sredstva za to gradnjo je SZDL v Guncljah dobila predvsem iz prostovoljnih prispevkov. Prostor so prizidali k zadružnemu domu in ga priključili h gostilni. Promet v novem oddelku je živahen. (V. S.)



Velika izbira sadja na trgu

Včeraj so gospodinje, ki so prišle nakupovat na glavni ljubljanski živilski trg, lahko veliko izbirale, saj je bilo dovolj sadja (predvsem breskev), kumaric za vlaganje, krompirja in stročjega fižola. Veliko je bilo tudi cvetja, mlečnih izdelkov in rib, malo pa je bilo gob in jagod. Cene so bile še vedno visoke, in sicer: jabolka 30—70 din, hruške 65—100 din, marelice 200 din, grozdje 200—220 din, breskve 90—140 din, borovnice 240—260 din, lubenice 60 din, stročji fižol 60—70 din, glavnata solata 60—100 din, endivija 70 do 100 din, paradižnik 65—80 din, paprika 60—110 din, kumarice za vlaganje 100 din, krompir 25—32 din, surovo maslo 640—800 din za kilogram, jajca pa so bila po 20—23 din. (V. V.)

Še o smrtni nesreči pod Skuto

V torek, 25. julija, smo poročali o smrtni nesreči pod Skuto. Alpinist Tone Skarja, ki je tudi reševal ponesrečila planinca Anuško Arnež in Vekoslava Goloba na Malih podih med Kamniškim in Kokrškim sedlom, nam je poslal dopis, v katerem je natančneje opisal to nesrečo.

V soboto, 23. julija, okrog 13. ure je prišlo v Cojzovo kočo s Kamniškega sedla pet zelo utrujenih planincev, ki so povedali, da so na Malih podih prehiteli dva planinca, ki sta hodila zelo počasi. Po krajšem posvetu so se štirje alpinisti – Skarja, Ježek, Edo Pišler in Marko Volič – takoj odpravili na pomoč, ker se je vreme čedalje bolj slabšalo. Zapadlo je namreč več kot 10 cm snega, temperatura je zdrknila pod ničlo, veter pa je pihal s hitrostjo od 100 do 150 km na uro. Pri odcepu poti na Mlinarsko sedlo so srečali popolnoma izčrpanega Vekoslava Goloba, ki se je toliko opomogel, da je povedal, da je sopotnico pustil v slabem zavetju ob 13.30 brez znakov življenja in da je bila že pol ure pred tem v nezavesti. Alpinista Pišler in Volič sta Goloba, ki že skoraj ni mogel več stati, vlekla proti Cojzovi koči skozi meter visoke zamete. Skarja in Ježek pa sta hitela dalje in sta v dobrih petih minutah našla ponesrečenko, ki je bila že zasuta s snegom. Ugotovila sta, da so že nastopila nekatera znamenja smrti, sta pa kljub temu poskusila z umetnim dihanjem in masažo, vendar brez uspeha. Kljub temu sta si jo naložila in nesla dalje po zaledenelem skalovju. – Ker je nastopila otrplost sklepov in mišic, sta jo pustila ob poti pri zasajenem cepinu. Alpinist Ježek je pomagal nato Volču in Pišlerju spraviti Goloba proti nevarnega in poledenelega Jurjevca, Skarja pa je napisal obvestilo za gorsko reševalno službo, ki sta ga dva planinca iz Cojzove koče odnesla v Kamniško Bistrico. Okrog 17. ure so pripeljali izčrpanega Goloba v Cojzovo kočo.

Okrog 18. ure se je odpravila iz Kamniške Bistrice ekipa gorskih reševalcev, ki je naslednji dan prenesla ponesrečenko v dolino.

Alpinist Tone Skarja na koncu svojega dopisa še zlasti opozarja na to, da se odhajanje v gore v slabem vremenu, brez zadostne hrane ter primerne obleke in opreme lahko hudo maščuje, kar potrjuje tudi nesreča pod Skuto, ki se je po mnenju tov. Skarje pripetila predvsem iz omenjenih vzrokov.

MARIBORSKI drobiž

Z zvezne mladinske delovne akcije so se vrnile v Maribor pred dnevi tri mladinske delovne brigade. Po doseženih priznanjih sodeč, so se mariborski mladinci in mladinke dobro izkazali, saj je bila brigada »Joco Zagernik« proglašena po dvomesečnem delu za 6-krat udarno, brigadi »Jože Kerenčič« in »Slava Klavora« pa sta bili po enomesečnem delu trikrat udarni. Brigadirji slednjih dveh brigad so živeli v mednarodnem naselju, kjer so se seznanili z mladino iz drugih držav in navezali z njo prijateljske stike.

Osem članov taborniške organizacije »Pohorski bataljon« s Teznega je odšlo v ponedeljek na tradicionalni pohod po prizoriščih znanih borb iz osvobodilne vojne. Med drugim bodo obiskali Jajce in Sutjesko in počastili spomin padlih junakov.

Planinsko društvo Maribor bo v tem mesecu priredilo za svoje člane izlet v Julijske Alpe. Na trodnevnem pohodu se bodo seznanili z lepotami naših Alp in Gorenjske.

V torek zvečer so odprli v »Astoriji« nov nočni lokal, ki je zamenjal stari »dancing«. S prezidavami so pridobili več prostora, namestili novo točilno mizo z barskimi stoički in kar je najbolj razveseljivo: nove naprave za zračenje bodo skrbele tudi za sveži zrak v lokalu, ki so ga v starem dancingu gostje močno pogrešali. Uprava podjetja zagotavlja, da se zaradi vloženih sredstev za obnovo usluge ne bodo podražile. Lokal bo odprt od 23. do 4. ure zjutraj.

Na zadnji seji občinskega ljudskega odbora Maribor-Center so določili cene za gradnjo zasebnih stanovanjskih hiš v Mariboru. Področja, določena v ta namen, so pretežno izven mestnega središča, kar je glede na urbanistični načrt razumljivo. Občinski odbor je določil tudi pogoje za gradnjo — zasebni graditelji bodo morali graditi iz lastnih sredstev, brez kreditov. Ljudski odbor jim tudi ne zagotavlja gradnje komunalnih naprav v teh predelih v določenih rokih. (ip)

Hude posledice neprevidnosti

Zaradi skrajne neprevidnosti pri ravnanju s starim nabojem je prišlo v taboru predvojaške vzgoje v Sevnici do nesreče, ki je zahtevala življenje dveh mladincev.

Eden izmed obveznikov je našel ob Savi star naboj za vojaško puško. Čeprav so jim v taboru že od začetka najstrože prepovedali, da bi kateri od njih imel naboj s jekleno kroglo v taborišču, je omenjeni prinesel skrivaj naboj v šotor. Tu je zarjaveli naboj nekoliko očistil in ga potrkal v puško. Zaradi zarjavelosti naboja ni mogel spraviti iz puške. Ne da bi komurkoli to povedal, je potem puško postavil na odrejeno mesto med druge puške.

Po vrnitvi iz kina 28. julija zvečer je mladinec, ki je imel nastopiti stražarsko službo, naprosil Jožeta Judeža, da mu posodi puško. Ta je v temi segel po puški, vendar ni vzel svoje, pač pa tisto, v kateri je tičal zarjaveli naboj, ker v temi ni razločil, katero je vzel. Mladinec je takoj, ko je dobil puško v roke, to odprl in preizkusil, če dela zapirač, in ker niti zdaleč ni mogel slutiti, da je v njej naboj, je sprožil. Krogla je zadela v glavo v bližini stoječega Jožeta Judeža, prebila nato bližnji šotor in zadela v glavo še mladinca Otona Pavkoviča, ki je bil slučajno v šotoru. Oba mladinca sta podlegla poškodbam.

Nesrečna smrt dveh mladincev je globoko pretresla ljudi v Sevnici in okolici, v zvezi s tem pa krožijo tudi precej netočnih govoric in napačnih tolmačenj. Do nesreče je prišlo izključno zaradi skrajne neprevidnosti mladinca, ki se je igral z nabojem in ga vtaknil v puško, namesto, da bi o tem obvestil starešino. (r)



Gostinsko podjetje v Vipavi je za letošnjo turistično sezono odprlo ob izviru Vipave pod Skalco vrtno restavracijo z 200 sedeži. Čez reko Vipavo so v sodelovanju z JLA zgradili nov most ter očistili okolje iz vira. Nad vrtom, ki ga obdaja lep park je v živo skalo vsekana vinska klet, ki so jo pred približno 400 leti zgradili predniki vipavskih grofov. Za ureditvena dela in inventar so investirali približno 4.5 milijona dinarjev. Na sliki: del gostinskega vrta ob izviru Vipave. (Foto: Peruzzi)

Ljubelj, kakršnega še ni bilo

Prijavljeni tekmovalci iz 9 tujih držav — Obenem s Pruckner jem, rekorderjem proge iz Avstrije pride tudi rojak Prach in še 11 kandidatov za rekorderja

Startna lista za bližnje ljubeljske dirke je že skoraj popolnjena. Nad 60 tujih in nekaj manj jugoslovanskih dirkačev z motorji in avtomobili bo sodelovalo v nedeljo, dne 14. avgusta na tej naši najboljši mednarodni gorski dirki. Toliko dni pred dirko prireditveni odbor še nikoli ni imel tako zbranih prijav, kar vse priča o ugledu ljubeljske dirke v mednarodnem avtomoto športu. Sodeč po prijavah, bodo letošnje VIII. mednarodne ljubeljske dirke, ki so hkrati tudi druga tekma za državno prvenstvo z motorji, prekosile po udeležbi — in morda tudi po rezultatih — vse prejšnje.

Dejansko si letos lahko obetamo odlične športne storitve. Vse doslej so se namreč v kategoriji rekordov, se pravi v motorji do 500 ccm — solo poganjali na 1355 m visoki Ljubelj predvsem Avstrijci, kvečjemu še Nemci. Letos pa so za to kategorijo prijavljeni dirkači iz Avstrije, Švice, Finske in Nizozemske. Toda prijave še niso zaključene! Tako močne konkurence z motorji do 500 ccm ne pomnimo. Že sedaj je prijavljenih 13 uglednih tujih dirkačev, med njimi tudi dva rekorderja, in sicer rekorder iz leta 1957, Avstrijec F. Prach in njegov rojak, rekorder iz let 1958/59, A. Pruckner, ki pride branit sedaj veljavni absolutni hitrostni rekord — 4:37,1 min. Ta dva tekmeca sta se oba prijavila z doslej najuspešnejšimi stroji BSA — Gold Star, sicer pa so napovedani v tej kategoriji še trije s takimi stroji.

Avto-moto zveza Slovenije in AMD Tržič sta tudi letos razpisala posebno nagrado za postavitev novega absolutnega hitrostnega rekorda v znesku 50.000 din. Že od leta 1956 je ta nagrada avstrijska. Bo tudi letos? Prednost imajo gotovo avstrijski dirkači, prijavljeni za start v privlačni kategoriji do 500 ccm. Razen Pruckner in Pracha bosta na startu še dva odlična dirkača iz sosednje Avstrije, in sicer Unterhuber in Klinkan ter še nekateri novinci. Toda zdaj še ne bi mogli reči, da bo šesterica dirkačev, po dva iz Švice, Nizozemske in Finske, odšla na dolgo pot k nam le z izletniškimi nameni. Švicarja Lutz in Zollinger prideta s strojema BSA in Triumph, Finca Hanny Kuparinen in Tuno Nurmi s strojema Norton, start s stroji iste znamke pa sta javila tudi Nizozemca M. v. Son in G. Oesterbaan. Pretežno gre torej v tej kategoriji po tehnični plati za spopad in prestiž med zmagovitimi motocikli BSA in Nortoni. Stroji BMW so to pot v manjšini. Spričo številnih neznanih tekmovalcev bo ta vožnja v okviru ljubeljske dirke uganka do zadnjega.

Medtem ko v tej kategoriji naši športniki z motorji nimajo nobenih možnosti za uvrstitev na vidnejša sprednja mesta, pa ni tako v drugih kategorijah. Čeprav so tudi v kategorijah 125, 175, 250 in 350 ccm prijave tujih dirkačev številnejše kakor prejšnja leta, pričakujejo dobre, če ne celo najboljše rezultate za naše barve. Vedeti je treba, da smo se spričo pomanjkanja strojev 350 in 500 ccm nekako »specializirati« na lažjih motorjih in se na njih tudi usposobili razmeroma kar dobro. To se je pokazalo že predlanskim, predvsem pa lani, ko je Leon Pintar izenačil mednarodni rekord v kategoriji do 250 ccm in le malo zaostal za enakim rekordom v kategoriji 350 ccm. Vsekakor za nas čas 5 minut, ki na Ljubelju edino [illegible] nedosegljiv!

Zato še zlasti nestrpno pričakujemo ljubeljsko nedeljo sredi avgusta, ko se bodo naši pomerili v konkurenci z dirkači iz Avstrije, Anglije, obeh Nemčij, Francije, Italije, Nizozemske, Finske in Švice. Okoli 110 za letos napovedanih ljubeljskih startov bo še tem zanimivejših, ker je med približno 60 tekmovalci iz tujine prijavljenih skoraj tri četrtine novih in neznanih talentov. Dodati pa je treba, da se bodo vrste tujih dirkačev morda še pomnožile. Doslej namreč še niso dali pike na i Švedi, Belgijci, Irci in nekateri dirkači iz prekomorskih dežel.

(AM)

Bob Gutowski – mrtev

CAMP PENDLETON, 3, avg. Ameriški atlet **Bob Gutowski** se je včeraj smrtno ponesrečil pri avtomobilski nezgodi v bližini znane ameriške pomorske baze. Zraven njega se je do smrti pobil tudi eden izmed mornarjev v vozilu.

Bob Gutowski je bil poročnik ameriške mornarice in je branil uradni svetovni rekord v skoku s palico 4,78 m, ki ga je dosegel leta 1957. Letos je to znamko izboljšal Don Bragg (4,80 m), vendar njegov skok še ni bil uradno priznan kot novi rekord.

PLAVANJE

ŠTIRJE NOVI REKORDI V SPLITU

SPLIT, 3. avgusta. Na plavalnem dvoboju med domačim Jadranom in Jugom iz Dubrovnika za ekipno prvenstvo Jugoslavije (200:176) so bili doseženi štirje novi državni rekordi.

Plavalec Jadrana Vlado Rogušić je na progi 1.500 m postavil državni rekord 18:09,8 min, kar je letos deseti najboljši čas na svetu in tretji v Evropi. Svetovni rekord v tej plavalni disciplini drži Avstralec Konrads s 17:11, evropskega pa Anglež Black 18:05,8 min. Dosedanji jugoslovanski rekorder je bil Kranjčan Brinovec z 19:04,4 min. Če bo plavalec ponovil ta čas v Rimu, bo prav gotovo finalist. Hkrati je Splitčan vmes postavil še rekorda na 800 m (9:40,7) in 1000 m (12:08,0)

Rekordni čas je postavila tudi Dubrovčanka Hilda Zajer v plavanju na 400 m prosto 5:18,0, kar je za štiri desetinke boljše od njenega prejšnjega rekorda.



Drugi najhitrejši avtomobilski dirkač na svetu in že leta sem »večni« drugi na najtežjih avtomobilskih preizkušnjah Anglež Stirling Moss tudi letos nima prave sreče. Vse do meseca junija je večidel ostajal za las za najboljšimi ali pa je moral zaradi čisto nepričakovanih okvar mnogo pred ciljem zapuščati dirkalne steze. Pri dirki za Veliko nagrado Belgije ga je zla usoda potipala nekoliko pretrdo — pri odletu s proge si je dvakrat zlomil nogo in se tudi drugod precej potolkel. Čeprav so zdravniki napovedali, da do konca letošnje sezone ne bo dovolj pri močeh, da bi se lahko vrnil za krmilo, pa je on sam ukrenil drugače. Začel je najprej s kolesom, potem je šel za starterja na dirko v Silverstonu, slednjič pa se je na isti progi spustil v dir in navil vozilo do hitrosti 200 km na uro. Kakor je zdaj skoraj gotovo, bo Moss prvič spet startal v konkurenci na dirki formule 1 za Veliko nagrado Portugalske v nedeljo 14. t. m. — Na sliki ga vidimo v vozilu znamke Cooper — Climax v razgovoru s svojim mehanikom.

TRI DOBRE KOŠARKARSKE TEKME

Jugoslovanska košarkarska reprezentanca bo kmalu odpotovala v Bologno. Zanjo so se izbranci že dalj časa pripravljali, vendar je sobotna tekma v Trbovljah pokazala, da so fantom potrebna tudi srečanja z drugimi nasprotniki in ne samo medsebojno igranje na dva koša. Vodstvo je zato pravilno ukrenilo, da bodo zaključni treningi v Ljubljani. V našem mestu imajo naši olimpijci na voljo krasno dvorano — kvalifikacije in olimpijski turnir bodo pod streho in ne na planem — razen tega pa imajo igralci Ljubljane in Olympije nič kako primerne partnerje za treningske nastope. Taka srečanja pa so hkrati koristna tudi za ljubljanske zvezne ligaše, ki so začeli misliti na priprave za jesenski del tekmovanja za točke.

Ker je Turčija odpovedala udeležbo na predolimpijskem turnirju, se bo reprezentančna vrsta v naslednjih dneh pomerila z domačima ekipama in reprezentanco Ljubljane, ki jim je z imenom »Slovenije« že minuli teden v Trbovljah preskrbela kar obilo preglavic.

Spored srečanj, ki bodo od četrtka dalje vsak dan ob 20.30 uri v veliki dvorani Gospodarskega razstavišča je naslednji: četrtek: Jugoslavija–Olympia, petek: Jugoslavija–Ljubljana in sobota: Jugoslavija – reprezentanca Ljubljane.

To bodo tri dobre tekme, ne samo za ves igrajoči kader, marveč tudi za prijatelje te igre, ki bodo lahko videli pri delu vse, ki gredo v Italijo, in še tiste, ki bodo 18. septembra spet stopili v košarkarske arene po Jugoslaviji.

Koristno in prijetno

Gostovanja vodilnih športnikov v manjših krajih tam vedno vzbude mnogo zanimanja. Tako si je tekmo za trening med jugoslovansko košarkarsko reprezentanco in izbranim moštvom Slovenije v Trbovljah ogledalo nad 2.000 gledalcev. Pa tudi prejšnji nastopi obeh ljubljanskih zveznih ligašev v Trbovljah in drugih krajih Slovenije so vedno vzbudili veliko zanimanje tudi med starejšimi ljubitelji košarke. Taki nastopi, pa čeprav samo za trening, so najboljši prispevek naših vrhunskih košarkarjev za propagando tega športa v manjših krajih. Pohvaliti bi bilo treba športne delavce, posebno tiste v Trbovljah in Kamniku, ki so storili vse, da so se nastopajoči igralci pri njih počutili kar najbolje, predvsem pa občinstvu zagotovili razvedrilo. Želeli bi še več takih in podobnih prireditev! To pa Olympia in Ljubljana lahko storita, posebej sedaj v dobi priprav za jesensko sezono.

-lc

šah ŠAH

28. šahovsko prvenstvo SZ

Prihodnje šahovsko prvenstvo SZ bo januarja 1961 leta v Moskvi. Na njem bo imelo pravico sodelovati 22 igralcev, in sicer: vsi člani olimpijske ekipe (Talj, Botvinik, Keres, Korčnoj, Petrosjan in Geller), dalje štirje najboljši igralci s polfinalov v Vilnu, Odesi in Rostovu ter s prvenstva ruske federacije. Tako bodo izmed znanih igralcev nastopili v Vilni bivši svetovni prvak Smislov, Ragozin, Toluš, Polugajevski in Simagin, v Odesi Bronstein, Averbach, Kotov in Furman ter v Rostovu Spaski, Boleslavski, Bondarevski in Holmov. 28. šampionat SZ bo (razen seveda za Talja, Botvinika in Keresa) hkrati kvalifikacijski za medconski turnir za svetovno prvenstvo.

Drobne šahovske novice

– Neposredno po olimpiadi v Leipzigu (od 18. nov. do 16. dec.) bo v predmestju nizozemskega mesta Nijmegena še tretji evropski conski turnir za svetovno prvenstvo. Na njem bosta sodelovala tudi naša velemojstra dr. Trifunović in Ivkov.

– Dalje bosta takoj po olimpiadi še oba izbirna turnirčka za vstop na medconski turnir. Dvokrožni četveroboj v Španiji (Madridu ali Barceloni) bo od 17. do 26. novembra, na katerem bodo Gligorić, Donner (Niz.), Portis (Mad.) in Pomar (Špan.) igrali za tri mesta. Približno tedaj bo še podoben četveroboj na Madžarskem (najbrž v Budimpešti), kjer bodo Matanović in Bertok ter Bilek (Mad.) in van Sheltinga (Niz) izbirali med seboj dva »srečneža«. Vendar velja za ta turnirček še vprašaj, ker mora o njem sklepati (zaradi znanega spora o turnirskem pravilniku) FIDE na kongresu v Leipzigu.

– Šahisti VIII. odreda JLA na Sinaju so zmagali na šahovskem tekmovanju oboroženih sil ZN z 21,5 točke (od 24 možnih).

– Na ženskem conskem turnirju v Sinaji je zmagala madžarska igralka Karakas z 9 točkami (iz 13 partij). Druga je bila Romunka Polihroniade z 8,5. Tretje do peto mesto pa so dobile Nikolau (Romunija), Konarkowska (Poljska) in Keller-Hermann (Vzh. Nemčija) z 8 točkami, ki pa bodo morale v poznejšem troboju odločiti, katera izmed njih bo skupno s Karakasovo in Polihroniadovo sodelovala na turnirju kandidatk za svetovno šahovsko prvenstvo.

MOSKVA – Pred 40.000 gledalci je CSKA premagal Borussio (Zah. Nemčija) 7:0 (3:0).

– Z 48 leti je bil velemojster Reshewsky najstarejši igralec na turnirju v Buenos Airesu. Rezultat Korčnoja proti velemojstrom (9:4) proti Sammyjevim 6:0 z igralci, ki niso velemojstri, kaže v prid tezi, da je moralni zmagovalec vendarle sovjetski prvak, čeprav so točke – le zmeraj točke.

PRVI DEL DRŽAVNEGA WATERPOLSKEGA PRVENSTVA KONČAN

Rimska sedmorica še ni določena

V Zagrebu se je začel trening olimpijskih kandidatov

Zagreb, 3. avg. Preteklo nedeljo se je končal prvi del 1. zvezne waterpolske lige. Vrh si je priborila zagrebška Mladost, ki je vseh pet tekem odigrala doma in tudi v vseh zmagala. Odločno srečanje s splitskim Mornarjem (preteklo nedeljo) je dobila s tesnim rezultatom 6:5. Mornar pa je zadnji na lestvici z 2 točkama. To najbolje ilustrira dejstvo, kako izenačena so naša najboljša waterpolska moštva. Lestvica po prvem delu (drugi bo v septembru po olimpiadi) prvenstva je naslednja:

TABLICA

Mladost	5	5	0	0	24:16	10
Jadran (S)	5	3	0	2	17:12	6
Jadran (NH)	5	2	1	2	16:15	5
Partizan	5	2	0	3	16:19	4
Jug	5	1	1	3	14:18	3
Mornar	5	1	0	4	14:21	2

Že v ponedeljek se je začel v Zagrebu skupni trening olimpijskih kandidatov. Njihova imena: **Mušketirović, Radan, Katušić, Trumbić, Žužej, Arneri, Cipci, Kačić, Šimenc, Sandić, Čukvas, Barle, Krekoviš, Radonjić, Ježić, Nardelli, Šiljak.** Trening vodita zvezni kapetan dr. Vlado Poliš in zvezni trener Božo Grkinić. Oba se izogibata vprašanjem, katerih enajst igralcev bo 22. t. m. odpotovalo v Rim. Bojita se namreč, da bi prezgodnja sestava olimpijskega moštva nekoliko polenila določene igralce. To se je na primer zgodilo pred srečanjem z reprezentanco SZ, ko je B moštvo na treningu vedno premagalo A ekipo. Toda zvezni kapetan in trener zagotavljata, da trening v Zagrebu ne bo utrudljiv, češ da je sedaj poglavitno psihično pripraviti naše igralce na borbo z Madžari in sovjetskim moštvom, proti katerima Jugoslovani ne igrajo ofenzivno.

Glede na formo, ki so jo pokazali igralci na tekmah I. zvezne lige je povsem verjetno, da bodo v olimpijski reprezentanci naslednji igralci: Mušketirović, Kačić, Cipci, Šimenc, Ježić, Žužej, Nardelli in rezerve Radan, Arneri, Čukvas ter Sandić.

S. Pirš

GLIGORIĆ TRETJI V SANTA FE

Santa Fè, 3. avg. Na mednarodnem šahovskem turnirju za pokal Angela Casanella je zmagal madžarski velemojster Szabo, ki je v sedmih kolih zbral 5,5 točke. Drugi je bil Tajmanov z enakim številom točk pred Gligorićem s 5 točkami. Nadaljnje zaporedje: Korčnoj 4,5, Kazas 2,5, Rosetto 2, Klein in Casabella po 1,5 točke.

V zadnjem kolu so bili doseženi naslednji rezultati: Szabo : Klein 1:0, Korčnoj : Casabella 1:0, Tajmanov : Gligorić 1:0 in Kasas : Rosetto 1:0.

II. KOLO V SARAJEVU

SARAJEVO, 3. avgusta. V II. kolu [illegible] šahovskega prvenstva [illegible] so bili doseženi naslednji rezultati: Timofejeva–Svi[illegible]ović 1:0, Pilić – Stadler 1:0, Tomljenović–Čačić prek, Jočić–Kureš prek, Balaban–Dundić prek, Lazarević– Karabegović 1:0, Liljak–Canji 1:0.

Naši padalci v Bolgariji

BEOGRAD, 3. avgusta. Danes so odpotovali v Sofijo najboljši jugoslovanski padalci, ki bodo od 7. do 14. avgusta nastopili na V. svetovnem padalskem prvenstvu. V naši reprezentanci so državni prvaki Natalija Stefanović, Danilo Damjanović in Mladen Miličević.

Na letošnjem svetovnem prvenstvu bodo sodelovali padalci iz 15 držav s štirih celin. Jugoslovani se bodo merili za naslove v naslednjih disciplinah: skok na cilj iz višine 2.000 m z zadrževanjem (23 do 30 sek) in v skokih z 2.000 m z izvajanjem likov.

☆

BUDIMPEŠTA – V dneh bo od 17. do 21. t. m. tukaj velik mednarodni odbojkarski turnir, na katerem bodo poleg dveh madžarskih [illegible] sodelovale še reprezentance Jugoslavije, Bolgarije, Romunije in CSR.

OGLASI — OGLASI — OGLASI

Cena malih oglasov do 10 besed 400 din, vsaka nadaljnja beseda 50 din. Zenitni oglasi vsaka beseda 100 din. Za oglase pod ponudbo doplačate 50 din. Prav tako doplačate za vse nedeljske objave 20%. Če zahtevate kakršnekoli informacije, priložite pismu znamko za 50 din. Naslovov oglasov pod ponudbo ne dajemo. — Naročene objave v vrednosti do 3000 din poravnajte takoj ob naročilu v gotovini ali po poštni nakaznici. — Za objavo oglasov na določeni dan ne jamčimo.

VEČJE TRGOVSKO PODJETE V LJUBLJANI

razpisuje mesto

RAČUNOVODJE

Plača po dogovoru.

Ponudbe pošljite v oglasni oddelek pod šifro »DOGOVOR« 7059

VSAJ 2 DNI PREJ

preden odpotujete na dopust, nam pošljite vaš stalni naslov in

LETOVIŠKI NASLOV,

da vam bomo tudi na počitnice pošiljali **dnevnik DELO.**



Sporočite tudi točen čas – od kdaj do kdaj naj vam list pošiljamo!

Č. P. »DELO«
Ljubljana p. p. 29

ČASOPISNI PAPIR (makulaturni)

po zelo ugodni ceni prodamo (nad 100 kg po 50 din, na drobno pa po 60 din za kg)

ČP »DELO« — Ljubljana, Tomšičeva ulica štev. 1

SPOROČAMO ŽALOSTNO VEST, DA NAS JE ZAPUSTIL NAŠ DOLGOLETNI SODELAVEC TOVARIŠ

JOŽE PICIGA

POGREB BO V ČETRTEK, DNE 4. AVGUSTA 1960, OB 18. URI NA POKOPALIŠČE V DEKANIH.

DRAGEGA IN MARLJIVEGA TOVARIŠA BOMO OHRANILI V TRAJNEM SPOMINU.

KOPER, DNE 3. AVGUSTA 1960.

KOLEKTIV
SPLOŠNA TRGOVSKA EKSPORT-IMPORT KOPER

Za vedno nas je zapustila naša draga mama, babica, prababica in sestra

AMALIJA VOLK rojena WASELJ

Pogreb drage pokojnice bo v četrtek 4. avgusta 1960 ob 16. uri izpred hiše žalosti Podgrad 20 na pokopališče v Hrušici.

Žalujoči: sin **Dušan** z družino, hčere **Zora, Zdenka Tončič** z družino, **Milotina, Vida, Vera Makarovič** z družino, **Stanka, Metoda Favino** z družino, sestra **Fani Waselj** in ostalo sorodstvo.

Podgrad, Koper, Zagreb, Ilirska Bistrica, Ljubljana, 3. avgusta 1960.

V 77. letu starosti nas je za vedno zapustil naš ljubi mož, oče, stari oče, brat, stric in svak

AVGUST ROZMAN

železničar v pokoju

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, dne 5. avgusta, ob 16. uri iz Nikolajeve mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: žena **Ivanka**, sinova **Ferdo** in **Pavle**, hčerka **Lila** z družinami ter ostalo sorodstvo.

Ljubljana, Pragersko, Maribor, dne 3. avgusta 1960.

Prenehalo je biti zlato srce našega ljubljenega moža, tatija, brata in svaka

STANKA GERBICA

bibliotekarja

Pogreb bo v Ljubljani v petek, dne 5. avgusta 1960, ob 16.30 izpred Jakobove mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: žena **Marija**, hčerki **Metka** in **Lučka**, sestra **Elvira** in ostali sorodniki

Ljubljana, 3. avgusta 1960.

POROČILO PROTIFITOFTORNE SLUŽBE
dne 3. avgusta 1960

Prvo škropljenje poznih sort proti krompirjevi plesni (fitoftori) je potrebno v Prekmurju, v Poljanski dolini, v Mirenski dolini, v Apaški kotlini in v okolici Šmarja pri Ljubljani.

Tretje škropljenje zgodnjih in srednje poznih sort krompirja je potrebno v Prekmurju v okolici Lendave, v zgornji Savinjski dolini (okolica Mozirja), na Ptujskem polju (okolica Starš), v zgornji Dravski dolini (okolica Radelj), na Dolenjskem (okolica Novega mesta in Kostanjevice) ter na Ljubljanskem polju.

Prvo škropljenje poznih sort krompirja je potrebno na Sorškem polju.

Za škropljenje krompirjevih nasadov proti krompirjevi plesni uporabljajte 1.5% bakreno apno in 0.3% Dithan ali Lirotan ali 0.5% Superkuprenox. – Pripravljenemu škropivu primešajte vedno še kemična sredstva proti koloradskemu hrošču.

Kmetijski inštitut Slovenije in Hidrometeorološki zavod LRS.

ZAHVALA

Bolečino, ki nas je zadela z izgubo našega dragega, nenadomestljivega moža, skrbnega očka, starega očka in brata

STANKA ROZMANA
iz Šentvida pri Ljubljani

so nam lajšali izrazi iskrenega sožalja in številni prijatelji, ki so spremili ljubega pokojnika na poslednji poti. Še posebej pa velja naša iskrena zahvala upravi in strežnemu osebju zdravilišča Slatina Radenci, zdraviliškemu zdravniku dr. Smoli, članom lovske družine Šentvid, govorniku tov. Avšiču, DPD »Svobodi« Šentvid, pevcem za ganljive žalostinke in duhovščini.

Žalujoča žena Alojzija, hčerka Tatjana, por. Napotnik, sin Sašo, sestri Pavla in Justi, brata Viktor in Matej ter ostali sorodniki.

Šentvid, Ljubljana, Šoštanj, dne 3. avgusta 1960.

ZAHVALA

Ob težki, prerani izgubi mojega ljubega moža

ALEKSANDRA PIRHERJA

se za vse izraze sožalja najtopleje zahvaljujem.

Zahvaljujem se tov. dr. Kauklerju in sestram, ki so mu ves čas bolezni lajšali trpljenje.

Iskrena hvala dragim tovarišem iz ObKZKS Ljutomer, OKZKS Murska Sobota in Sindikata prosvetnih delavcev, ki ste mi v najtežjih dneh stali ob strani in mi pomagali.

Najtopleje se zahvaljujem KOZB Korena, ObOZB Tezno, vsem delovnim kolektivom ter ostalim družbenim organizacijam.

Nadalje se zahvaljujem vsem govornikom, darovalcem cvetja, DPD Svobodi Ljutomer, ter vsem, ki ste ga tako številno spremljali na zadnji poti.

Ljutomer, dne 26. 7. 1960.

Žalujoči: **žena Milena z otroki.**

ZAHVALA

Vsem, ki so spremili našo drago sestro

MARIJO VRABEC, roj. Stražišar

na njeni zadnji poti, ji poklonili cvetje in nam kakorkoli izrazili sožalje, naša iskrena hvala. Enako se zahvaljujemo zdravnikom, strežnemu osebju in sosedom za nesebično pomoč in skrb med njeno boleznijo. Zahvala tudi duhovščini trnovske fare.

Žalujoči sestre in bratje

ZAHVALA

Z globoko žalostjo ob zadnjem slovesu moje ljube mame

ROZI DROBEŽ

vsem, ki so ji v času neizmernega trpljenja na kakršenkoli način pomagali z željo da bi ozdravela in jo tolažili ter vsem, ki so jo spremili na zadnji poti – moja globoka hvaležnost.

Sin Maks Drobež

ZAHVALA

Ob bridki izgubi mojega ljubega moža, brata, svaka in strička

MARTINA KUKCA
vlakovodje v pokoju

se zahvaljujem vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na zadnji poti, mu darovali cvetje ter mi ustno ali pismeno izrazili sožalje.

Posebna zahvala asistentu dr. Košaku Mirku in ostalemu osebju kirurške klinike v Ljubljani, ki so se trudili, da bi ga ohranili pri življenju. Srčna hvala tudi dr. Stamačevi, ker mu je ves čas njegove bolezni stala ob strani. Hvala tudi pevcem in godbi.

Žalujoča žena Karolina in ostalo sorodstvo.

Dotrpela je moja ljuba žena, mama, stara mama, sestra, tašča in teta

Frančiška Drnovšek

roj. Golob

Pogreb nepozabne pokojnice bo v četrtek, dne 4. avgusta 1960 ob 17. uri na mestnem pokopališču v Celju.

Žalujoči: **mož Leopold, hčerka Leopoldina z družino in ostalo sorodstvo.**

Celje, Trbovlje, Zidani most, 3. avgusta 1960.

UMRL JE NAŠ ČLAN

Stane Gerbic

USLUŽBENEC INŠTITUTA ZA SOCIOLOGIJO UNIVERZE V LJUBLJANI

MARLJIVEGA IN VESTNEGA TOVARIŠA BOMO POKOPALI V PETEK, DNE 5. AVGUSTA 1960, OB 16. URI 30 MINUT IZPRED JAKOBOVE MRLIŠKE VEŽICE NA ŽALAH.

LJUBLJANA, DNE 3. AVGUSTA 1960.

UPRAVA IN SINDIKALNA PODRUŽNICA INŠTITUTA ZA SOCIOLOGIJO UNIVERZE V LJUBLJANI

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri

PODJETJU »AVTOPROMET« — KRANJ

razpisuje naslednja delovna mesta:

1. **ŠEFA avtobusnega prometa**
2. **VEČ ŠOFERJEV D kategorije**
3. **VEČ AVTOMEHANIKOV in SPREVODNIKOV**

Pogoj: pod 1. daljša praksa v prometni stroki ali dokončana srednja ekonomska šola. — Za sprevodnike je pogoj dokončana osemletka. — Kandidati morajo imeti urejeno vojaščino.

Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe je mogoč takoj.

Samska stanovanja priskrbljena.

Prošnje pošljite na **Tajništvo podjetja Avtopromet — Kranj, Savska cesta štev. 28.** 7117

ZADRUŽNO VINARSTVO »BRDA«, DOBROVO pri Gorici

sprejme takoj v službo:

1. **SEKRETARJA PODJETJA**
2. **REFERENTA ZA INVESTICIJE**
3. **DVA KMETIJSKA TEHNIKA**
4. **KNJIGOVODJO**
5. **EKSPEDITORJA V KLETI**

Plača po dogovoru. Samska stanovanja zagotovljena, na vidiku pa so tudi družinska. Nastop službe takoj. Pogoji: pod 1. in 2. srednja strokovna izobrazba ali nepopolna srednja šola z večletno prakso. Pod 3. srednja kmetijska šola. Pod 4. srednja ekonomska ali njej sorodna šola. Pod 5. visokokvalificiran ali kvalificiran delavec trgovinske stroke. — Ponudbe na upravo Zadružnega vinarstva »Brda«, Dobrovo pri Gorici.

Vse uporabnike akumulatorjev in akumulatorskih baterij obveščamo, da smo v sestavu že obstoječih avtoremontnih delavnic pričeli z delom v naši novi

AKUMULATORSKI DELAVNICI
LJUBLJANA-ŠENTVID ŠTEV. 37,
v bližini bencinske črpalke.

Sprejemamo vsa v stroko spadajoča dela, popravila in polnjenje akumulatorjev vseh vrst.

Vsa naročena dela opravljamo strokovno, v najkrajšem možnem času in po zmernih cenah.

Priporočamo se za vaša cenjena naročila.

»GRAL - AVTOOBNOVA« — LJUBLJANA.
BEŽIGRAD 11. 7039

ZA VAŠE ZDRAVJE
ZA VAŠO HRANO — vitamini

Vitaminizirano
ZVIJEZDA ULJE



Gozdarska poslovna zveza Celje

RAZPISUJE
DELOVNO MESTO

FAKTURISTA II.

Pogoji: srednja ali nižja šolska izobrazba s potrebno prakso in po možnosti z znanjem strojepisja.

Vloge pošljite do 10. avgusta 1960 na naslov:

Gozdarska poslovna zveza Celje, Cankarjeva cesta št. 1-I. 7070

PODJETJE
»TERMOELEKTRO«
BEOGRAD, Vele Nigrinove številka 1,
TELEFON 45928

RAZPISUJE

natečaj za
ŠEFA PREDSTAVNIŠTVA
V LJUBLJANI S SEDEŽEM V LJUBLJANI

POGOJI:

STROJNI INŽENIR ALI TEHNIK TERMIČNE STROKE Z DOLGOLETNO PRAKSO PRI KOMERCIALNO-TEHNIČNIH DELIH ALI EKONOMIST S POZNAVANJEM POSLOVANJA INDUSTRIJSKIH PODJETIJ.

OSEBE, KI KONKURIRAJO IMAJO PREDNOST, ČE IMAJO USTREZNI PROSTOR IN INSTALIRAN TELEFONSKI PRIKLJUČEK, DA BI SLUŽILO ZAČASNO ZA DELO PREDSTAVNIŠTVA.

PLAČA PO SPORAZUMU.

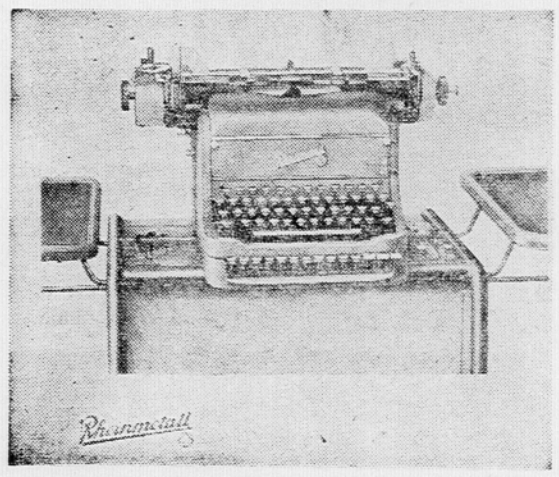
PROŠNJE Z ŽIVLJENJEPISOM POŠLJITE NEPOSREDNO NA GORNJI NASLOV PODJETJA ALI PREKO PODJETJA »TOPLOVOD«, LJUBLJANA, ČRTOMIROVA ŠT. 6 (PROŠNJE, KI JIH BOSTE POSLALI PREKO »TOPLOVOD« NASLOVITE Z — V ROKE DIREKTORJA). PROŠNJE VLOŽITE V 15 DNEH PO OBJAVI NATEČAJA

6946

KARBON

OBVEŠČA ZAINTERESIRANE KUPCE, DA SO PRISPELI

FAKTURNI STROJI



Proizvodna in trgovinska podjetja lahko kupijo po zelo ugodnih cenah fukturne stroje

znamke »RHEINMETALL«

in sicer:

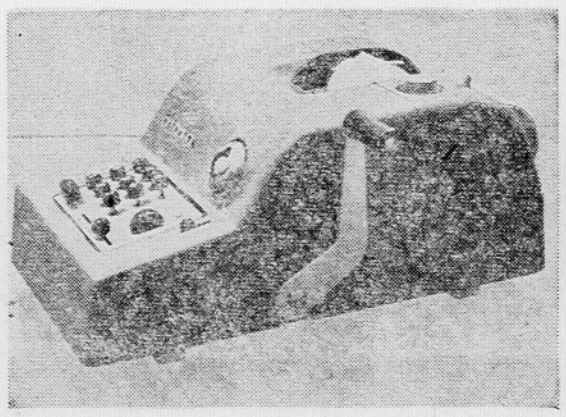
Model FMR-2/III valj 32 cm
Model FMR-3/III valj 46 cm
Model FMSR-3/III valj 46 cm
Fakturni-knjigovodski stroj

Vsi gornji fakturni stroji avtomatično množijo, obračunavajo in odštevajo rabat in kasaskonto ter avtomatično izračunavajo končni znesek.

KNJIGOVODSKI STROJI za poslovanje bank, za industrijo in trgovino po zelo nizki ceni.

Računski stroji za 4 operacije, električni s kontrolnim trakom in brez njega znamke OLIVETTI DIVISUMMA 24, FACIT in OLIVETTI TETRACTIS.

Računski stroji OLIVETTI, ročni za 3 operacije in ostali.



Pisalni pisarniški stroji OLIVETTI M. 40 z valjem 35, 46, 56 in 68 cm po zelo ugodnih cenah.

K A R B O N

BEOGRAD, Maršala Tita št. 20, tel. 20-661 in 20-447 telegram KARBON — Beograd

OBJAVE OBVESTILA OBJAVE

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA

NOČNA ZDRAVNIŠKA SLUŽBA ZA NUJNE PRIMERE NA BOLNIKOVEM DOMU OD 20.-7. URE ZJUTRAJ OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH VES DAN.

Zdravstveni dom CENTER:
Dr. Novak Cveta, Miklošičeva c. 24, tel. 39-151.

Zdravstveni dom BEŽIGRAD:
Dr. Naglas Marjan, tel. 20-619. V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 30-800.

Zdravstveni dom ŠIŠKA:
Dr. Lapajne Marija, Černetova 31, tel. 22-831.

Zdravstveni dom VIČ:
Dr. Jagodič Boris, Rožna dolina, cesta XV-1a, tel. 22-437.

Zdravstveni dom RUDNIK:
dr. Velikonja Tine, Rudnik 80., tel. 23-282. V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 20-500

Zdravstveni dom MOSTE:
Dr. Bartol Ivana, ZD Moste, Prvomajska 11, tel. 31-359.

Zdravstveni dom Ljubljana-Polje:
dr. Vidmar Roman, tel. 383-149.

Dežurna lekarna:
Centralna lekarna, Trg Franceta Prešerna 5, tel. 20-115.

Gluha mladina se iskreno zahvaljuje tov. Podobnik Genoveti in Bogdanu za poklonjenih 1000 din ob priliki njune poroke in jima za življenjski dogodek iskreno čestita.

Turistično društvo Ljubljana obvešča, da bo danes ob 18. uri pred kinom »Vič« promenadni koncert godbe na pihala SKUD »Tine Rožanc«.

Uprava cest OLO Ljubljana obvešča vse korisnike ceste III. reda št. 1261 Ig–Iški Vintgar, da bo cesta zaprta za ves promet do preklica. Cesta je odprta samo v nočnem času. Obvoz ni mogoč.

KINO

SPORED ZA ČETRTEK

KINO UNION: amer. western VV film OSAMLJENI ČLOVEK. Režija Henry Levin. Igrajo Jack Palance, Antony Perkins. Tednik FN 31. Predstave ob 17, 19 in 21.

KINO KOMUNA: sovjetski cinem. film KAPETANOVA HČI. – Režija Vladimir Kaplunovski. Igrajo Oleg Strižénov, Ija Arepina, Vasilij Dorofejov. Tednik FN 31. Predstave ob 16, 18 in 20. uri.

KINO VIČ: ital. barv. cinemascope film BENETKE, MESEČINA IN TI. Režija: Dino Risi. Igrajo Alberto Sordi, Marisa Allasio. Tednik FN 31. Predstave ob 17, 19 in 21. uri.

KINO SLOGA: domači barvni film ALEKSA DUNDIČ. Igrajo Branko Plesa, Tatjana Pileteka. Predstave ob 17, 19 in 21. uri.

KINO SOČA: franc.-ital. film MODERNA DEVICA. Režija Marcello Pagliero. Igrajo May Britt, Vittorio de Sica. Predstave ob 16, 18 in 20. uri. Danes zadnjikrat.

KINO ŠIŠKA: premiera franc. barv. filma SLEPI POTNIK. – Režija Ralph Habib. Igrajo Martine Carol, Karl-Heinz Boehm. Tednik FN 30. Predstave ob 16, 18.30 in 21. uri. Zaradi izredne dolžine filma cene vstopnicam zvišane za 20 din. Predpremiera angl. barv. VV filma ZDRAVNIK BREZ DELA, ob 22. uri.

LETNI KINO BEŽIGRAD: ob 20.30 amer. barv. film DAYVI CROCKETT IN PIRATI. Igrajo Fes Parker, Baby Ebsen. Tednik FN 31. Prodaja vstopnic uro in pol pred predstavo.

LETNI KINO DOM JLA: jugoslov. film POGON B, ob 20.30.

TRIGLAV: amer. film DETEKTIVSKA ZGODBA. Tednik. Ob 18 in 20. uri. Prodaja vstopnic od 17. ure dalje. Danes zadnjič.

LITOSTROJ: mehiški film JOKALA BOM JUTRI, ob 20. uri. Zadnjič.

ŠENTVID SVOBODA: italij. film LUČI VARIETEJA, ob 18 in 20.

VEVČE: češki barv. film ZGODBA O LJUBEZNI, ob 20. uri.

SVOBODA ČRNUČE: jugosl. film PET MINUT RAJA, ob 20. uri.

DOMŽALE: jugoslov. barv. film ZVEZDA POTUJE NA JUG, ob 18 in 20. uri.

MENGEŠ: francoski CS barv. film IMEL SEM SEDEM HČERA, ob 20. uri.

DUPLICA: ital.-amer. barv. cinem. film NA SVIDENJE RIM, ob 20.

KAMNIK DOM: jugoslov. film VETER JE NEHAL OB ZORI, ob 17.15.

VRHNIKA »CANKARJEV DOM«: amer. film FANTOVSKI VEČER. ob 17. uri. – Angl. barv. CS film VETER NE ZNA BRATI, ob 20.15.

KRANJ:
STORŽIČ: amer. barvni CS film VELIKA ZEMLJA, ob 16.30 in 19.15. Matineja istega filma ob 10. uri. Zaradi izredne dolžine filma cena vstopnicam zvišana za 20 din. Predpremiera angl. barv. VV filma ZDRAVNIK BREZ DELA, ob 22. uri.

LETNI KINO PARTIZAN: premiera angl. barv. VV filma ZDRAVNIK BREZ DELA, ob 20.30.

NAKLO: premiera jugoslov. filma ČRNI BISERI, ob 20. uri.

BLED: jugoslov. film – drama DEVETI KROG, ob 18 in 20.30.

JESENICE:
RADIO: amer. film NAJVEČJA PREDSTAVA SVETA, ob 17 in 20. uri. – Zaradi izredne dolžine filma vstopnice zvišane za 10 din.
PLAVŽ: amer. film LJUBEZEN POPOLDNE, ob 18 in 20. uri.

DOVJE: amer. barv. CS film NOČNI PREHOD.

RADOVLJICA: angl.-ital. zabavni barv. film SPOMINI IZ ITALIJE, ob 20. uri.

HRASTNIK SVOBODA II: italijanski barv. film POČITEK IN LJUBEZEN, ob 19.

ZAGORJE TRIGLAV: češki film ŠOLA OČETOV, ob 18 in 20. uri.

SVOBODA TRBOVLJE II: angleški film V SENCI GILJOTINE, ob 18 in 20. uri.

TRBOVLJE »DELAVSKI DOM«: angl. film OPERACIJA AMSTERDAM.

VIDEM-KRŠKO SVOBODA: angl. film UREŽI NJENO IME S PONOSOM.

ŠEMPETER v Sav. dol. Svoboda: domači barvni film MISS STONE, ob 20. uri.

ŽALEC: angleški film OLIWER TWIST, ob 20. uri.

ROG, SLATINA: amer. barv. film KOMU ZVONI, ob 20. uri.

MESTNI KINO PTUJ: ital. film KABIRIJINE NOČI, ob 18 in 20.

MURSKA SOBOTA PARK: amer. CS film TRIJE EVINI OBRAZI, ob 17.30 in 20. uri.

NOVO MESTO KRKA: franc. film TATOVI DRAGULJEV.

NOVA GORICA SOČA: francoski VV film TAKSI IN PRIKOLICA.

NOVA GORICA SOLKAN: franc. barv. film NANA.

KOPER LETNI KINO VOJKO: jugoslov. film RAZPOKA RAJA, ob 20.30.

PIRAN GARIBALDI: amer. barvni film DIVJA LETA, ob 18 in 20.15.

LETNI KINO: domači film TRI ČETRTINE SONCA, ob 21. uri.

PORTOROŽ »LJUDSKI DOM«: argent. film DVOJE BREZ SONCA, ob 17.30 in v Letnem kinu ob 20.30.

MARIBOR

Dežurna lekarna:
Četrtek, 4. avgusta 1960: lekarna »Studenci«, Gorkega ulica 18.

KINO

UNION: amer. barv. cinem. film VERA KRUZ.
PARTIZAN: jugoslov. cinem. barv. film KOČIJA SANJ.
UDARNIK: angleški film VELIKA PRIČAKOVANJA.

RADIO

9.00–9.05 Domače vesti; 9.05–9.30 Objave, zabavna glasba in reklame; 9.30–10.00 Poslušajmo domače napeve; 14.35–15.00 Želeli ste – poslušajte! 17.00–17.10 Domača poročila; 17.10–17.30 Zabavna glasba – vmes obvestila in reklame; 17.30 do 17.40 Z magnetofonom in beležko naokoli; 17.40–18.00 Poje ženski zbor Srednje glasbene šole v Mariboru, dirigent Marko Žigon.

OBJAVE

Uprava Zdravilišča Dol. Toplice obvešča javnost, da je športni bazen v Dolenjskih Toplicah vsak ponedeljek zaprt zaradi čiščenja. O-7122

Občinski ljudski odbor Ljubljana-Moste obvešča državljane, da je pri upravi ljudskega odbora s prvim avgustom uveden nov čas za sprejemanje strank, in sicer: ob ponedeljkih in petkih od 8. do 12. ure, ob sredah pa od 8. do 12. in 14. do 17. ure. O

MALI OGLASI

ZAMENJAM SOBO v Ljubljani za sobo v Mariboru. Soba v Ljubljani brezplačna. Sobo v Mariboru plačam po dogovoru. Ponudbe v ogl. odd. »Dela« pod »Maribor ali okolica«. 17136-9

TAKOJ SPREJMEMO več kvalificiranih in priučenih strugarjev, več kvalificiranih ali priučenih ključavničarjev in čevljarskega merilca. Nastop službe takoj. – Plača po dogovoru. »Soča«, ortopedija in tehnična oprema za zdravstvo, Ljubljana, Linhartova 47/a. 17126-1

SPREJMEMO delavce za proizvodnjo. »Sumi«, Ljubljana, Gradišče. 17124-1

SPREJELA bi zastopstvo s sedežem v Beogradu. Imam telefon in poslovne prostore. Jelena Djustibek, Beograd, Dr. Godjevca 7. 17077-11

POŠTENO DEKLE išče stanovanje, v prostem času pomagam v gospodinjstvu. Zglasite se danes popoldne od 18. do 20. ure pri Milenkovič, Metelkova 5. 17151-9

KUPIM avto DKW Junior. Vsa gotovina takoj. Ponudbe v ogl. odd. pod »Junior – takoj«. 17128-m

DVE POSTELJNI MREŽI prodam za 3000 din. Smrekar, Ljubljana, Cesta dveh cesarjev 401c. 17185-4

RESTAVRACIJA »Slavija« v Ljubljani, Gosposvetska cesta, sprejme takoj garderoberko, natakarskega in kuharskega vajenca. 17208-1

PRODAM Fiat 600, v brezhibnem stanju. Informacije na Otroški kliniki v Ljubljani, Vrazov trg 1, v petek ali soboto. 17219-m

PREKLICUJEM nerešnične vesti, katere sem izrekel proti Vozelj Vencilu, Nasipi 2, Trbovlje. Vodin Alojz, Trbovlje, Nasipi 2. P 2477-11

ŽELIM si izposoditi knjigo »Beračeve skrivnosti«, 6. del, vrnem proti nagradi. Drnovšek, Trbovlje, Rovte. P 2479-11

FANTA h konjem sprejmem. Hrana in stanovanje. Bohoričeva 11. 17257-1

POKLICNA gasilska brigada Ljubljana kupi delovne mize za delavnice in police za skladišče. – Ljubljana, Vojkova. 17258-5

FRIZERKA išče službo v okolici Celja. Ponudbe Delo, Celje pod »Dobra«. P 2489-2

NAPROŠAM motorista, ki je pobral jopico na cesti Jeprca-Banič, da jo odda Golčič. Suha 29 – Škofja Loka. P 2490-10

PRODAM moško kolo »Puch«. – Ljubljana, Gosposka 6-II. 17249-4

ITALIJANSKI moped »Zündapp«, dobro ohranjen, prodam. Pot rašiške čete 4, Mengeš. – Ogled od 14. ure dalje. 17247-m

DVOSOBNO, sončno stanovanje – zamenjam za dvo- ali trosobno, komfortno, najraje v novem bloku Ponudbe pod »Ugodna zamenjava« v ogl. odd. 17246-9

KVALIFICIRANI STROJNIK išče zaposlitev, grem tudi za hišnika. Ponudbe pod »Skromno stanovanje« v ogl. odd. 17241-2

PRODAM moško športno kolo za 25.000 din. Stanič Borut, Gerbičeva 22. 17240-4

REDNO ZAPOSLIMO

DOSTAVLJAČA

Časopisno podjetje

VJESNIK, Ljubljana

Miklošičeva 20, pritl.

TOVARNA MESNIH IZDELKOV,

Ljubljana, Mesarska št. 1, sprejme v redno delovno razmerje:

1. **KURJAČA,** kvalificiranega – ročno kurjenje parnih kotlov,
2. **MESARJE** za vse vrste dela,
3. **DELAVCE** — nekvalificirane.

7053

SPREJMEMO

– **električarje**

– **ključavničarje**

– **vodovodne instalaterje**

TOBAČNA TOVARNA

LJUBLJANA

KUPIM »Izbrane spise« Cankarja (Merhar), III., VI. in VII. zvezek. Ljubljana, Kotlušek, Livarska 10. 17242-5

VSELJIVO, trosobno, komfortno stanovanje prodam. – Ponudbe pod »Štiri milijone« v ogl. odd. 17245-7

ŠIVILJSKO pomočnico s prakso – sprejmem popoldne honorarno ali stalno. Ponudbe pod »Samostojno« v ogl. odd. 17238-1

JELOV rezan les nujno prodam proti takojšnjemu plačilu. Naslov v ogl. odd. K 7123-4

PRAZNO SOBO takoj oddam proti posojilu. Ponudbe pod »250.000« v ogl. odd. 17259-9

PRALNI STROJ »Gastor« prodam. Ponudbe pod »500« v ogl. odd. 17271-4

RADIO »Savica 57« (3-cevni) z orgelskim ohišjem in magičnim očesom, odlično ohranjen, prodam za 22.000 din. Hranilniška 5-II, desno. 17269-4

MANJŠI LOKAL išče večje podjetje v Ljubljani. Informacije po tel. 30-837. 17268-8

PRAZNO SOBO iščem, plačam po dogovoru. Ponudbe pod »Prednost center« v ogl. odd. 17265-9

IZGUBLJENO kuverto z denarjem na ime Turnšek Anica, vrnite prosim proti nagradi: Eiprova 19-II, desno, ker je to moj ves denar. -10

PSA koker španjela, črne barve, z rodovnikom, deset mesecev stareda – ugodno prodam. Kovačič, Ilirska 3. 17261-4

KDOR ŽELI pristopiti k zidavi dvojčka, naj pošlje ponudbe pod »Titova cesta« v ogl. odd. 17264-7

VELEBLAGOVNICA »MAGAZZINI FELICE«, Trst – nasproti prokrite tržnice – razpolaga z veliko izbiro dežnih nylon plaščev in amerikanskih hlač za moške, ženske in otroke. Razen tega nudi srajce, jopiče in nešteto drugih artiklov po najugodnejših trških cenah. – Ne pozabite in obiščite veleblagovnico MAGAZZINI FELICE, Trst. K 7074-4

RESTAVRACIJA »Belokrajina – Pod lipo«, Ljubljana, Boršnikov trg 3, sprejme takoj dve kuhinjski praktikantinji, po možnosti z dežele. 17297-1

ŠIVILJSKO vajenko sprejmem takoj. Završnik Anča, Ljubljana – Beethovnova 12. 17300-3

KUPIM 2000 komadov nove strešne opeke. Ponudbe pod »Dobro plačam« v ogl. odd. 17295-5

VEČJE ŠTEVILO nekvalificiranih delavcev in delavk, možnost za priučitev, sprejme Modno čevljarstvo »Rožnik«, Ljubljana – Rožna dolina, cesta V-2. Plača po učinku. Ponudbe pošljite na gornji naslov ali se osebno zglasite v upravi podjetja. 17291-1

VEČJE ŠTEVILO čevljarskih pomočnikov sprejme Modno čevljarstvo »Rožnik« – Ljubljana – Rožna dolina, cesta V-2. Plača po učinku. Ponudbe pošljite na gornji naslov ali se osebno zglasite v upravi podjetja. 17290-1

PRODAJALKO modne stroke sprejmemo v službo takoj ali s 1. septembrom. – Ponudbe na upravo trgovskega podjetja »Moda« – Ljubljana, Wolfova 1-I. 17286-1

PREKLICUJEM obdolžitev, da je tov. Anton Kragelj, Vodnikova c. 43, kradel sadje na vrtu, kar sem v temi pomotoma izrekla, ko so trije zbežali pred menoj iz vrta. Angela Koman, Vodnikova 188. 17253-11

PRODAM ali zamenjam dvostanovanjsko hišo v Tržiču za enostanovanjsko v okolici Kranja ali Ljubljane. Hafner Janez, Blejska 1, Tržič. K 7118-7

TRGOVSKO poslovodjo oz. poslovodkinjo iščemo za svojo prodajalno konfekcije v Domžalah. Ponudbe pošljite na upravo tovarne »Universale«, Domžale. 17278-1

AVTO TAM Keeper prodam. Vilharjeva, Jama, tel. 31-653. 17277-m

ENOSOBNO stanovanje s pritiklinami za Bežigradom zamenjam. Vse drugo po dogovoru. Ponudbe na ogl. odd. pod »Ugodno – takoj«. 17304-9

STROJEPISKA dobi zaposlitev. – Ponudbe pod šifro »Takoj« poslati na podružnico Dela, Hrastnik. K 7129-1

»ZETA« cigareta odlične kakovosti je že v prodaji pri podjetju »Tobak«, Ljubljana. Dobite jo v vseh prodajalnah. Proizvaja Duvanski kombinat Titograd. K-11

»ZETA – ZETA« izdelki za pravega kadilca. Kvaliteta – aroma – proizvaja Duvanski kombinat Titograd. K-11

TRGOVSKO podjetje »ULAKA« v Starem trgu pri Rakeku nujno potrebuje pekovskega pomočnika in dva pekovska vajenca. Nastop službe takoj, ostalo po dogovoru. K 6704-1

NUDIM večje posojilo tistemu, ki mi odstopi prazno sobo v Ljubljani. Ponudbe pod »Julij« v ogl. odd. K 5991-9

RTV Ljubljana

SPORED ZA ČETRTEK

5.00–8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — vmes ob 5.10–5.30 Nekaj domačih, 6.30–6.40 Reklame, 8.05 A. Dvořak: Legende (Simfonični orkester berlinskega radia dirigira Fritz Lehmann), 8.30 Naši uspehi v preteklem šolskem letu, 9.00 Iz filmov in glasbenih revij 9.40 Slovenske narodne iz zbirke Cirila Pregija »Fantje na vasi« poje Ljubljanski komorni zbor, 10.10 Od melodije do melodije, 11.30 Oddaja za cicibane; a) Manica Komanova pripoveduje b) Glasbena slikanica za cicibane 12.00 Ansambel Srečka Dražila 12.15 Kmetijski nasveti — ing. Nada Puppis; Ugotovitve kontrole proizvodnosti krav, 12.25 Zabaven opoldanski spored, 13.15 Obvestila in zabavna glasba 13.30 Lahke orkestralne skladbe Fr. W. Rustal igra Mariborski instrumentalni ansambel p. v. Vlada Goloba, 13.50 Vedri zvoki, 14.30 Prireditve dneva, 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, 15.15 Reklame in zabavna glasba, 15.40 Slovenske skladbe igra violist Srečko Zalokar — Heri Svetel: Adagio in sostenuto za violo in klavir — Ferdo Juvanec: Notturno — M. Vodopivec: Dve skladbi: Sostenuto, Cantabile — Vlado Lovec: Uspavanka, 16.00 Iz svetovne književnosti — Massimo Terra: Neženska pisma, 16.20 Kopalcem v zabavo 17.10 Petdeset minut turizma in melodij, 18.00 Kratki odlomki iz oper Richarda Wagnerja — Arija Sente iz opere Večni mornar (Hilda Hölzl) — Pesem Wolframa iz opere Tannhäuser (Samo Smerkolj) — Ježa Valkir iz opere Valkira — Brangenin klic iz opere Tristan in Izolda (Margarete Klose) — Stolzingova pesem iz opere Mojstri pevci nürnberški (Wolfgang Windgassen) — Zborovski prizor iz opere Mojstri pevci nürnberški, 18.30 Šport in športniki, 19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba, 19.30 Radijski dnevnik, 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov, 20.50 Literarni večer — Veseli večer z Boccacciom, 21.17 Baldassare Galuppi: Drugi koncert za godala v B—duru; (Izvaja ansambel I Musici), 21.30 Iz Schubertove skicirke — VI oddaja, 22.15 Glasbena ruleta, 22.40 Moderna plesna glasba, 23.10 Nočni koncert; Ivo Kirigin: Pet stavkov za godala (Komorni orkester RTV Zagreb dirigira Milan Horvat) Marijan Lipovšek: Rapsodija za violino in orkester (Orkester Slovenske filharmonije dirigira avtor, solist Igor Ozim) Ivo Brkanović: Peta simfonija (Orkester slovenske filharmonije dirigira Silvije Bombardelli), 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

TELEVIZIJA

Italijanska TV: 17.00 Evrovizijski prenos folklornega festivala iz Neustadta; 18.30 Otroška oddaja; 21.15 Zabavno ugankarska oddaja »Campanille sera«; 22.35 Dokumentarni film »Ribič in baletka«; 23.15 Umetnost in znanost.

RAZPISI

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri Lesno industrijskem kombinatu »Savinja«, Celje, razpisuje delovno mesto

ŠEFA PRIPRAVE DELA

Pogoji: visokostrokovna izborazba z ustrezajočo prakso.

Osebni prejemki so določeni s pravilnikom o nagrajevanju. Ostali pogoji se urejajo po osebnem dogovoru.

Nastop službe 1. septembra 1960. Ponudbe pošljite najkasneje do 15. 8. 1960 Komisiji za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij. R-7069

Razpisna komisija Zdravstvene postaje Prebold razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. **Babico za babiški okoliš Prebold.**

Pogoj: dokončana babiška šola.

2. **Patronažno medicinsko sestro.**

Pogoj: dokončana šola za medicinske sestre.

3. **Računovodje.**

Pogoj: srednja strokovna izobrazba, zaželena praksa.

Plača po uredbi oziroma po pravilniku o plačah Zdravstvene postaje Prebold.

Stanovanja zagotovljena. Nastop službe takoj ali po dogovoru.

Pravilno kolkovane prošnje s podatki o dosedanjem službovanju in življenjepisom pošljite v 15 dneh na naslov: Zdravstvena postaja – Prebold. R-7119

RAZPIS

Stanovanjska skupnost Milan Česnik v Ljubljani

razpisuje

delovno mesto tajnika skupnosti.

Kandidati, ki imajo višjo oziroma srednješolsko izobrazbo, po možnosti s prakso pri delu v množičnih organizacijah, naj se zglasijo v tajništvu skupnosti vsak dan od 9.—11. ure na Tržaški 18, kjer bodo dobili vse potrebne informacije. R-7090

GRAND HOTEL UNION V LJUBLJANI

sprejme vajence, in sicer:

3 kuharske in
3 natakarske.

V poštev pridejo samo moški kandidati z dokončano osemletko do 18 leta starosti, ki so duševno in telesno sposobni za gostinski poklic, za kar morajo predložiti potrdilo o zdravstvenem pregledu. Ležišč podjetje nima. R-7089

Razpisna komisija pri Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani razpisuje mesto

knjižničarja.

Pogoj: srednja strokovna izobrazba.

Prošnjo vložite na upravo Narodne in univerzitetne knjižnice, Ljubljana, Turjaška 1, do 20. avgusta. R-7095

Komisija za uslužbenske zadeve pri ObLO Šentjur pri Celju razpisuje na podlagi 164. člena zakona o javnih uslužbencih naslednja delovna mesta:

1. **šefa** odseka **za notranje zadeve** – srednja strokovna **izobrazba,** matičarski tečaj in nekaj **prakse v** upravni službi;
2. referenta za **delovna razmerja** in inšpektorja dela – **srednja** strokovna izobrazba in nekaj **prakse** v upravni službi;
3. referenta za **analize in plan** – srednja strokovna izobrazba in nekaj prakse;
4. referenta **za dohodke iz gospodarstva** – srednja strokovna izobrazba in nekaj prakse v finančni stroki;
5. medicinskega higienika – nižja strokovna izobrazba in nekaj prakse.

Kandidati za razpisana **mesta** naj vložé pismene ponudbe, **kolkovane** s 50 dinarjev državne **takse** z navedbo dosedanjega službovanja, dokazili o strokovnosti in življenjepisom v 15 dneh po tej objavi na Komisijo za uslužbenske zadeve Občinskega ljudskega odbora Šentjur pri Celju, ostalo po dogovoru. R-7120

Fakulteta za rudarstvo, metalurgijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Ljubljani razpisuje na katedri za anorgansko kemijo **mesto laboranta oziroma tehničnega** sodelavca.

Pogoj: Tehniška srednja šola – kemijski odsek.

Pravilno kolkovane prošnje z življenjepisom naj prosilci vložé v 15 dneh od objave v »Delu« na dekanat fakultete, Tomšičeva 7. R-7121

Na temelju določil 33., 36. in 37. člena Zakona o javnih uslužbencih (Uradni list FLRJ štev. 53-57) objavlja razpisna komisija Komunalne banke Koper razpis prostega delovnega mesta pri Komunalni banki Koper, in sicer mesto

POMOŽNEGA REFERENTA TAJNIŠTVA – STROJEPISKE

Pogoji: Administrativna **srednja** šola z najmanj 5 let službe, od teh 2 leti bančne, znanje strojepisja in stenografije ter znanje bančne in splošne korespondence.

Prijave po tem razpisu pošljite Komunalni banki Koper v 15 dneh po objavi. R-6912

Večje trgovsko podjetje v Ljubljani razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. **Šefa skladišča**
2. **Skladiščnika**
3. **Korenspondentko za kom. oddelek**
4. **Strojepisko**
5. **Prodajalca-ko za non-stop**
6. **Polkvalificiranega delavca.**

Plača po dogovoru. Ponudbe pošljite v ogl. odd. pod šifro »Trgovina«. 7125

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij

pri Strojnem kovinskem industrijskem podjetju

»SKIP«,

LJUBLJANA-VIŽMARJE 170

razpisuje prosta delovna mesta za:

RAZPISOVALCA
– v tehničnem oddelku

ADMINISTRATORJA
– v skladišču

SPLOŠNE KLJUČAVNIČARJE
– kvalificiran delavec

SKLADIŠČNE DELAVCE
– nekvalificiran delavec

Za vsa delovna mesta so zaželeni mlajši kandidati z urejeno vojaščino, na delovnem mestu administratorja je možna tudi zaposlitev upokojenca s skrajšanim delovnim časom.

Skladiščni delavci imajo kasneje možnosti za priučitev v kovinski stroki.

S stanovanji ne razpolagamo. Osebni dohodek po obstoječem pravilniku. Pismene ponudbe z navedbo dosedanjih zaposlitev sprejema tajništvo podjetja. 6911

Komisija za uslužbenske zadeve pri Okrajnem ljudskem odboru Celje

RAZPISUJE

naslednja delovna mesta:

2 **KATASTRSKIH REFERENTOV za Katastrski urad II Celje.** — Pogoji: srednja ali nižja strokovna izobrazba **in DVA GEOMETRA za isti kataster.**

KATASTRSKEGA REFERENTA za Katastrski urad Šmarje pri Jelšah. — Pogoji: srednja ali nižja izobrazba.

Interesenti naj vložijo pismene ponudbe z navedbo kvalifikacije in dosedanje zaposlitve v 15 dneh po objavi na urad tajnika pri Okrajnem ljudskem odboru Celje.

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR CELJE,
Komisija za uslužbenske zadeve.

7019

Turistično in avtobusno podjetje

»KOMPAS«

razpisuje

dve delovni mesti

PROMETNIKOV

za delo na avtobusni postaji v Postojni

Interesenti morajo imeti potrebno splošno in strokovno izobrazbo. Plača po dogovoru, nastop službe 1. septembra. — Interesenti naj dostavijo prošnje na naslov:

KOMPAS,
poslovalnica POSTOJNA.

V prošnji morajo biti podatki o šolski in strokovni izobrazbi in dosedanjih zaposlitvah. Rok za dostavo prošenj je 15. avgust. 7130

Izdaja in tiska Časopisno podjetje DELO Ljubljana, Tomšičeva 1–3. – Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva 3, telefoni: 23-522 do 23-326. – Oglasni oddelek: Ljubljana, Titova c. 7, telefon: 21-896. – Naročniški oddelek: Ljubljana, Titova c. 5, telefon: 20-463 – Poštni predal 23 – Brzojavni naslov: DELO Ljubljana. – Žiro račun pri Komunalni banki Ljubljana 600-704/1-367 – Mesečna naročnina 300 dinarjev – Rokopisov ne vračamo.



Odgovoril sem: »Mesec sveti, ko sonce počiva. Noč je za mesec dan. Naj spregovorim in ti tako služim, čeprav sem ničvreden suženj.«

Dejal je: »Sedi, moj suženj, in tudi krščanski duhovnik naj sede, ker je dosti starejši od naju obeh.«

Privlekel je na dan veliko steklenico in tri čaše izpod blazin in nama dovolil piti na svoje zdravje. Ko je tudi sam srknil nekaj pijače, je nadaljeval: »Povej, kaj ti leži na srcu, Mihael el- Hakim.«

Odgovoril sem mu s skrbno izbranimi besedami: »Samo ena vojna je — in ta je med sultanom in cesarjem, med islamom in Evropo, med polmesecem in križem. Celo cesar je pogostokrat dejal, da je njegov glavni cilj združiti vse krščanske dežele v skupen križarski pohod, ki naj stre otomansko moč. Vsak kristjan, ki se upira cesarju, je potemtakem, če se tega zaveda ali ne, sultanov zaveznik. Krivoverski Luter in njegovi pristaši so najboljši ljudje te vrste in dobro bi storil, če bi jim na skrivaj pomagal, podpiral njihova prizadevanja in predvsem zagovarjal stvar verske svobode.«

Veliki vezir me je natanko opazoval in vprašal: »Ali si na svojih potovanjih po Nemčiji kdaj slišal za nekega mejnega grofa Filipa, vladarja knježevine Hesse? Ta je vzel Lutra v zaščito. Ali je vpliven človek? Kako veliko je njegovo kraljestvo? Ali mu gre zaupati?«

V srcu me je zbodlo, ko sem v duhu zagledal plavolasega, modrookega moža v oklepu, ko si ogleduje ranjeno telo duhovnika, ki je oblezal v mlaki krvi. Videl sem ga sedeti na soncu z rokami, prekrižanimi okrog kolen pred cerkvenimi vrati v Frankenhausnu. Od tistih nemirnih dni je minila cela večnost in odtlej sem živel več življenj. Toda zdajci sem s presenečenjem ugotovil, da je minilo samo pet let od tistega srečanja.

Hitro sem odgovoril: »Poznam ga. V šali mi je povedal, da misli imenovati Lutra za svojega hišnega kaplana. Njegova dežela je majhna in zadolžen je, razen če ni potem obogatel z zaplembo cerkvenih posestev. Toda je bojevit mož in izboren jezdec. Ne morem jamčiti za njegovo poštenost, ker se mi je zdel izredno hladnokrven človek, ki ima vero za sredstvo do posvetne koristi, ne pa za pot do zveličanja.«

Veliki vezir mi je zalučal zlat kelih v glavo in zavpil: »Zakaj mi nisi nikoli prej govoril o tem, ti pes? To bi bil lahko dobro izkoristil prejšnje poletje, ko se je kralj Zapolja pogajal s tajnim odposlancem vojvoda Filipa.«

Drgnil sem si buško na čelu, ki je čedalje bolj nanaraščala, in z užaljenim glasom odgovoril: »Zakaj me nisi nikoli vprašal? Zdaj morda razumeš, koliko izgubljaš, ko mi nočeš zaupati in ko se ne oziraš na moje znanje o krščanski politiki. Ravnal si z menoj kot z najnižjim sužnjem in me zaprl s tistim, senilnim starcem **Pir-ozisom, da bi se igral z ladjicami** v peskovniku

Toda pošteno mi povej, kakšen sporazum si sklenil z vojvodo Filipom in protestanti. Nič se ne oziraj na očeta Julianusa, ker ne razume našega jezika in bo miroval, dokler ima pri sebi vrč z vinom. Rad bi zvedel kaj v zadevah in ti bom z veseljem svetoval.«

Veliki vezir je bil videti nekoliko osramočen zaradi svoje prenagljenosti in je dejal: »Res je, da sem podcenjeval tvoje sposobnosti, Mihael el-Hakim, in ni da bi moral bolj zaupati v tvoje zvezde, kakor je storil Hajredin in moj prijatelj Mustafa ben-Nakir. Prejšnje poletje je ta Filip iz Hessa, ko je protestiral pred parlamentom, skušal združiti druge nemške protestantske kneze v eni zvezi, da bi branili svojo vero proti cesarju in njegovi oblasti. Prav zato je tudi poslal tajne odposlance na francoski dvor in h kralju Zapolji, da bi prosil za pomoč. Bil je dovolj daljnoviden, da je računal na neizogibni spopad med cesarjem in protestanti in brž ko je slišal, da se sultan pripravlja na pohod na Evropo, je izjavil, da je pripravljen dvigniti zastavo upora v nemških državah. Toda knezi so se bali, da bi jih drugi Nemci napadli, če bi se nam pridružili. Dvomil sem tudi o njegovi dobri veri, ker sem vedel, da se ti krivoverci prepirajo med seboj in da imajo nasprotujoča si prepričanja. Zato sem pozval tega ognjevitega vojvodo po kralju Zapolji, naj skuša najprej ustvariti versko enotnost v svoji stranki. Ni dvoma, da so se glavni preroki — prerok švicarske konfederacije na primer in nemški preroki — zdaj sešli v nekem nemškem mestu, da bi se sporazumeli o skupni verski politiki. V teh okoliščinah se bodo nemški katoličani znašli v precepu med protestantskimi knezi na severu in konfederacijo na jugu, kakor ti pokaže pogled na zemljevid.« Odkrito sem mu odgovoril: »Luter je trmoglavec, kolikor mi je znano. On hoče biti **petelin na svojem gnojišču in ne trpi nobenega** drugega preroka poleg sebe. Sektaštvo tiči že v naravi krivoverstva, zakaj takrat, ko začno ljudje samostojno tolmačiti sveto pismo, ga vsak tolmači tako, kakor njemu najbolj ustreza, dokler ne nastane splošna zmeda in vsak prerok zagotavlja, da bog govori naravnost skozi njegova usta. Kljub temu so vsi kristjani in združena protestantska Nemčija bi z enakim gnusom zavrnila islam kot papeža.«

»Ne, ne, motiš se, Mihael el-Hakim. Ni hujšega sovraštva, kot je sovraštvo med ločinami iste vere. Ali se ne spominjaš, da si je grška cerkev rajši izbrala sultana kot papeža, ko je Mohamed Zavojevalec podvrgel Konstantinopel otomanski oblasti, in da je bil ta razcep bolj odločilen od orožja Osmanov, ki je strmoglavil grškega cesarja. Tudi v tem primeru sem prepričan, da si bodo protestanti rajši izbrali sultana, kot da bi se sprijaznili s cesarjevo voljo in papeževim naukom.«

Globoko se je zamislil in naju z roko odslovil. Oče Julianus je tako negotovo stopal skozi taborišče z menoj in nazaj v mesto, da sem ga moral držati za roko. Razumel ni niti besede iz pogovora, a je z negotovim glasom zatrjeval, da je veliki vezir Ibrahim izreden državnik, ker nima niti cesar v svoji kleti boljšega vina od njega.

Naslednje jutro mi je veliki vezir poslal častni kraljevski kaftan in konja s sedlom in uzdo, ki sta bila okrašena s srebrom in turkizi. Plačo so mi zvišali na dve sto asperjev na dan, tako da sem zdaj postal precej pomembna osebnost in sem lahko brez strahu zrl v prihodnost. Moral sem seveda braniti in oblačiti očeta Julianusa in mu dajati dosti vina. Podaril sem mu obleko turškega učenjaka, da bi ga zavaroval pred sovražnimi dejanji janičarjev, ki so silno **sovražili krščanske duhovnike.**

Čitanje listov — v kilogramih

Vsak prebivalec ZDA prebere na leto povprečno 37 kilogramov listov, medtem ko jih je prebral leta 1933 še celih 11 kilogramov manj. Leta 1959 je prišlo na vsakega Angleža po 21 kg ali 6 kg manj časnikov kakor leta 1933. Anglija je edina dežela, v kateri se je po drugi svetovni vojni znižalo število rednih bralcev dnevnih listov.

Samopostrežba

V Melbournu (Avstralija) je žepar segel v tramvaju v žep nekega detektiva. Ko je umaknil roko, mu je detektiv takoj nadel lisice, ki se jih je dotaknila tatinska roka v »uradnem« žepu.

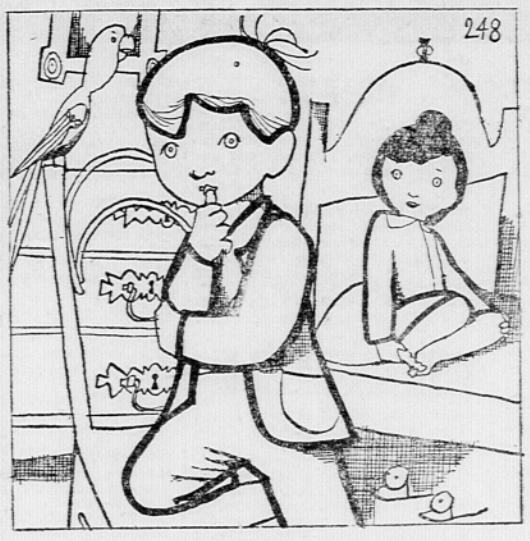
Brezžični prenos elektrike

Kakor piše ameriški strokovni tisk, je inženirjem in tehnikom iz Massachusettsa uspelo brezžično prenesti električno energijo. Pri poskusu so uporabili novo visokofrekvenčno cev za mikro valove. Upajo, da bo čez čas mogoče brezžično prenašati elektriko tudi na večjo daljavo.

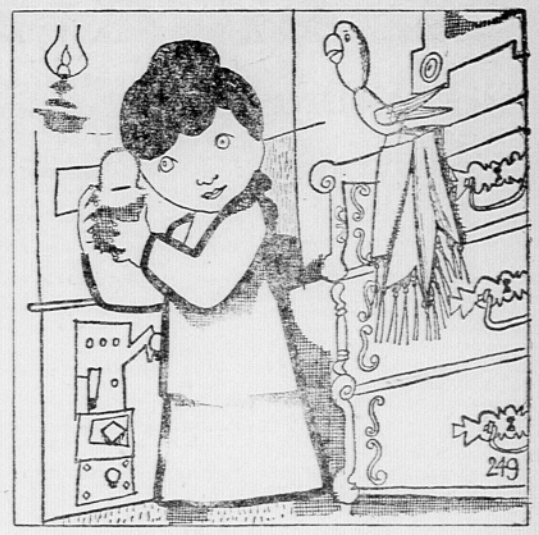




247. Govorili ji je o domači hiši in o vasi, o travnikih, vrtovih, njivah, gričih in gozdovih, ki se razgrinjajo okrog nje. Deklica ga je poslušala tako zavzeto, kakor da bi ji pripovedoval najlepšo pravljico. »Tudi meni je očka obljubil, da se bova nekoč preselila na deželo,« je zavzdihnila. »Pravi, da bom na soncu in med zelenjem ozdravela!«



248. Res, Jeanette je bila bleda, upadlih lic in suha. Najbrž bi ji res bilo bolje na deželi, posebno še, če bi ji znali skuhati take žgance, kakor jih kuha Jankova mama. Vendar pa deček le ni mogel razumeti, da si nekdo želi proč iz tako čudovitega, velikega mesta. Kako se je mogoče navdušiti za živobarvnih luči, avtomobilov, motornih koles?



249. »Jaz pa bi tako rad živel v mestu,« je priznal bledi deklici. »Še nikoli nisem bil v mestu. Koliko lepih stvari mora biti v njem!« Jeanette se je nasmehnila. »Lahko ti pokažem naše mesto,« je dejala. S poličke je vzela hranilnik in ga potresla. Ni glasno zažvenketalo v njem. Na mizo je stresla vso njegovo vsebino — štiri svetle kovance.

SLEDOVI DAVNIH SELITEV

Po izkopaninah ugotavljajo arheologi podobnost med mezopotamsko in indsko civilizacijo

V dolini ob Indu, ki izvira pod himalajskimi pobočji in teče okoli 3500 km daleč do Indijskega oceana, že več desetletij odkrivajo ostanke budistične umetnosti, v dvajsetih letih odkrivajo ostanke budistične umetnosti, v dvajsetih ske reke na razvaline mesta Mohendžo Daro. Arheologi, ki so proučevali najdenine, so ugotovili določene podobnosti z davno civilizacijo v Mezopotamiji.

Do odkritja ostankov tega mesta so menili, da se je začela zgodovina tega velikega področja onstran himalajskih velikanov tako rekoč šele s prihodom Arijcev. Sodili so, da so prinesli Arijci civilizacijo v ta del sveta sredi drugega tisočletja pred našim štetjem in da so prej tam živeli le redko naseljeni barbari. Prav tako je prevladovalo mnenje, da se je razvijala ta dežela sama zase vse do islama in da je bil vdor Aleksandra Velikega v Pendžab le golo naključje.

Arheološke raziskave v Pakistanu, ki še zdaleč niso zaključene, pa kažejo, da je resnična zgodovina tega področja povsem drugačna. Zasnežene himalajske gore niti v davnih časih niso bile neprehodna ovira, zakaj dežela ob Indu je že takrat vzdrževala zveze z raznimi področji na severu in tudi na jugu. Zvrstili so se gospodarji iz Irana, Grčije, Indije in Centralne Azije.

V Pakistanu delajo italijanski, japonski in francoski arheologi. Francoze zanima predvsem obdobje tako imenovane indske civilizacije. Proučujejo ostanke lončarstva in razvaline v pesku reke Sinda, torej tam, kjer je verjetno nekoč stalo mesto Amri. V indski dolini so najprej izkopali mesto, grajeno iz žgane opeke. Po širokih ulicah, ki so jih obrobljale slive, in po pravilni razporeditvi poslopij sodijo, da je bilo tisto mesto središče dobro organizirane človeške skupnosti. Izkopanine dajejo slutiti, da je cvetela v tem in v nekaterih drugih mestih, ki so tudi že delno izkopana, nekako pred tremi tisočletji, torej precej pred prihodom Arijcev, svojevrstna civilizacija na vsem ozemlju sedanjega Zahodnega Pakistana. Mezopotamija in to področje ob Indu sta imeli tudi trgovske zveze, kar so ugotovili po klinopisnih zapiskih in po raznih predmetih, ki niso v skladu z doslej znanim razvojem na kraju, kjer so jih našli.

Spričo tega je nastalo vprašanje, ali sta se razvili obe civilizaciji, mezopotamska in indska, iz skupne zasnove. Arheologi sodijo, da so morda že odkrili tega skupnega prednika v proučenih ostankih civilizacije, ki je cvetela na iranski visoki planoti v začetku bronaste dobe.

Med ledenima dobama so živeli nosilci te davne civilizacije na ozemlju sedanjega Beludžistana, sodijo zgodovinarji, nekaj tisočletij kasneje pa so ti rodovi zasnovali vaške skupnosti, katerih sledove tam še vedno ugotavljajo. Domnevajo, da so se ljudje iz teh vaških naselij premikali prek iranske visoke planote, dokler niso prispeli v dolino ob Evfratu in Tigrisu, torej v Mezopotamijo. Kasneje je selitev iz neznanih razlogov spremenila smer, ljudje so se naselili ponekod v indski dolini.

To domnevo bodo morda potrdili lončarski izdelki, ki so jih izkopali v mestu Amri, znano pa je že, da je to naselje starejše kot mesto Mohendžo Daro. Če bo zgodovinarjem uspelo dokazati sorodnost med mestom Amri in beludžistanskimi vasmi, bo arheologija najbrž sprejela domnevo, da so naseljenci iranske visoke planote predniki mezopotamske in indske civilizacije.

Japonski in italijanski arheologi se zanimajo za dokaj kasnejše obdobje. Japonci izkopavajo na kraju, kjer je kralj Asoka prvič govoril o budizmu. V vasici Šabazgari, nekaj kilometrov od Pešavara, še stojijo kamnite plošče s 14 vklesanimi odloki tega vladarja, ki je uporabljal svojemu jeziku prilagojene perzijske pismenke. Kasneje se je budizem razvil najizraziteje v dolini ob reki Svat, kjer se je ohranilo kakih 1400 budističnih svetišč. Civilizacija na tem področju je začela zamirati nekako takrat, ko so deželo preplavila nova plemena, ki so prišla iz Srednje Azije.

Vukovarski trojčki: tri leta in pol

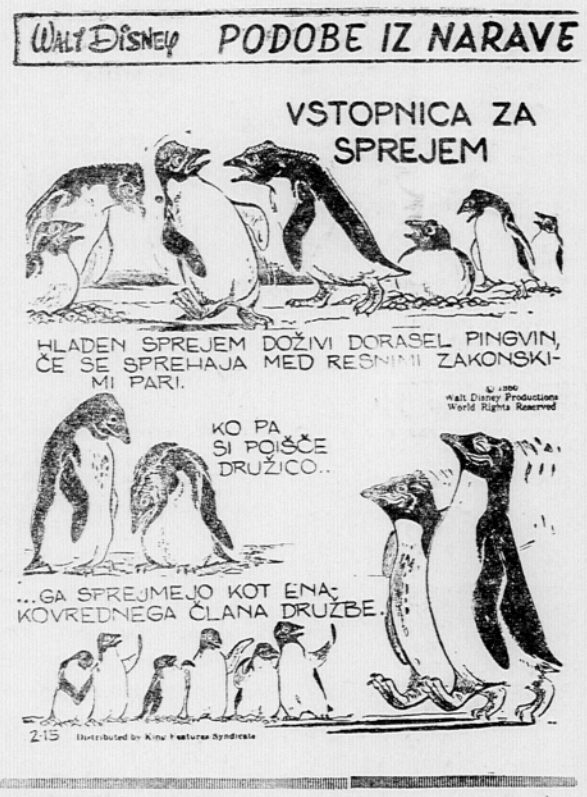
Pred tremi leti in pol so se rodili v vukovarski splošni bolnišnici Zdravko, Slavko in Željko. Izprva so bili trojčki zelo slabotni, zdaj pa so po zaslugi skrbne nege ter ob podpori Rdečega križa in vaške skupnosti že pravi korenjaki.

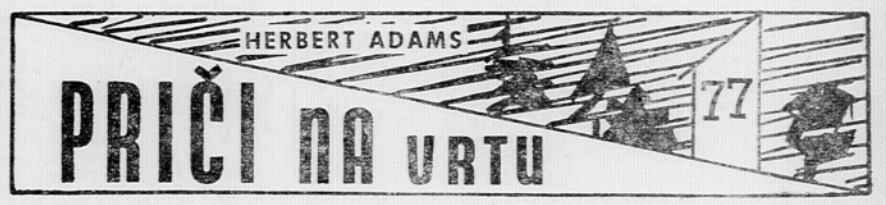
Sodobne ure

Nekatera zahodnonemška podjetja, ki izdelujejo ure, se na vse načine trudijo, da bi bila sodobna. Tako na primer stenske ure nimajo več znanih kukavic, temveč je v njih aparatura ameriške konstrukcije. Namesto kukanja je slišati ob polnih urah revolverske strele.

Domiselno dekle

Avstralka Ann Sunderland iz Melbourna je slišala po radiu, da bo dobilo nagrado 280 dolarjev dekle, ki bo prvo prišlo v studio in dokazalo, da se piše prav tako, kot se imenuje znamka znanih keksov. Takoj je na sodišču spremenila ime in — dobila nagrado.





»Ali je tisti človek že prej stal blizu okna, oziroma vrat?«

»Da, gospod. Prišel je na verando in obstal.«

»In potem? Kam je šel?«

»Po vrtu na oni konec, na cesto.«

»Kdaj je bilo to?«

»Nekaj minut po deseti, gospod.«

»Kaj je bilo potem?«

»Stala sva pod oknom in poslušala glasbo.«

»Ali se je tisti človek vrnil?«

»Da, inšpektor, vrnil se je.«

»Čez koliko časa?«

»Približno čez pol ure, inšpektor.«

»Ali sta bila s Fassettovo ves čas tam?«

»Ves čas, inšpektor. Godbeniki so igrali.«

»Kaj je bilo potem?«

»Nič, inšpektor. Hočem reči, godbeniki so imeli odmor, morala sva v hišo.«

»In zdaj, Spratton,« je rekel inšpektor Baynes. »Zakaj niste tega povedali že prej?«

»Nihče me ni vprašal, prav zares ne,« je odgovoril fant v črnem. »Nisem vedel, da je važno, vse do današnjega dopoldneva, ko je prišel ta gospod.« Pokazal je na Leightona.

Zbrani so nemo poslušali Sprattonovo izjavo. Potem so strmeli pred se in se vsi po vrsti zdrznili, ko je pretrgal tišino inšpektorjev mirni glas:

»Spratton, prosim vas, ozrite se po zbranih in povejte, ali je med njimi tisti človek, ki je skrivaj odšel s koncerta.«

Spratton je z naglim pogledom preletel vse po vrsti. Prav nič se ni obotavljal.

»Tale je bil, inšpektor,« je rekel.

»To je laž! Prekleta laž!«

Darrell je skočil na noge, ko je Spratton iztegnil roko in s prstom pokazal nanj. »Nisem šel skozi okno. Ves čas sem bil na koncertu. Čemu bi hodil na vrt?«

»Mir, prosim,« ga je inšpektor Bayners strogo pogledal. »Zdaj se moramo prepričati, ali bo druga priča povedala isto.«

Sprattonu je z nemo kretnjo pokazal stol. Spet je šel Leighton iz sobe in pripeljal ljubko dekle, ki je bilo očitno precej bolj samozavestno kot njen prijatelj.

Povedala je, da se piše Joy Fasset in da je hišna pri Catterbyjevih. S Sprattonom sta bila skupaj v službi, tisti večer sta smuknila na vrt, da bi v bližini odprtega okna poslušala glasbo. Njena izjava se je ujemala s Sprattonovo.

Potem je prišlo tisto neizogibno vprašanje:

»Ozrite se in poglejte, ali je v tej sobi človek, ki je med koncertom stopil na vrt in odšel!«

»Ta gospod je bil,« je rekla hišna Joy in takoj pogledala Edwarda Darrella.

Motili bi se tisti izmed navzočih, ki so pričakovali iz Darrellovih ust ponovno zanikanje. Morda se je Darrell trenutno zmedel, vendar je bil toliko priseben, da je spoznal, da se bo poslej zgrnilo nanj kot plaz. Videl je, kako je Wantage prijel Eunico za roko, njeni prsti so se oklenili njegovih. Ob pogledu na njune sklenjene prste je Darrell pobesnel.

Komaj je hišna Joy Fasset povedala svoje in pokazala nanj, je Darrell skočil h kaminu in zgrabil težko greblo, ki je ležalo na ognjišču. Pognal se je nad Wantagea.

»Če ne bo moja, ti hudič, tudi tvoja ne bo!«

Visoko je šinila njegova roka s težko železno palico, že se je v silnem zamahu bližala Wantageovi glavi... Pa se je znašel v bližini Jim Harburne, ki je bil v trenutku uganil, kaj namerava Darrell. Sunkovito je iztegnil roko in poprijel. Bil je sicer prepozen, da bi preprečil udarec, vendar ga je ublažil in mu spremenil smer. Tako je težko greblo le oplazilo Wantagea po ramenu.

Trenutek potem je bil divji vrvež na tleh. Darrella so prevrnili na hrbet, Leighton in inšpektor Baynes sta ga držala. Takoj potem je prišel iz sosednje sobe stražnik, ki je bil poprej stal zraven Loxwooda pri vratih. V roki je imel lisice.

Kmalu je bilo vse mimo. Darrell je stal sredi sobe, Leighton in stražnik sta ga držala vsak s svoje strani pod pazduho. Še se je upiral, vendar zaradi lisic na zapestju ni več imel moči. Hotel se je iztrgati, zato je poprijel še inšpektor Baynes. Vsi trije so ga bolj nesli, kot pa rinili k vratom. Obrnil se je in zavpil:

»Da, jaz sem ga ustrelil! Jaz sem ga.« Uprl se je ob podboj in zakričal: »Usterlil sem ga in prav sem storil! Zasužnjil in uničil bi mene prav tako, kakor je pred menoj že vrsto drugih. Žal mi je le, da mi ni uspelo vse, kar sem nameraval.«

Potem so se zaprla vrata za njim.

Preizkušnja doma izdelanega preparata za zdravljenje revmatičnih bolezni

H—3 se uveljavlja

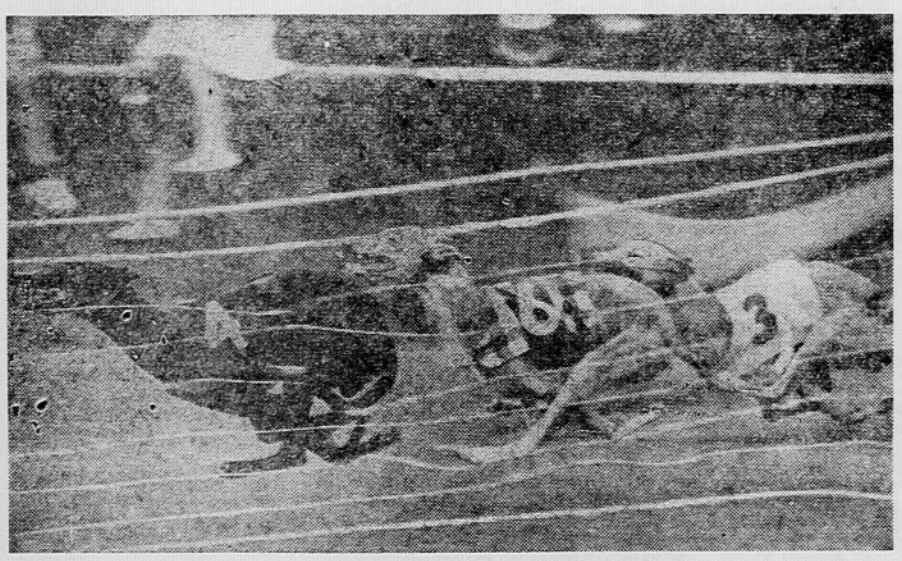
Že leto dni zdravijo v novosadski bolnišnici z domačim preparatom H-3, izdelanim po receptu romunske zdravnice dr. Aslanove, nekatere kronične bolezni, kot so revmatizem, vnetje žil odvodnic, želodčni čiri, nevralgija in druge. Po eni ali več kurah — posamezna traja mesec dni, pacient pa dobi 14 injekcij — se je doslej zdravilo 126 bolnikov.

Spočetka so v tej bolnišnici uporabljali snov H-3 v povsem druge namene. Predstojnik stomatološkega oddelka dr. Džigurski, ki je zdravil raka na ustnicah in jeziku, je ugotovil, da bi bilo treba organizem okrepiti, da bi se uspešneje upiral tej bolezni. Ker je že poznal rezultate romunske zdravnice s preparatom H-3, ji je pisal. Poslala mu je referat in navodila. S predstojnikom bakteriološkega oddelka pri higienskem zavodu v Novem Sadu sta kmalu pridobila prvo cepivo. Kombinirana uporaba H-3 s sodobnimi metodami zdravljenja raka je dala zelo dobre rezultate. Uspehi dr. Džigurskega so znani tudi že izven meja naše domovine.

Lani je imel ta zdravnik revmatično vnetje sklepov v ramenu. Uporabil je H-3, ki se je obnesel. Potem so se oglasili pri njem številni ljudje s kroničnimi boleznimi, med njimi pet zdravnikov.

»Prihajali so tudi zdravi ljudje,« pripoveduje dr. Džigurski, ki ima v svoji pisarni debelo knjigo zahval bolnikov, »vendar smo odklanjali tiste, ki so se želeli le pomladiti. Preparat H-3 samo zavira proces staranja, s tem da obnavlja in krepi organizem, širi krvne žile in omogoča, da prihaja po krvi v vse organe dovolj kisika in drugih hranilnih snovi. Krepi delovanje nadledvične žleze, ki je velikega pomena za ves organizem. Naš serum se nekoliko razlikuje od romunskega, ki smo ga lahko preizkusili, ker ga je prineslo nekaj bolnikov. Spoznali smo, da naše cepivo po svojih specifičnostih bolje ustreza našim pogojem.«

A. V.



Tudi v Švici se počasi uveljavljajo pasje dirke kot športna panoga, vendar ljubitelji posameznih dirkačev ne sklepajo niti zdaleč tako visokih stav, kot so v navadi pri Angležih, kjer na dirkah menjajo lastnike tudi največji bankovci. Posnetek kaže skupino najboljših med 60 dirkalnimi psi, ki so se nedavno pomerili v švicarskem Ustru.

200 let toplic v žerjavovem mestu

Letos praznuje 200-letnico obstoja Daruvar, klimatično zdravilišče z rudninsko vodo. Tam, kjer stoji zdaj Daruvar, je bila v srednjem veku vas Podborje. V arhivih je zapisano, da je bila ta vas last nekdanjega kralja Ivana Zapolje. Že zdavnaj prej je bilo znano, da se stekajo v potok Toplica vode iz zdravilnih vrelcev, kjer so se kopali okoliški kmetje in potem vojaki. Že pred stoletji so ljudje spoznali zdravilno moč teh rudninskih vrelcev.

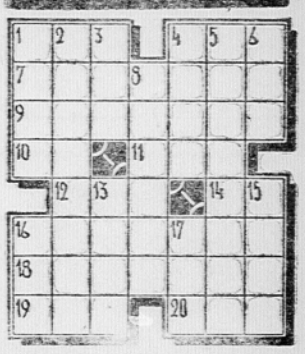
Pred dve sto leti je Marija Terezija podarila Podborje tedanjemu fevdalcu Antunu Jankoviću hkrati z vasjo Doljane. Ta je takoj zajel vrelce in uredil kopališče, zraven pa je zgradil baročni dvorec in druga poslopja, tako da se je vas kmalu spremenila v mestece. Vrelce so razširili in ponovno uredili okoli leta 1772. Zgradili so štiri bazene in oblačilnice. Desetletja so prihajali ljudje v te toplice, ki so jih obnovili leta 1858.

Zanimivo je, da je ime Daruvar madžarskega izvora. »Daru var« pomeni »žerjavovo mesto«. Fevdalec Janković je imel žerjava v grbu.

Zdaj so v Daruvaru zelo znane radioaktivne, zdravilne toplice, zlasti za ženske bolezni. Zraven kopališča ima ginekološka klinika zagrebške medicinske fakultete pristavo s sto ležišči. Po drugi svetovni vojni je dobil Daruvar tudi bazen na prostem.

M. Babič

Križanka



VODORAVNO: 1. pripadnik starih Slovanov, 4. velika morska riba, 7. srednjevisoko gorovje v vzhodni Evropi, ki sega s svojimi podaljški v našo državo, 9. športna igra z žogo, 10. začetnici slavnega ruskega pisatelja in dramatika (»Češnjev vrt«), 11. termin, 12. judovski kralj v starem veku, 14. kemični znak za aktinij, 16. država v jugozahodnem delu ZDA (znameniti kanjon reke Colorado), 18. naročje, varstvo, 19. poudarjena nikalnica, 20. polt, barva kože.

NAVPIČNO: 1. prestolnica Gane, 2. strupena azijska kača (kobra), 3. trčenje, 4. češki kralj, ki je priključil v VII. stoletju svoji državi tudi Slovence, 5. nabrekanje, 6. bajka, 8. izgubljene bitke, 13. naš najboljši slikar morja in ljudi ob obali (Albert), 15. mesto v severozahodni Franciji, glavno mesto departmaja Calvados, 16. prebivalec Aonije, 17. pritok Donave v Romuniji.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. Ada, 4. ena, 7. Nin, 8. las, 9. tat, 10. vrt, 11. Amerika, 13. bankrot, 14. Una, 15. Azi, 16. st., 17. A(lfred) N(obel).

NAVPIČNO: 12. R(deči) k(rič).

Proletarci vseh dežel, združite se!

Ljubljana, četrtek, dne 4. avgusta 1960 ● Leto II. ● Štev. 211 Din 10

DELO

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA SLOVENIJE, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK RUDI JANHUBA

ODGOVORNI UREDNIK IVAN ŠINKOVEC

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

ODHOD DR. DŽUANDE IZ JUGOSLAVIJE

Perspektive sodelovanja

Prvi minister indonezijske vlade je danes odpotoval iz Dubrovnika v Rim — »Posebno pozornost posvečamo dolgoročnemu gospodarskemu sodelovanju med našima državama« je izjavil dr. Džuanda pred odhodom

DUBROVNIK, 3. avg. (Tanjug). Prvi minister vlade republike Indonezije Džuanda Kartavidjaja in njegova soproga sta danes po šestdnevnem obisku v Jugoslaviji odpotovala s posebnim letalom iz Dubrovnika v Rim.

Predsednika Džuando Kartavidjajo spremljata generalni sekretar indonezijskega zunanjega ministrstva Suvito Kusumidagdo in direktor uprave za mednarodne ekonomske odnose dr. Ismail Thajeb.

Visokega gosta so na letališču ob odhodu pozdravili podpredsednik Izvršnega sveta Sabora Hrvatske Marin Cetinić, pomočnik državnega sekretarja za zunanje zadeve Bogdan Crnobrnja, načelnik oddelka v državnem sekretariatu za zunanje zadeve Lazar Latinović, namestnik šefa protokola tega sekretariata Miodrag Marković in svetnik v sekretariatu Blagoje Popovski.

Ministra Džuando so pozdravili tudi predsednik Okrajnega ljudskega odbora Dubrovnik Nikola Ivanović, predsednik Obč. ljudskega odbora Dubrovnik Veljko Betica kot tudi drugi predstavniki političnih in družbenih organizacij v Dubrovniku. Navzoč je bil tudi indonezijski veleposlanik v Beogradu R. A. Asmaun.

Pred odhodom je prvi minister vlade Indonezije Džuanda izrazil svojo zahvalo za prisrčen in topel sprejem, ki so ga bili on in njegova soproga kot tudi vsi ostali člani delegacije deležni v Jugoslaviji.

»Utemeljeno menim, da se obojestranski odnosi med Indonezijo in Jugoslavijo razvijajo čedalje globlje in širše ob čedalje večjem medsebojnem razumevanju, ki ga dosegamo s pogostimi medsebojnimi obiski državnikov naših dveh dežel,« je izjavil prvi minister Džuanda Kartavidjaja.

»Prepričan sem,« je nadaljeval, »da odpira izpolnitev dolgoročnega plana razvoja v Indoneziji sijajne perspektive za medsebojno koristno sodelovanje, za nadaljnji razvoj gospodarstva naših dveh dežel. V tej zvezi bi rad omenil sporazum o tehničnem in znanstvenem sodelovanju ter sporazum o jedrskem sodelovanju, ki smo ju podpisali med mojim bivanjem v vaši gostoljubni deželi. Prav tako bi vas rad opozoril na posebno pozornost, ki jo posvečamo dolgoročnemu gospodarskemu sodelovanju med našima deželama«.

V odgovoru na vprašanja posebnega poročevalca jugoslovanske radiofuzije je prvi minister Indonezije izrekel mnenje tudi o nekaterih problemih mednarodnih odnosov. Po njegovem mnenju je eden najnovejših vidikov razvoja dogodkov na svetu, izpolnitev želje narodov Azije, Afrike in Latinske Amerike, da ustvarijo svojo lastno družbeno ureditev, in njihova odločnost, da branijo svojo nedotakljivost.

Na vprašanja o vlogi izvenblokovskih dežel v mednarodnih odnosih je Džuanda Kartavidjaja odgovoril, da je ta vloga v odločnem prizadevanju, da bi našli poti in načine za poglobitev sodelovanja in za vsklajeno akcijo s ciljem, da bi dosegli tako zaželeno popuščanje sedanje mednarodne napetosti in da bi z miroljubnimi pogajanji uredili mednarodne probleme.

Na koncu je Džuanda Kartavidjaja izjavil:

»Zelo sem srečen, da se mi je ponudila priložnost, da drugič obiščem vašo miroljubno in lepo deželo. Globok vtis je napravil name duh jugoslovanskih narodov, da si sami ustvarijo družbeno ureditev, ki jim bo prinesla blaginjo in srečo. Izkušnje med tem obiskom, čeprav je bil zelo kratek, so ogromnega pomena za moje proučevanje, kako bi dosegli blaginjo našega ljudstva.«

Džuanda Kartavidjaja je izrazil tudi hvaležnost predsedniku republike Titu in njegovi soprogi, podpredsedniku Kardelju in njegovi soprogi ter vsem prijateljem v Jugoslaviji, ki so pripomogli, da je bilo njegovo bivanje v naši deželi plodno in prijetno.

Zahvala Džuande

Beograd, 3. avg. (Tanjug). Prvi minister Indonezije Džuanda Kartavidjaja je ob odhodu iz Jugoslavije poslal podpredsedniku Zveznega izvršnega sveta Edvardu Kardelju naslednjo brzojavko:

»Ko zapuščam jugoslovansko ozemlje, bi hotel izraziti svojo iskreno zahvalo za topel in prisrčen sprejem, ki ste ga izkazali meni in mojemu spremstvu med bivanjem v vaši lepi in gostoljubni deželi.« želi.«

Sprejem na ladji »Luka Botić«

Havana, 3. avgusta (Tanjug) Jugoslovanski veleposlanik v Mehiki Dalibor Soldatić je priredil na jugoslovanski ladji »Luka Botić«, ki je pred nekaj dnevi zaplula v mehiško luko Vera Cruz, sprejem za predstavnike oblasti in pomorskih družb ter gospodarskih organizacij.

Na novo ladjo »Luka Botić« natovarjajo 11 tisoč ton sladkorja, ki ga je Jugoslavija kupila v Mehiki.



Prvi minister vlade republike Indonezije dr. Džuanda Kartavidjaja se poslavlja od podpredsednika Izvršnega sveta LR Hrvatske Marina Cetinića na letališču Gruda pri Dubrovniku pred odhodom iz Jugoslavije

SKUPNO SPOROČILO O OBISKU DR. DŽUANDE V JUGOSLAVIJI

Vloga miroljubnih sil

BRIONI, 3. avg. (Tanjug). Danes je bilo tu objavljeno skupno sporočilo o obisku prvega ministra vlade republike Indonezije Džuande Kartavidjaje v FLR Jugoslaviji. Besedilo skupnega sporočila se glasi:

Na povabilo vlade Federativne ljudske republike Jugoslavije je bil prvi minister vlade republike Indonezije Džuanda Kartavidjaja na obisku v Jugoslaviji od 29. julija do 3. avgusta 1960.

Med obiskom je prvega ministra Džuando Kartavidjajo sprejel predsednik Federativne ljudske republike Jugoslavije Josip Broz Tito.

Prvi minister Džuanda Kartavidjaja in njegovi sodelavci so obiskali Beograd, nekatere kraje v Ljudski republiki Črni gori in Ljudski republiki Hrvatski.

Med obiskom v Beogradu in na Brionih so se prvi minister Džuanda Kartavidjaja in visoki funkcionarji, ki so bili v njegovem spremstvu, razgovarjali s podpredsednikom Zveznega izvršnega sveta Edvardom Kardeljem in drugimi visokimi jugoslovanskimi osebnostmi o poglavitnih mednarodnih problemih in o možnostih za nadaljnje zboljšanje medsebojnega sodelovanja.

Razgovori so potekali v prijateljskem vzdušju, polnem zaupanja in medsebojnega razumevanja. Z zadovoljstvom je bilo ugotovljeno, da je bil dosežen očiten napredek na vseh področjih medsebojnega sodelovanja. Obe strani sta izrazili odločenost dveh vlad, da prispevata nadaljnje napore za zboljšanje splošnega mednarodnega položaja.

I.

Neuspeh konference najvišjih predstavnikov v Parizu in prekinitev pogajanj o razorožitvi v Ženevi sta neugodno vplivala na mednarodni položaj in otežkočila miroljubno in konstruktivno urejanje najbolj perečih svetovnih vprašanj. Stoječ na stališču, da je okrepitev svetovnega miru in medsebojnega sodelovanja ena osnovnih teženj njune zunanje politike, sloneče na načelih aktivne in miroljubne koeksistence ter načelih, izraženih na azijsko-afriški konferenci v Bandungu, obe strani sodita, da morajo izvenblokovske države in države, ki niso neposredno zapletene v hladno vojno, kot tudi vse miroljubne sile sveta sploh prispevati še večje napore za ublažitev napetosti na svetu, nevmešavanje v notranje zadeve drugih dežel in izločitev politike sile.

Izraženo je bilo obojestransko popolno soglasje, da je za sporazumno ureditev vprašanj splošne in kontrolirane razorožitve potrebno še odločnejše ukrepanje kot doslej. Obe vladi bosta tudi v prihodnje podpirali in sami prispevali napore za razorožitev in prepoved proizvodnje atomskega orožja in opravljanja poskusov, v prepričanju, da bosta tako prispevali k zmanjšanju napetosti na svetu.

V razgovorih sta obe strani poudarili pomen spoštovanja Ustanovne listine OZN, posebej pa sta izrazili potrebo po nadaljnji krepitvi pozitivne vloge OZN v učinkovitem urejanju najbolj perečih sodobnih problemov.

Obe strani sta pozdravili ustanavljanje novih neodvisnih držav in izrazili vso podporo boju za neodvisnost še neosvobojenih narodov. Njihovo osvoboditev presojata kot naravni nezadržni proces sodobnega razvoja na svetu, ki odstranjuje ostanke kolonializma in prispeva h krepitvi miru in čedalje širšemu mednarodnemu sodelovanju.

V zvezi s tem potrjuje Jugoslavija v vprašanju osvoboditve Zahodnega Irijana izpod kolonializma svoje stališče, izraženo v skupnem sporočilu predsednika Tita in predsednika Sukarna, ki je bilo objavljeno 30. decembra 1958 v Tampaksiringu.

Obe strani sodita, da je vzpostavljanje mednarodnega gospodarskega sodelovanja z novimi neodvisnimi državami kot tudi gospodarsko nezadostno razvitimi deželami in področji sploh bistvenega pomena za uresničenje napredka in stabilnosti na svetu. Zato je potrebno prispevati na tem področju maksimalne napore za razširitev gospodarskega in tehničnega sodelovanja, brez političnih in podobnih pogojev, z vsemi tistimi državami in narodi, ki jim je takšno sodelovanje potrebno.

II.

V razgovorih je bila posvečena posebna pozornost dvostranskim odnosom. Z zadovoljstvom je bilo ugotovljeno, da je praksa neposrednih stikov in izmenjave gledišč med državniki FLRJ in Indonezije zelo koristna in da prispeva k vsestranskemu razvoju medsebojnega sodelovanja in okrepitvi odnosov med obema državama.

Obe strani sta ugotovili, da so bili doseženi pomembni rezultati na vseh področjih medsebojnih odnosov in da so pogoji in možnosti, da bi se sedanje sodelovanje, zlasti na gospodarskem področju, nadaljevalo in razširilo.

Obe strani sta izrazili svoje veliko zadovoljstvo, da sta bila med obiskom prvega ministra Džuande Kartavidjaje podpisana sporazuma o znanstveno-tehničnem sodelovanju in o sodelovanju na področju izkoriščanja atomske energije v miroljubne namene.

V skladu z ugotovitvijo, izraženo v skupnem sporočilu, ki je bilo objavljeno ob nedavnem obisku predsednika Sukarna v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji, da bi bila sklenitev sporazuma o dolgoročnem gospodarskem sodelovanju v skupno korist, so bila proučena in določena načela, na katerih bo slonelo dolgoročno gospodarsko sodelovanje med obema državama.

Brioni, 1. avg. 1960.

I. JUGOSLOVANSKI FOLKLORNI FESTIVAL

Izreden uspeh „Kola"

Otvoritvenemu nastopu »Lada« v Kopru in včerajšnji predstavi »Kola« v Portorožu je prisostvoval tudi predsednik Ljudske skupščine LR Slovenije tovariš Miha Marinko

Portorož, 3. avg. V nocojšnjem drugem večeru folklornega festivala je v Portorožu nastopil ansambel narodnih plesov in pesmi »Kolo« iz Beograda. Občinstvo je do kraja napolnilo prostor pred restavracijo »Jadran«. Po ocenah je nastop gledalo blizu 2000 ljudi, med njimi mnogo inozemskih gostov. Tudi nocojšnjemu večeru je kakor včerajšnjemu otvoritvenemu nastopu v Kopru, ko se je predstavil ansambel »Lado« iz Zagreba, prisostvoval predsednik Ljudske skupščine LR Slovenije tovariš **Miha Marinko,** ki sta mu po zaključku sporeda članici ansambla izročili šopek cvetja ob prisrčnem pozdravljanju občinstva.

»Kolo« je nocoj doseglo izreden uspeh. Člani ansambla so prikazali 20 točk obsegajoči spored narodnih plesov in pesmi Srbije, Makedonije, Dalmacije in Črne gore. Izvajali so tudi gorenjsko polko ter plese in pesmi naših manjšin, med njimi šiptarske in slovaške. Pretežni del plesov je koreografirala direktorica ansambla »Kolo« Olga Skovran. Tudi nocojšnji nastop je potrdil slovesa tega poklicnega jugoslovanskega ansambla, ki je dobil že številna priznanja na gostovanjih doma in v tujini.

Napovedani nastop ansambla »Lado«, ki bi moral biti nocoj na Punti, v Piranu, pa je bil zaradi razburkanega morja preložen na jutri.

Vreme se je zvečer spet zvedrilo in kaže, da bo tako ostalo.

Maleski pri Hamadeu

Bejrut, 3. avg. (Tanjug). Jugoslovanski poslanik v Libanonu Vlado Maleski je danes obiskal novega predsednika libanonske narodne skupščine Sabri Hamadea, ki se je z Maleskim dalj časa prijateljsko razgovarjal.

Sporazum med Izraelom in Argentino

Jeruzalem, 3. avg. (AP). Izrael in Argentina sta nocoj dosegla sporazum o rešitvi spora, do katerega je prišlo zaradi ugrabitve vojnega zločinca Eichmanna. V skupnem sporočilu, ki sta ga objavili vladi v Jeruzalemu in Buenos Airesu, je poudarjeno, da so se predstavniki obeh držav sporazumeli, da ocenijo zadevo kot končano. V sporočilu Izrael priznava, da je bila z ugrabitvijo Eichmanna kršena suverenost Argentine, hkrati pa je poudarjena želja obeh strani, da smatrata spor za končan v interesu poglobitve tradicionalnega prijateljstva med Izraelom in Argentino.

Sprememba v Dominikanski republiki

Ciudad Trujillo, 3. avg. (Reuter-AFP). Predsednik Dominikanske republike Hector Trujillo je danes iz zdravstvenih razlogov odstopil. Za novega predsednika je bil imenovan dosedanji podpredsednik Joaquin Ala Er.

Ta sprememba, kakor poudarjajo, ne bo vplivala na položaj dominikanskega diktatorja generalisima Rafaela Trujilla, brata dosedanjega predsednika republike.

Himalajska odprava doma

Na palubi »Uljanika« je pozdravil udeležence odprave predsednik Planinske zveze Jugoslavije Rado Kušić, v Ljubljani pa predsednik Planinske zveze Slovenije Fedor Košir

Ljubljana, 3. avgusta. Po domala štiritedenskem potovanju je »Uljanik« davi okrog devetih pristal v reškem pristanišču. Z njim so se vrnili člani prve jugoslovanske himalajske odprave, ki so pred štirimi meseci in pol krenili v Indijo, se kot prvi Jugoslovani povzpeli na himalajske vrhove in častno opravili veliko nalogo našega alpinizma.





Člani naše prve himalajske odprave na »Uljaniku« po prihodu v reško pristanišče (zgoraj) in sprejem v Ljubljani — (Foto: Denša)

Ko je ladja pristajala, je vseh sedem članov odprave z zgornje palube pozdravljalo skupino ljudi, ki se je zbrala na obali: svojce, prijatelje in znance, veseleč se ponovnega stiska domačih rok po dolgih mesecih, ki so jih preživeli na morju, v divjini, na snegu in ledenikih. Z nič manjšo nestrpnostjo so čakali na pomolu svojci, predstavniki Planinskih zvez in prijatelji iz Ljubljane in Reke.

Ko so minila prva prisrčna snidenja in so se utrudile fotografske in televizijske kamere, ko je stara mamica Tržačanka, ki živi na Reki in je v imenu reških Slovencev kot neznana občudovalka naših požrtvovalnih fantov in bralka vseh poročil, ki so jih pošiljali s poti, ko je tudi ta mamica premagala svojo sramežljivost in stisnila šopek rdečih nageljnov najbližjemu v roko, tedaj se je na zgornji palubi »Uljanika« začela intimna, majhna slovesnost. — Predsednik Planinske zveze Jugoslavije Rado Kušić je toplo pozdravil udeležence odprave, jim čestital k doseženemu uspehu, ki je jugoslovanski alpinizem uveljavil v mednarodnem merilu, se vsem zahvalil za trud in prizadevanje, posebej pa še vodji odprave, ki je s svojo preudarnostjo in zrelostjo prispeval, da je odprava dosegla tako zavidljiv uspeh. Za njim je spregovoril še predsednik Himalajskega odbora pri Planinski zvezi Slovenije Fedor Košir, se prisrčno zahvalil vsem članom odprave in jim čestital ter izrekel priznanje, ki jim pripada.

Okrog pol šeste ure je odprava prispela z avtobusom v Ljubljano. Pred Narodnim domom jo je pričakala večtisočglava množica, ki je zmagovalce Trisulov II in III objemala in poljubljala ter jim pripenjala rdeče nageljne v gumbnice suknjičev in jim čestitala k zmagi. Navdušenja in prisrčnih vzklikov dolgo ni bilo kraja. Množica se je nekoliko pomirila šele potem, ko je člane odprave pozdravil in jim zaželel dobrodošlico na tleh ožje domovine predsednik Planinske zveze Slovenije Fedor Košir. V imenu Planinske zveze Jugoslavije in Planinske zveze Slovenije ter himalajskega odbora je izrazil željo, da bi člani odprave prenesli svoje vtise s himalajskih vrhov ljubiteljem planin širom Jugoslavije. Za tovarišem Koširjem se je množici zahvalil za topli sprejem vodja odprave Stane Keranik.

V DANAŠNJI ŠTEVILKI

Str. 2 – Agrotehnični ukrepi že ob jesenski setvi
– Izkušnje pri izvajanju zdravstvenega zavarovanja kmetijskih proizvajalcev v novomeškem okraju
Str. 4 – Slovo od prijatelja
Str. 5 – S potovanja po Gradiščanski
Str. 6 – Festival folklore v Piranu
Str. 7 – Pred Ljubeljem
– Šah

V R E M E

Stanje 3. avgusta: Severno od Alp se zadržuje v višinah jedro hladnega zraka, ki povzroča tudi pri nas slabo vreme. Nad Zahodno Evropo pa je slabotno področje visokega zračnega pritiska.

Napoved za četrtek: Spremenljivo oblačno vreme, zlasti v severni Sloveniji nekaj manjših padavin. Temperature ponoči med 10 in 15, v Primorju 17, najvišje dnevne med 18 in 23 stopinj C.

OB ROBU DOGODKOV

Slovo od prijatelja

Tesni odnosi, ki jih ima Jugoslavija z vrsto držav, med drugim dokazujejo, da zemljepisne razdalje ne igrajo pri meddržavnih političnih odnosih nobene vloge, ampak da je predvsem važna želja, ali celo potreba po sodelovanju. Popolnoma razumljivo pa je, da je sodelovanje toliko tesnejše, kolikor so si bolj podobne težnje sodelujočih držav. Zato je prav tako razumljivo, da ima Jugoslavija najtesnejše stike prav z državami, ki so tudi mlade, ki tako kot mi ne želijo nobenih povezav z enim ali drugim blokom, ampak le dobre odnose z vsako posamezno državo, pa čeprav članico tega ali onega bloka, ki si želijo predvsem miru in prijateljskega sodelovanja, ki se tako kot mi trudijo, da bi se z delom prebile iz vrst zaostalih držav v vrste razvitih.

Odnosi z Indonezijo bi bili lahko vzorec za odnose, kakršni bi morali biti med vsemi državami. V zadnjih letih je prišlo do večjega števila medsebojnih obiskov vodilnih državnikov obeh držav, obiskov, ki so bili odločilnega pomena v utrjevanju vsestranskega sodelovanja med Jugoslavijo in Indonezijo. Ti obiski so že dolgo precej več kot vljudnostni obiski formalnega značaja, kakršnih je mnogo na svetu, ampak so bolj srečanja starih prijateljev, ki konkretno urejujejo različne oblike sodelovanja in se menijo o novih.

Takšen je bil tudi obisk indonezijskega prvega ministra dr. Džuande Kartavidjaje, ki je imel med svojim bivanjem pri nas politične razgovore s podpredsednikom Zveznega izvršnega sveta Edvardom Kardeljem. Sporočilo o razgovorih je še en dokument, ki potrjuje dobre odnose med obema državama, hkrati pa je eden izmed dokumentov, ki so v današnjem mednarodnem položaju še posebno pomembni, saj med drugim poudarja, da je utrdite svetovnega miru in mednarodnega sodelovanja ena izmed osnovih teženj zunanje politike obeh držav. Sporočilo tudi poudarja, da bi morale izvenblokovske države in države, ki niso zapletene neposredno v hladno vojno, napeti vse sile, da bi popustila svetovna napetost.

V dokumentih, kakršno je sporočilo, ki so sestavljena na osnovi analiz mednarodnega položaja, je najti osnovne elemente, ki povzročajo mednarodno napetost. Tako je v sporočilu, ki sta ga pred dvema letoma podpisala predsednika Sukarno in Tito, med drugim pisalo: »Obe strani sta mnenja, da je zlasti nevarno prizadevanje kolonialnih držav, da bi z orožjem ali drugimi sredstvi ohranile mnoge države v podrejenem položaju, kakor tudi poskusi, da bi zadržali ali preprečili normalen razvoj nedavno osvobojenih ozemelj.« Če pogledamo samo na kratko obdobje dveh let, potem lahko ugotovimo, da je svet nekaj najhujših kriz preživel, in jih še preživlja prav zaradi politike kolonialnih sil.

Takšne in podobne ugotovitve v skupnih sporočilih o razgovorih med državniki izvenblokovskih držav bi morale biti vodilo v urejevanju odprtih problemov sveta in v odnosih med vsemi državami. Žal pa so blokovske strasti še vedno premočne, da bi zmagala trezna misel, ali da bi vse države odločno zavrnile vsaj vojno kot sredstvo za reševanje medsebojnih sporov. Zato je toliko bolj pomemben poziv nevezanim in nevtralnim državam, naj povečajo svoja prizadevanja za utrjevanje miru. Treba je še dodati, da je držav, ki se nagibajo k tem načelom vedno več in da ima politika miru kljub oblakom na mednarodnem nebu glede na vedno večje število pristašev veliko upanja na uspeh. Sicer pa — druge poti ni.

Obisk dr. Džuande Kartavidjaje je vnesel tudi dva nova elementa v odnose med Indonezijo in Jugoslavijo. Med obiskom je bil podpisan sporazum o sodelovanju na znanstveno-tehničnem področju in sporazum o izkoriščanju jedrske energije v miroljubne namene. Poleg tega so med razgovori proučili in določili načela, na katerih bo temeljilo dolgoročno gospodarsko sodelovanje med obema državama. Ni treba posebej poudarjati, da bo takšno sodelovanje v obojestransko korist, z drugimi besedami- da bo prispevalo k utrjevanju gospodarstva ene in druge države z vsemi ugodnimi posledicami, ki jih bo to imelo tako v njuni notranji, kot zunanji politiki.

A. Furlan

SILE OZN BODO VKORAKALE V KATANGO

»Afrika ne pripada ne Vzhodu ne Zahodu«

Patrice Lumumba je prispel v Tunis — Hammarskjöld je izjavil, da bodo mednarodne sile v soboto vkorakale v Katango ob soglasju belgijske vlade

TUNIS, 3. avg. (Tanjug). Kongoški ministrski predsednik Lumumba, ki je prispel v Tunis, je ob prihodu na letališče izjavil, da Afrika ne pripada ne Zahodu ne Vzhodu, ampak da hoče ostati afriška in da zahteva, da spoštujejo njeno neodvisnost, suverenost in pravico do življenja.

Premier Lumumba se je tudi zahvalil za podporo, ki so jo Tunizija in druge afriške države kot tudi ves svet nudili za ohranitev neodvisnosti Konga. Izrazil je zadovoljstvo, da so vse države, tudi tiste na Zahodu, obsodile agresijo proti republiki Kongu in prek OZN omogočile, da je solidarnost slavila zmago. Kongo danes utrjuje svoje notranje razmere, krepi neodvisnost in svobodo in želi sodelovati z vsemi državami sveta.

»Če bo skušal kdo kršiti našo neodvisnost,« je nadaljeval Lumumba, »se bomo borili do zadnje kaplje krvi, ker je republika Kongo sklenila ohraniti svojo suverenost, nedotakljivost in neodvisnost.«

Tunizijski predsednik Habib Burgiba je na razgovoru s premierom Lumumbo v svoji poletni rezidenci v Monastiru izrazil priznanje boju kongoškega ljudstva proti kolonializmu in zagotovil, da bo Tunizija brez pomislekov pomagala Kongu.

Premier Lumumba je s svoje strani pozval voditelje neodvisnih afriških držav, naj podpro Kongo v njegovih prizadevanjih, da bi »ustanovili združene države Afrike«.

Razgovore, ki jih je imel v OZN, je Lumumba ocenil za »izredno zadovoljive«. Poudaril je, da je člane Varnostnega sveta opozoril na to, da je secesionistično gibanje Katange belgijski manever in da Belgijci uporabljajo Čomba kot svoje orodje za nadaljevanje nadvlade v Katangi.

Na koncu je Lumumba izjavil, da bo iz Tunizije potoval v Maroko, Gvinejo, Liberijo in Gano, pozneje pa tudi v druge afriške države. V etiopskem veleposlaništvu v Londonu so danes objavili, da bo kongoški premier obiskal Etiopijo.

Leopoldville, 3. avg. (AFP-Reuter). Predstavnik OZN je danes izjavil, da generalni sekretar OZN Hammarskjöld, ki naj bi davi odpotoval v Pretorio, za zdaj ne bo potoval v Južnoafriško unijo.

Generalni tajnik OZN Hammarskjöld je sinoči po radiu povedal, da bodo sile OZN v soboto vkorakale v kongoško pokrajino Katango. Pripomnil je, da se bo to zgodilo ob soglasju belgijske vlade in da se bodo belgijske čete hkrati začele umikati v svoje oporišče v Kamini. V petek bo odpotoval v Katango njegov pomočnik Ralph Bunche, da bi se pogajal o umiku belgijskih čet kot prvemu koraku v uveljavljanju resolucije Varnostnega sveta. Hammarskjöld je izjavil: »Umik belgijskih čet s področij, na katera bodo prišle čete OZN, se mora začeti takoj. Zagotovljeno mi je bilo, da je belgijska vlada sprejela mojo obrazložitev položaja in da ne bo nasprotovala uveljavljanju resolucije Varnostnega sveta. Zdaj je jasno, da obveznosti in pravice, ki jih je določil Varnostni svet glede popolne in nagle izpolnitve njegovih sklepov v vsem Kongu, ne zadevajo na odpor nobene vlade.«



Na tiskovni konferenci v vzhodnem Berlinu je profesor Albert Norden — na sliki —, član politbiroja CK Enotne socialistične stranke Nemčije, predložil domačim in tujim novinarjem dokumente, iz katerih je razvidno, da dr. Hans Globke, državni sekretar v zahodnem nemškem zveznem kanclerskem uradu, ni samo sodeloval pri komentarjih k zloglasnim nürnberškim zakonom, ampak celo pri izdelavi samih zakonov. V fotokopiji knjižne recenzije, ki jo profesor Norden tukaj kaže, je rečeno, da so sestavljalci komentarja k »Zakonu o zaščiti nemške krvi in nemške časti« in k »Zakonu o zdravem zakonu« še posebej poklicani dajati tolmačenja, ker so bili »pri izdelavi rasne zakonodaje uradno udeleženi«. Bonnski vladni krogi so menda sporočili, da bodo te obtožbe ponovno skrbno preiskali in jih ovrgli.

Čombe mobilizira

Na tiskovni konferenci je premier Katange izjavil, da se bo Katanga uprla prihodu čet OZN

ELIZABETHVILLE, 3. avg. (AFP). Vlada pokrajine Katange je danes poslala generalnemu tajniku OZN Hammarskjöldu brzojavko, v kateri pravi, da je »enotna v trdni odločenosti, da se z vsemi sredstvi postavi po robu Lumumbovi vladi in prihodu njegovega predstavnika Sendveja in čet OZN«.

Čombejeva vlada trdi, da bo prihod sil OZN »pomenil znamenje za splošno vstajo v Katangi«. Pripravljena da je obrazložiti svoje gledišče pomočniku generalnega sekretarja Ralphu Buncheu, prav tako pa proučiti vse možnosti za ustanovitev konfederacije »z drugimi suverenimi državami bivšega belgijskega Konga«. Če bo prišlo do incidenta, bo po njenem za to odgovorna samo OZN.

Predsednik vlade Katange Moiz Čombe je danes popoldne na sestanku z novinarji izrazil upanje, da bodo funkcionarji OZN demantirali vesti o prihodu mednarodnih sil v Katango. Ponovil je, da njegova vlada ni bila uradno obveščena o sklepu OZN, marveč je za to zvedela iz tiska in radijskih poročil.

Nadalje je Čombe rekel: »Prisiljen sem slovesno potrditi v imenu naroda in vlade, da se bo Katanga, če bo potrebno, uprla prihodu čet OZN.« Dejal je, da bo sklep o mobilizaciji nemudoma uveljavljen, kar bo omogočilo obnovitev vojske Katange. Novinarje je seznanil s pozivom, ki ga je poslal narodu, naj se strne okrog vlade. »Pripravljeni smo raje umreti, kot pa privoliti, da bi prišli pod tujo oblast,« je še rekel Čombe. Zaključil je s trditvijo, da bi prihod mednarodnih sil v Katango izzval popolno gospodarsko krizo v deželi, ker da bodo Evropejci odšli iz nje.

Stališča do nove vlade

Program nove Fanfanijeve vlade je podprla večina italijanskih strank — Pri glasovanju o zaupnici se bodo socialisti vzdržali, komunisti pa bodo glasov ali proti

RIM, 3. avg. (Tanjug). Programsko deklaracijo nove Fanfanijeve vlade je podprla večina italijanskih strank, s čimer ji je zagotovljena večina v obeh domovih parlamenta, ki bosta ta teden glasovala o zaupnici, in sicer senat v četrtek, poslanska zbornica pa v soboto.

Kot je razvidno iz prvih odgovorov bodo vladni program podprli krščanski demokrati, socialni demokrati, republikanci in liberalci. Socialisti se bodo vzdržali glasovanja, proti pa bodo glasovali neofašisti in komunisti. Monarhisti so razdeljeni; nekateri so v opoziciji, drugi se pa bodo samo vzdržali glasovanja o zaupnici.

Socialni demokrati in republikanci so se postavili na pozitivno stališče glede vladnega programa predvsem zato, ker je vanj sprejetih več važnih problemov gospodarskega in socialnega značaja, katerih uresničitev zahtevata obe stranki, in ker je vlada odklonila sleherno sodelovanje z neofašisti na eni in komunisti na drugi strani.

Podobno je tudi stališče socialistov, ki pa, kot je razvidno iz današnjega uvodnika socialističnega glasila »Avanti«, izražajo dvome glede možnosti, da bo ta program uresničen zaradi politično heterogenega stališča tako krščansko-demokratske vlade kot tudi strank, na katere se opira.

Vodstvo Komunistične partije je sicer pozitivno ocenilo dejstvo, da sestava vlade »sankcionira neuspeh protiustavnih namer in načrtov, proti katerim je junija in julija nastopila velika večina italijanskega ljudstva«. Poudarja pa, da vlada in njen program ne ustrezata potrebam dežele in želji po obnovi. Zato bodo komunistične parlamentarne skupine glasovale proti zaupnici Fanfanijevi vladi.

Trst in vladni program

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

TRST, 3. avg. (Po telefonu). Program najnovejše rimske vlade, ki ga je njen predsednik Fanfani prebral včeraj pred senatom in poslansko zbornico, je danes v središču pozornosti tukajšnjih političnih krogov. Razen splošnih državnih smernic zanima tržaško politično javnost predvsem odnos sedanje vlade do posebnih vprašanj Trsta in tukajšnjih področij.

Deželna avtonomija za Furlanijo in Julijsko krajino, vključno za Trst, je tudi tokrat glavni prelzkusni kamen za tržaško ocenjevanje nove vladne politike. Glede na to, da je Fanfani včeraj govoril dokaj medlo o vladnih načrtih glede deželne avtonomije, prevladuje v Trstu mnenje, da perspektive za njeno uresničenje niso z njegovo sedanjo vlado nič kaj rožnate. Fanfani se je namreč spretno izgovoril na posebno komisijo, ki da bi morala vprašanje proučiti, vlada pa da bo olajšala njeno delo. To pa lahko pomeni ponovno odlašanje in zavlačevanje.

Fanfanijeva neodločnost glede tukajšnje deželne avtonomije, zlasti ob njegovih nekdanjih zelo jasnih stališčih do tega vprašanja, je po tukajšnjih sodbah posledica kompromisa z nasprotniki deželne avtonomije. V takih pogojih, ko se bo vlada naslonila tudi na tovrstne zaveznike, je seveda uresničenje deželne avtonomije za Furlanijo in Julijsko krajino prav tako kot za druge želje spet vprašanje prihodnosti.

Izmed drugih, za Trst pereč ih problemov, katerih rešitev je odvisna v bodoče od politike rimske vlade, navajajo tukaj zlasti vprašanje državnih pomorskih konvencij in občinske oziroma pokrajinske volitve. Glede državnih pomorskih konvencij računajo v Trstu, da bo Fanfanijeva vlada preklicala zakonski predlog Tambronijeve vlade, ki je bil izraziio v škodo tržaških pomorskih interesov ter da bo sprejela ugodnejšega za razvoj tukajšnjega pristanišča in njegovega pomorstva.

Tržaški Slovenci pričakujejo od nove vlade, tako kot vselej doslej ob vladnih spremembah, določen korak naprej v izvajanju njihovih narodnostnih pravic. V prvi vrsti pričakujejo, čeprav Fanfanijev vladni program ni govoril o njegovi politiki do narodnih manjšin, da bo nova vlada zagotovila spoštovanje ustavnih in ostalih obveznosti, da bodo v Italiji sprejeti na osnovi tega tudi konkretne ukrepe. Vladni predlog zakona za slovensko šolstvo — le-tega je sprejela prejšnja vlada — naj bi s tem v zvezi, kakor poudarjajo v tukajšnjih slovenskih krogih, našel v vladni politiki tisto oporo ki je potrebna za njegov čim prejšnji sprejem in uresničenje. Mimo tega pa naj bi vlada zlasti ob ugotovitvah zadnjega zasedanja jugoslovansko italijanskega mešanega odbora pregledala njegove sklepe in zagotovila uresničenje nekaterih drugih perečih zahtev tukajšnje slovenske manjšine.

Dušan Fortič

Indijska fregata v Splitu

Split, 3. avg. (Tanjug). Danes dopoldne je v splitsko luko zaplula fregata indijske vojne mornarice »Talvar«. Indijska posadka bo ostala v Splitu na prijateljskem obisku štiri dni. Med obiskom bo položila venec na spomenik padlemu pomorščaku in si ogledala zgodovinske in kulturne znamenitosti mesta.

Avkcija krzna v Leningradu

Moskva, 3. avg. (Tanjug). — Na letošnji mednarodni avkciji krzna v Leningradu so prodali okrog 3,5 milijona kosov raznega krzna, skoraj se, kar so domači proizvajalci ponudili tujim trgovcem. Na letošnji avkciji je bilo rekordno število udeležencev. Okrog dve sto trgovcev s krznom iz 23 držav je zastopalo tvrdke, v rokah katerih je skoraj vsa svetovna trgovina s krznom.

Rafinerija nafte v Irkutsku

Moskva, 3. avg. (Tanjug). V Irkutsku je včeraj začel obratovati del prve rafinerije nafte v vzhodni Sibiriji. Ko bo popolnoma dograjena, bo ta rafinerija največja v Sovjetski zvezi. V celoti bo krila potrebe gospodarstva vzhodne Sibirije po gorivu in tehničnih oljih. Rafinerija bo dobivala nafto iz Baštirije. Sprva bodo nafto dovažali z železniškimi cisternami, leta 1961 pa bo stekla po transsibirskem naftovodu, dolgem 3700 km.

»MONDO OPERAIO« O SOCIALIZMU V JUGOSLAVIJI

Sinteza načel in prakse

RIM, 3. avg. (Tanjug). Teoretično glasilo italijanske Socialistične stranke »Mondo operaio« je posvetilo del svoje zadnje številke vprašanju graditve socializma v Jugoslaviji. Revija objavlja obširen odlomek iz referata predsednika Tita na kongresu Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije in besedilo resolucije, sprejete na kongresu.

Član vodstva Socialistične stranke Simone Gatto, ki je kot delegat svoje stranke prisostvoval kongresu Socialistične zveze, piše, da bo kongres odločilnega pomena za razvoj socialistične družbe v Jugoslaviji, zaradi česar bo neizogibno vplival na odnose med jugoslovanskim delavskim gibanjem in delavskimi gibanji v drugih državah, socialističnih in kapitalističnih.

»Izvirnost koncepcije tega političnega organa, njegovo danes že nezamenljivo funkcijo v graditvi socializma,« je rečeno v članku, »je kongres ne samo močno potrdil, ampak je očitno pripomogel, da se ta organ povzdigne na višjo raven političnega obravnavanja. Socialistična zveza pomeni danes najpomembnejšo sintezo načel in prakse samoupravljanja, na katerem sloni razvoj socialistične družbe v Jugoslaviji.«

»Mondo operaio« objavlja tudi zelo obširen članek o organizaciji šolstva v Jugoslaviji, ki ga je napisala članica centralnega odbora stranke Tullia Carettoni.

NOVICE S PETIH CELIN

ZSSR

VIZUMI ZA POWERSOVE SORODNIKE

Washington, 3. avgusta (AP). Sovjetsko veleposlaništvo v Washingtonu je izstavilo vizume staršem in ženi ameriškega pilota Powersa. Ti se bodo udeležili sodne obravnave, ki se bo začela 16. avgusta v Moskvi. Powers je 1. maja letel nad sovjetskim ozemljem v letalu »U-2«, ki so ga sestrelili blizu Sverdlovska.

Veleposlaništvo ni izstavilo vizumov trem ameriškim advokatom, ki so hoteli prevzeti obravnavo obtoženega Powersa.

ŠVEDSKA

REFORMA KOMUNALNEGA SISTEMA

Stockholm, 3. avg. (Tanjug). Švedski minister za notranje zadeve Johanson je naročil komisiji strokovnjakov, naj prouči možnosti za temeljito reformo komunalnega sistema. Zadnja velika reforma na tem področju je bila leta 1950, ko so število kmečkih občin na Švedskem zmanjšali z 2400 na kakih 900. S to reformo so hoteli okrepiti gmotni položaj novih občin. Toda desetletno izkustvo je pokazalo, da niti te nove občine, ki zdaj štejejo povprečno 3000 prebivalcev vsaka, ne morejo zagotoviti normalnega poslovanja šol, upravnih ustanov in drugih uradov s sredstvi, ki jih dobivajo z davki in drugimi dajatvami. Sodijo, da bi bilo potrebno za uspešno opravljanje teh funkcij povprečno 6000 do 7000 prebivalcev na področju ene občine.

POLJSKA

VELIKA ŠKODA ZARADI POPLAV

Varšava, 3. avg. (AFP). Bilanca gmotne škode zaradi poplav v južnih delih Poljske je katastrofalna. V 74 okrajih, ki so jih prizadele poplave, je poplavljenih 1600 vasi. Kakih 8000 poslopij in drugih kmečkih zgradb je bilo porušenih ali hudo poškodovanih. Voda je uničila 140.000 hektarov površin, posejanih z žitom, in 70.000 hektarov površin, posejanih z drugimi kulturami. — Iz poplavljenih krajev so evakuirali kakih 40.000 oseb.

Doslej so poplave terjale 6 smrtnih žrtev.

ZDA

PROIZVODNJA FILMOV

New York, 3. avg (Tanjug) Newyorški časopisi pišejo, da je sedem velikih hollywoodskih družb izdelalo lani in poslalo v promet 179 igranih filmov. To je najmanjša letna proizvodnja v zadnjih 25 letih. Obenem so neodvisni hollywoodski producenti izdelali 250 igranih filmov, tako da so v ameriški filmski metropoli lani posneli skupno 439 filmov. Izmed teh filmov so samo 187 filmov posneli v ZDA, vse druge pa v tujini.

MEHIKA

ZAŠČITA ZGODOVINSKIH SPOMENIKOV

Mexico City, 3. avg. (Tanjug) V Mehiki so v zadnjem času sprožili pobudo za zaščito spomenikov iz obdobja kolonizacije Mehike po španskih zavojevalcih. Glavna akcija je usmerjena na ohranitev tistega dela Mexica, ki se imenuje La Traza in kjer so še stavbe kolonizatorjev iz XVI. stoletja. To mestno četrt so zgradili na ruševinah upravnega središča starega azteškega cesarstva Tenoctitaln in tam je najstarejša apoteka v Ameriki, ki jo je leta 1525 osnoval Jernan Cortez. V mehiški prestolnici je tudi prva medicinska šola na ameriški celini, ki je bila ustanovljena 1790.

Poleg La Traze bodo zaščitili tudi mesto Pazquaro v notranjosti dežele, ki je bila stara prestolnica indijanskega plemena Tarascan ob istoimenskem jezeru. Pazquaro je eno izmed najbolj slikovitih mestec v Mehiki z ulicami, ki so bile tlakovane takoj po prihodu španskih osvajalcev v Mehiko.

CEJLON

OTVORITEV NOVEGA PARLAMENTA

New Delhi, 3. avg. (Tanjug). V nekaj dneh se bo začelo na Cejlonu redno parlamentarno življenje. Spodnji dom parlamenta se bo sestal 5. avgusta, da bi izvolili svojega predsednika, medtem ko bo slovesna otvoritev novega parlamenta 12. avgusta.

Kakor pišejo cejlonski listi, bo v novem parlamentu v opoziciji samo desno usmerjena Združena nacionalna stranka. Vse druge stranke so že napovedale, da ne bodo sodelovale z Združeno stranko, ki ima 30 poslancev, in da bodo »konstruktivno in kritično« podprle Stranko svobode.

Tako bo imela vlada predsednice Siramave Bandaranaike v parlamentu zagotovljeno skoraj dvetretjinsko večino, kar ji bo omogočilo, da bo uresničila politični program stranke brez večjih težav.

Sovjetska nota ZDA

ZSSR zavrača ameriške trditve o »RB-47« in poudarja, da je letalo vdrlo v njen zračni prostor

MOSKVA, 3. avg. (TASS). Sovjetska vlada je poslala vladi ZDA noto, v kateri ponovno protestira proti kršitvi sovjetskih meja, ki jih je kršil ameriški bombnik »RB-47« 1. julija.

Noto, ki pomeni odgovor na noto vlade ZDA z dne 18. julija, je včeraj izročil pomočnik sovjetskega zunanjega ministra Vladimir Semjonov odpravniku poslov ZDA v Moskvi Edwardu Fierceu.

Nota poudarja, da skuša vlada ZDA opravičiti svojo provokatorsko dejavnost zoper Sovjetsko zvezo s trditvijo, da je ameriški bombnik »RB-47« v »zakoniti misiji nad mednarodnimi vodami proučeval elektromagnetne pojave«.

Vlada ZDA, je rečeno v sovjetski noti, ni z nobenimi dokazi podkrepila svojih trditev o poletu bombnika »RB-47«. Sicer pa ni mogla predložiti kakih dokazov, ker je dejstvo, da je to letalo vdrlo v zračni prostor Sovjetske zveze, kar so natanko ugotovili ustrezni organi Sovjetske zveze.

Sovjetska vlada pričakuje, da bo vlada ZDA ustavila provokatorske akcije ameriških letalskih sil proti Sovjetski zvezi. Če tega ne bo storila, bo vlada Sovjetske zveze uveljavila, kakor je že prej opozarjala, ustrezne ukrepe, da bi zajamčila varnost narodov Sovjetske zveze, z vsemi sredstvi, s katerimi razpolaga.

S poti po Gradiščanski: 1

Dežela ob robu

Od češkoslovaške do jugoslovanske meje, 160 kilometrov od severa proti jugu, se ob robu Panonske ravnine vije in lomi, oži in širi deveta med avstrijskimi deželami, čudno preščipnjena pokrajina na prvih obronkih Alp, najmlajši in najbolj zaostali del države — Gradiščanska.

»Grádišče« ji pravijo tamkajšnji Hrvati: tako jo je pred desetletji imenoval njihov pesnik Mate Miloradić. Svoje nemško ime — Burgenland — ima po mnogih gradovih, ki so v obrambo pred Turki zrasli ob številnih potih, ki tod vsa vodijo na Dunaj. Obe obleganji Dunaja (1529 in 1683) je nosila Gradiščanska tako rekoč na svojih plečih: prestati je morala zmagoslavje napredujočih turških čet in njihov uničujoči srd, ko so se premagane vračale.

Od takrat je samo še enkrat »stopila v zgodovino«: leta 1921, ko je šlo za mejo proti Madžarski. Gradiščanska je bila v dvobarvni monarhiji pod Štefanovo krono in jo je zahtevala zase tudi saintgermainska Madžarska. Vendar pa je bila dežela zaradi povsem jasnih razmer glede nacionalne sestave prebivalstva dodeljena Avstriji. Le v Ödenburgu (Sopronu), glavnem mestu dežele, so leta 1921 na predlog Italije izvedli plebiscit in mesto z okolico vred priključili Madžarski. Od takrat je Gradiščanska na sredi preščipnjena.

V prestolnico »devete dežele« (Avstrija je razdeljena v devet upravnih enot) so takrat povzdignili mestece Eisenstadt (Železno), last knezov Esterhazy. Razen ogromnega psevdorenesančnega gradu, ki je še danes v popolnem nesorazmerju z majhnostjo provincialnega gnezda, ni imelo mesto ničesar reprezentativnega, ničesar prestolniškega. V zadnjih letih se je Eisenstadt sicer razvil in ima že 8000 prebivalcev, svoje središčne funkcije pa še ne opravlja prav. Bližina milijonskega mesta (do Dunaja je komaj 50 kilometrov) mu nekoliko odvaja sokove rasti.

32-članska deželna skupščina, zastopnica 280.000 prebivalcev razpotegnjene pokrajinice, rezidira v novem Landhausu nekoliko izven mesta. Prav te dni se je končala ena izmed njenih najdaljših kriz: trajala je tri mesece. Na aprilskih deželnih volitvah se glede razdelitve mandatov med tremi strankami sicer ni nič spremenilo (konservativna ÖVP 16, SPÖ 15, neonacistična FPÖ 1 mandat), vendar pa so konservativci izgubili okrog 3.000 glasov v primerjavi z letom 1956 in to je socialiste vzpodbodlo k novim zahtevam. Trdovratna ÖVP in njen predsednik, deželni glavar Johann Wagner, socialistom sicer nista v vsem ustregla, vendar pa je SPÖ utrdila svoje pozicije in njen novi predsednik Hans Bögl bo imel več besede v šestčlanski deželni vladi (razmerje: fifty-fifty) kot je imel njegov predhodnik, stari socialno-demokratski prvoborec Alois Wessely.

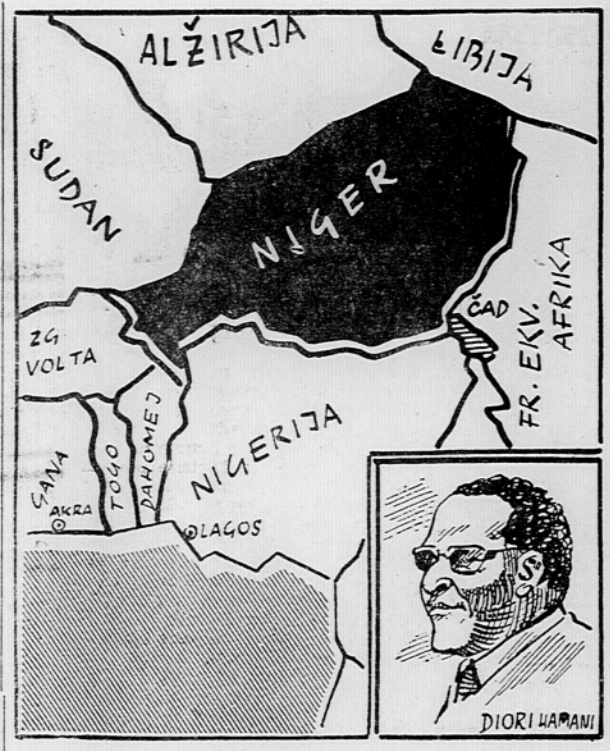
Po pravici: po vojni si je napredek utrl poti tudi v zaostalo Gradiščansko, spremenjati se je začenjala socialna struktura prebivalstva in z njo politične razmere — v prid socialistom. Gradiščanska bo še lep čas kmečka dežela, vendar pa je z naglo industrializacijo in z razvojem tujskega prometa nastal že razmeroma močan proletariat. Razen tega vpliva na politično atmosfero v deželi obstoj posebne vrste proletariata, sezonskih in potujočih delavcev. Na Gradiščanskem jih je še vedno okrog 20.000, ki doma ne najdejo dela in morajo za delom na Dunaj, v zahodne pokrajine, ali v Švico. Končno je tu še okrog 13.000 kajžarjev z manj kot dvema hektaroma zemlje, ki se politično nagibajo k levici in dopolnjujejo vrste socialno zapostavljenih.

Marsikateri bistveni socialni problem v deželi bi lahko rešili čez noč, če bi katoliška ÖVP pristala na agrarno reformo, menijo v strankini centrali SPÖ v Eisenstadtu. Razmerja v agrarni posesti so namreč za današnji čas nenormalna, skoraj fevdalistična. Gradiščanska zemlja je namreč takole razdeljena: 13.000 posesti je pod dvema hektaroma, 12.000 do 2 do 5 hektarov, 17.000 od 5 do 20, 1000 posesti od 20 do 100 hektarov in 152 od 100 dalje. *Teh 152 veleposestnikov ima v lasti več zemlje kot 42.000 posestnikov prvih treh kategorij.*

Posebno grotesken je primer kneza Esterhazyja, ki sam poseduje 60.000 hektarov, torej šestino celotne površine Gradiščanske, in sicer: 6% vse orne zemlje, 15% travnikov in pašnikov, 26% gozdov in 38% takoimenovanega »neobdelovalnega« zemljišča (obala Nižiderskega jezera, ceste, naselja). Sovjetska zasedbena oblast je leta 1945 celotno fevdalčevo premoženje zaplenila in ga deloma razdelila med male kmete. Leta 1956, ob madžarskih dogodkih, je dotlej v Budimpešti konfinirani knez Esterhazy pobegnil v Avstrijo, kjer so mu takoj vrnili vse njegovo ogromno premoženje. Kmetom, ki so jim Sovjeti razdelili knežjo posest, zemlje sicer niso vzeli, ker bi to verjetno povzročilo mednarodni škandal, pač pa so se kmetje morali obvezati, da v doglednem času plačajo »lastniku« odškodnino. V ta namen so ustanovili posebno družbo pod pokroviteljstvom vlade, ki je prizadetim priskočila na pomoč s krediti. Esterhazy živi večinoma v inozemstvu in si kopiči ogromen kapital, ki ga sistematično vlaga v industrijo. Del svoje posesti spreminja v moderne kmetijske kombinate, ostalo pa polagoma razprodaja za drag denar. Socialistična mestna uprava v Mattersburgu je komaj zmogla zahtevano vsoto za večjo parcelo, na kateri zdaj gradi tovarno konzerv, ki bo zagotovila delo najmanj 300 brezposelnim delavcem.

»Problem se bo sam od sebe rešil,« nekoliko v zadregi zatrjuje visok uradnik deželne vlade: 65-letni fevdalec je namreč brez otrok, njegovo premoženje bo »podedovala« država. Seveda, če številni Esterhazyji, ki žive po svetu, ne bodo drugačnega mnenja ...

Slavko Fras



Pretjega avgusta ob 0.00 urije republika Niger (ali nekoč francoska Nigerija) postala neodvisna republika. S tem se je vrsti mladih neodvisnih držav v Afriki pridružila še ena, ter ponovno opozorila človeštvo, da živimo v »afriškem desetletju«.

Ozemlje Nigra je bilo določeno ob obratu stoletja in v letih po njem z vrsto mednarodnih pogodb in sporazumov. — Doslej je imel Niger guvernerja, vlado desetih ministrov in parlament, v katerem je bilo 60 poslancev, izvoljenih na splošnih volitvah. — Predsednik mlade republike je Diori.

Niger obsega 1,276.627 kvadratnih kilometrov in ima 16 okrajev. V državi živi 2,427.271 domačinov in nekaj nad 3000 tujcev. Glavno mesto Nigra je Niamej (17.200 prebivalcev, od tega 1370 tujcev). Podnebje samo je državo razdelilo na tri osnovna področja: poljedelsko na jugu, pašniško v osrednjem pasu in puščavsko na severu. Niger trpi zaradi pomanjkanja vode, razen povsem na zahodu ob reki Nigru in na jugu, kjer je mnogo vodnjakov. V deželi je 100 osnovnih šol z 10.000 učenci, 2 gimnaziji s 373 dijaki in tehnična šola z 51 študenti.

Živinoreja je razmeroma razvita, saj premore 86.000 konjev, 2 milijona glav goveje živine, skoraj 6 milijonov repov drobnice, 300.000 oslov in 250.000 kamel.

Poglavitni izvozni predmeti so zemeljski oreški, fižol, manioka, bombaž, riž, sol, natrij, cink (nekaj tisoč ton). Večinoma izvažajo v Nigerijo. Precej zasluži Niger tudi z organiziranim lovom na leve, slone, bivole, orikse in adakse. Niger ima pozitivno zunanjetrgovinsko bilanco.

Mednarodni gospodarski komentar:

Novi gospodarskopolitični programi v ZDA

Zborovanja, na katerih sta obe ameriški stranki julija določili svoje kandidate za predsedniške volitve, so sprejela tudi volilne programe, ki vključujejo gospodarskopolitične programe. Ti programi obeh strank so si dokaj podobni, toda obenem se razlikujejo od one gospodarskopolitične smeri, ki je bila za ZDA v zadnjem desetletju značilna.

V zadnjem desetletju je bil najvažnejši cilj ameriške gospodarske politike zagotoviti finančno stabilnost, t. j. zagotoviti stabilnost cen in stabilnost kupne moči dolarja. Vlada — in to ne samo republikanska pod Eisenhowerjem, temveč že prej demokratska pod Trumanom — je zato delala predvsem one ukrepe, ki naj bi preprečili porast cen in druge inflacijske pojave. To so bili v prvi vrsti ukrepi, ki so s spreminjanjem obrestne mere in z omejevanjem kreditov preprečevali dviganje cen. A ne samo dviganje cen; ti ukrepi so včasih obenem omejevali vzpon produkcije in verjetno bili eden razlogov za počasno rast ameriške produkcije v zadnjih osmih letih. Navedeni finančni ukrepi za omejevanje kredita so bili eden izmed faktorjev, ki so pogrešili padec konjunkture koncem leta 1957, ko se je ameriška industrijska proizvodnja zmanjšala za celo desetino. A tudi dvig konjunkture v zadnjem letu ni zadovoljiv. Letošnja pomlad je pomenila padec proizvodnje jekla (jeklarne izkoriščajo zaenkrat okrog 70 odstotkov svoje kapacitete), proizvodnje električnih aparatov in zmanjšanje stanovanjske izgradnje.

Demokrati imajo zato sedaj možnost za ostro kritiko republikanske gospodarske politike, ki je po besedah demokratskega programa »privedla v zadnjih petih letih do dveh recesij (kriz), povzročila rekordno število bankrotov in dodala za milijarde dolarjev nepotrebno visokih obresti državnemu dolgu«. Demokrati zato napovedujejo, da bodo prekinili s politiko visoke obrestne mere in »stisnjenega« denarja, kar naj bi omogočilo, da postane osnovni cilj bodoče demokratske politike hitrejši tempo gospodarske rasti. Namesto dosedanjega povečanja proizvodnje, ki je znašalo v zadnjih osmih letih povprečno dva in pol odstotka, naj bi v bodoče letno povečanje dosegalo povprečno 5 odstotkov. S tem bi bilo rešeno tudi vprašanje državnega proračuna, ker bi navedeno povečanje nacionalnega dohodka avtomatsko povečalo tudi dohodke državne blagajne.

Republikanci seveda zavračajo demokratsko kritiko in navajajo, da je ameriško gospodarstvo v zadnjih letih doseglo prosperiteto, ki omogoča ameriškemu prebivalstvu stalno najvišji standard na svetu. Republikanci poudarjajo, da so ta standard dosegli z minimumom državne intervencije v gospodarstvu in da je republikanska vlada ustvarila in vzdrževala najugodnejše pogoje za razmah privatnega kapitala. Med temi pogoji je posebno važna finančna stabilnost, ki so jo ZDA dosegle v zadnjih dveh letih. Dvig cen je namreč zaustavljen in državni proračun je v ravnokar končanem finančnem letu pokazal presežek v znesku 1,4 milijarde dolarjev; še znatnejši presežek pa bo verjetno prineslo tekoče finančno leto. To so sadovi »previdne« republikanske politike, ki je v nasprotju z »razsipnimi finančnimi idejami demokratov.

Novo poudarjanje po hitrejši gospodarski rasti ima v ZDA notranje in zunanjepolitične razloge. Na notranjem planu je zahteva po hitrejši gospodarski rasti izraz nezadovoljstva z liberalistično gospodarsko politiko zadnjega desetletja, ki je maksimalno omejevala državno intervencijo v gospodarstvu in skušala tako zadovoljiti interese privatnega kapitala. Ta politika ni dovedla do optimalnega povečevanja privatne produkcije in nacionalnega dohodka in je obenem omejevala razvoj onih služb in funkcij, ki jih lahko opravlja samo javno gospodarstvo. Zato se v zadnjih letih v ZDA vedno bolj pritožujejo nad zaostajanjem izgradnje šol, nad nezadostnim socialnim in starostnim zavarovanjem in predvsem nad nezadostnimi ukrepi za modernizacijo komunikacij in servisov v velemestnih aglomeracijah. Razširitev in modernizacija navedenih javnih funkcij seveda terja povečanje javnih proračunov, ki bo mogoče samo, če se pospeši ameriški gospodarski razvoj. Zahteva po hitrejši gospodarski rasti je torej zahteva po zadovoljitvi javnih potreb, ki jih dosedanja liberalistična politika ni mogla zadovoljiti.

Zahteva po hitrejši gospodarski rasti pa ima tudi svoje zunanjepolitične razloge. Zadnja leta so pokazala, da je Sovjetska zveza dosegla takšno stopnjo in tempo gospodarskega razvoja, da utegne v doglednih bodočnosti prehiteti ZDA. Zato je danes za mednarodni položaj ZDA bistveno, da tudi one dosežejo hitrejšo gospodarsko rast kot doslej. Ta zunanjepolitični moment je drugi odločilni razlog za spremembo v gospodarskopolitičnem programu obeh ameriških strank.

J. Klemenc

ZADNJI DOGODKI DOMA IN PO SVETU

V obrambo načel OZN

Hammarskjöld o vkorakanju sil Združenih narodov v Katango — Izjava premiera Eyskensa

Leopoldville, 3. avg. (AFP). Generalni sekretar OZN Hammarskjöld je nocoj sporočil, da vkorakanje sil Združenih narodov v Katango in druge akcije OZN v Kongu ne predstavljajo vmešavanja v notranje zadeve republike Konga niti pokrajine Katange. Sporočilo pravi, da sile Združenih narodov samo branijo načela in cilje OZN.

Generalni sekretar Hammarskjöld je nadalje sporočil, da bo njegov pomočnik Ralph Bunche jutri odpotoval v Elizabethville, da bi na kraju samem »proučil modalitete umika belgijskih čet iz Katange«.

Po izjavi nekega predstavnika generalnega sekretarja bo prvi kontingent sil OZN odpotoval v Katango v petek. Sodijo, da bodo to švedske enote.

Predsednik belgijske vlade Eyskens je izjavil, da je intervencija Združenih narodov v Katangi v soglasju z resolucijo Varnostnega sveta, da pa se ta intervencija ne bi smela pretvoriti v izzivanje neredov na področju, kjer vlada red in kjer živi in dela 20.000 belcev. Po njegovih besedah OZN ne sme voditi politične akcije niti se vmešavati v notranjo politiko Katange. Eyskens je nadalje rekel, da Belgija zaradi tega ne more voditi vojne proti Združenim narodom.

Kubanska spomenica

Havana, 3. avg. (Tanjug). Kuba je objavila spomenico o vzrokih napetosti na področju Karibskega morja in je s tem prevzela pobudo v pripravah na izredno konferenco zunanjih ministrov ameriških republik, ki se bo začela 16. avgusta v San Joséju, glavnem mestu Kostarike. V spomenici, ki so jo predložili komisiji za mir Organizacije ameriških držav, kubanska vlada obtožuje vlado ZDA zaradi sedanje napetosti na karibskem področju in nenehnega slabšanja odnosov med revolucionarnim režimom Kube in sosedi na severu. S tem je zavrnila trditve Washingtona, navedene v spomenici pred mesecem dni. Kubanski dokument podrobno navaja, kako si je vlada Fidela Castra prizadevala za enakopravna pogajanja o vseh odprtih vprašanjih. Ta dokument vnaša zdaj nove elemente v priprave na ministrsko konferenco ameriških držav. Komisija za mir Organizacije ameriških držav naj bi predložila na konferenci poročilo in diplomatski krogi latinskoameriških držav izražajo mnenje, da lahko pomeni kubanska spomenica podlago za razpravo o bistvenih vprašanjih sedanje nestabilnosti na karibskem področju.

Podpora kubanskemu programu

Havana, 3. avg. (Tanjug). Sindikati desetih latinskoameriških držav so podprli program kubanske revolucije in proglasili trdno odločenost, da se s stavkami in bojkotom proizvodov upro morebitni intervenciji od zunaj proti režimu gibanja »26. julij«. To podporo so izrazili v skupnem manifestu, ki so ga sinoči v Havani sprejeli delegati sindikatov Brazilije, Venezuele, Peruja, Čila, Kostarike, Urugvaja, Argentine, Kolumbije, Hondurasa in Bolivije.

Do te skupne akcije sindikatov je prišlo po vrsti podobnih dogovorov med sindikati Kube in posameznih držav Latinske Amerike. Kubanski sindikalni krogi sodijo, da to pomeni novo fazo v naporih za povezovanje in ustanavljanje enotnega sindikalnega gibanja v Južni Ameriki.

Ameriški odmevi na pobudo ZSSR

New York, 3. avg. (Tanjug) — Ameriški uradni krogi in tisk označujejo vztrajno zavzemanje Sovjetske zveze za to, da bi se o razorožitvi razgovarjali na prihodnjem zasedanju Generalne skupščine šefi vlad, za »propagandni manever«. Krogi, ki so blizu State Departmentu hkrati poudarjajo, da pomeni sestanek razorožitvene komisije OZN, napovedan za 15. avgusta, ugodno možnost, da bi dosegli nadaljnji napredek v urejanju tega zapletenega mednarodnega problema.

Današnji »New York Times« pravi v zvezi s sovjetskim predlogom, d. je to vsekakor poskus, da bi zasedanje Generalne skupščine povzdignili na višjo raven. Hkrati pa izraža mnenje, da Generalna skupščina ne more razpravljati o tako zapletenem problemu, kot je razorožitev. »Times« trdi, da bi Sovjetska zveza na ta način izkoristila Generalno skupščino za svoje propagandne cilje.

Sovjetska nota Britaniji

Moskva, 3. avg. (AFP). Zunanje ministrstvo je danes britanskemu veleposlaniku v Moskvi Reillyju izročilo noto sovjetske vlade, ki zavrača britansko tezo o letalu RB-47, češ da letalo ni kršilo zračnega prostora ZSSR.

Senat izglasoval zaupnico Fanfaniju

Rim, 3. avg. (Tanjug). Nocoj je bila v senatu izglasovana zaupnica novi krščanskodemokratski vladi premiera Fanfanija. Od 220 navzočih senatorjev je za vlado glasovalo 126, 58 jih je bilo proti, medtem ko se je 35 senatorjev vzdržalo glasovanja.

V debati o programu nove vlade so predstavniki krščanskodemokratske, socialnodemokratske in republikanske stranke zavzeli pozitivno stališče, socialisti in monarhisti so se vzdržali glasovanja, medtem ko so proti vladi glasovali neofašisti in komunisti.

V splošni debati v skupščini, ki se bo začela jutri, bodo govorili prvaki vseh političnih strank. Debata se bo končala z glasovanjem o zaupnici vladi najbrž v petek zvečer ali najpozneje v soboto. Zanesljivo pa je, da bo vlada tudi v tem domu dobila večino.

Slovenija najboljša s pištolo

SKOPJE, 3. avg. (Tanjug). Drugi dan tekmovanja na državnem prvenstvu so streljali s precizno malokalibrsko puško. Letošnji prvak v konkurenci seniorjev je postal Vladimir Grozdanović s 1129 krogi pred Lončarjem (oba Srbija) 1118 in Cukom (Hrvatska) 1117. V ekipni konkurenci je zmagala Srbija s 4446 krogi pred Hrvatsko 4351 in Slovenijo 4345.

V streljanju z malokalibrsko pištolo je v konkurenci seniorjev zmagal Ilija Nikić (Srbija) s 539 krogi pred Mejavškom 533 in Planincem (oba Slovenija) 529. V ekipni konkurenci je v tej disciplini zmagala Slovenija z 2092 točkami pred Srbijo 2058 in Hrvatsko 2022.

Žensko šahovsko prvenstvo

SARAJEVO, 3. avg. (Tanjug). V III. kolu šahovskega prvenstva za ženske so se partije končale takole: Canji : Timofejeva remi, Karabegović : Ljiljak 0:1, Dundić : Lazarević 0:1, Čačić : Jocić 0:1, Stadler : Tomljenović 1:0. Prekinjene so partije: Kureš: Balaban, Jovanović : Piberl in Svilar : Nagy.

Premieri v »Viču« in »Komuni«

Včeraj so v kinu »Vič« začeli predvajati italijanski barvni film »Benetke, luna in ti« režiserja Dina Risija. Najlepši beneški gondoljer (Alberto Sordi) ima lepo zaročenko (Marisa Allasio), vendar pa rad pogleda tudi za drugimi lepoticami. Zaradi tega svojega nagnjenja ima velike težave, saj se zaročenka ob vsakem »prestopku« zateče k tekmecu, ki ga sicer ne mara. Lepi gondoljer zaide v slepo ulico zaradi dveh Američank, ki bi ga radi poročili, pa se jih naposled le reši z župnikovo (Nini Manfredi) pomočjo in lastno prebrisanostjo. V filmu lahko vidimo vse znamenitosti Benetk, večkrat se moramo nasmejati glavnemu junaku in njegovim težavam, tako da je film kakor nalašč za zabavo v počitniških dneh. **S. I.**

Ruski film »Kapitanova hči« nam daje možnost, da ga primerjamo kar na dva kraja — z istoimensko Puškinovo povestjo in italijansko filmsko »Nevihto«, ki smo jo videli pred kratkim. Moramo reči, da so se ruski filmski ustvarjalci po poetičnosti in ruski pristnosti bolj približali literarni predlogi kakor Italijani, so pa zato manj izkoristili številine priložnosti za prikaz bitk in bojev carskih vojska s Pugačovom. Če je bilo to filmu v korist ali škodo, bodo presodili gledalci sami. Znamenito upornisko osebnost kozaka Pugačova predstavlja Vasilij Dorofejev, Petra in Marjo pa sta zaigrala priljubljena Oleg Striženov (se še spominjate filma »Enainštirideseti«?) in Ija Arepina.

I. T.

Vzroka letalske nesreče še niso ugotovili

Skopje, 3. avg. Komisija, ki proučuje vzroke včerajšnje nesreče na skopjanski plaži, ko je strmoglavilo letalo tovarne »Utva« iz Pančeva, še ni izdala uradnega poročila. Pilot Lazar Vukobratović je še vedno v nezavesti.

Strokovnjaki pravijo, da je bil Vukobratović izkušen pilot, saj je bil na tem poslu več kot 20 let. Po mnenju nekaterih strokovnjakov je letalo strmoglavilo zaradi kvara na motorju. Instrumenti so zaradi padca zelo poškodovani in je nemogoče kaj točnega ugotoviti. Priča, ki jo je komisija zaslišala, je letalec iz Skopja, ki pravi, da je slišal, kako je motor nepravilno deloval.

ALEX WEISSBERG 18

BLAGO za KRI

»Včeraj sem se vrnil iz Berlina, kjer so mi dali pooblastilo, da se še naprej pogajam z vami. Ste že kaj premislili, kakšno blago nam lahko ponudite? Ste se že pripravili za potovanje v Istanbul?«

»Odpotoval bi lahko takoj. Toda nimamo ničesar, kar bi vam lahko ponudili. Razen seveda tujo valuto, in to v precejšnjih vsotah.«

»To nas ne zanima toliko, gospod Brand. Raje bi kamione. Ali hočete milijon Židov?«

»Hočem vse Žide, ki so ostali pri življenju.«

»O tem bova morda lahko govorila kdaj pozneje. Moja ponudba je: en kamion za sto Židov. Ni veliko, ali ne?«

Nisem odgovoril.

»Vse skupaj je deset tisoč kamionov. Dobiti jih moramo nove, takoj iz tovarne, seveda s prikolico, opremljeni morajo biti za zimske vožnje. Če hočete narediti kaj več za nas — bodite prepričani, da ne bo zastonj in da bomo vse pošteno povrnili — nam pošljite s kamioni tudi nekaj blaga, n. pr. čaj, kavo, milo in drugo potrošno blago.«

»Gospod obersturmbannführer, dokler gre za čaj, sladkor, čokolado, milo in podobne stvari, je vse mogoče; toda kamioni so vojaški material.«

»Lahko zagotovite vašim zaveznikom na mojo častno besedo, da ta material ne bo nikoli uporabljen proti njim na zahodni fronti; gre izključno za vzhodno.«

Medtem sem si nekoliko opomogel od presenečenja in začel sem razmišljati, kako naj stvar uredim. Kar zadeva mene sem bil prepričan, da mi zavezniki nikoli ne bodo dali deset tisoč kamionov za to, da bi rešil ostanke židovskega ljudstva. Toda po drugi strani sem bil prepričan, da se bo med pogajanji odprl kak drug izhod. Zato sem povzel:

»Gospod obersturmbannführer, osebno se lahko zanesem na vašo častno besedo, toda nimam deset tisoč kamionov. Ljudje, s katerimi bom moral govoriti v Istanbulu, bodo hoteli od mene poroštva. Nihče na svetu ne bi izročil tega materiala na častno besedo. Kakšno jamstvo lahko daste, da boste zares spustili na svobodo milijon Židov?«

Na to vprašanje mi je Eichmann odgovoril tako, da sem bil resnično prepričan, da imamo možnost, zares rešiti evropske Žide.

»Kaj res mislite, da smo vsi goljufi? Sodite nas po sebi. Dokazal vam bom, da jaz zaupam vam bolj kot vi meni. Če se boste vrnili iz Istanbula z novico, da je naša ponudba sprejeta, bom dal razrušiti koncentracijska taborišča v Oswiecimu. 10 odstotkov obljubljenih Židov pa vam bom poslal na mejo, za katero se bomo zmenili. Ko boste prevzeli teh 100.000 Židov, mi boste izročili 1000 kamionov. Zamenjava bo tekla tako naprej: z naše strani 100.000 Židov, z vaše 1000 kamionov.«

Ob teh besedah sem le s težavo zakril razburjenost. Prvič sem videl, da so se odprla vrata, skozi katera bi se utegnil rešiti vsaj del rojakov.

Počakal sem kako minuto, preden sem odgovoril. SS ni opazila mojega razburjenja. Potem sem vstal:

»Gospod obersturmbannführer, prepričan sem, da bodo tako ponudbo sprejeli. Kdaj lahko odpotujem?«

»Čez tri dni.«

Kot mesečnik sem zapustil hotel. V uradu so me čakali že vsi člani našega odbora. Novica je vse razburila. Nihče ni vedel, kako se bodo stvari razvijale naprej, toda vsi smo videli, da smo na važni prelomnici.

Pojavili so se tudi dvomi. »Tovariši, ali imamo pravico izročiti Nemcem vojaški material?« je vprašal nekdo.

Zavrnil sem takšno stališče.

»Ne gre za to, da bi Nemcem kar koli dajali, ne kamione ne kaj drugega. Mar ne razumete, da je položaj popolnoma nov? Nemci so pripravljeni dati kot predujem 100.000 Židov. Veste, kaj bi to pomenilo, sredi vojne? Lahko jih spravijo samo preko Španije. Nemci jih na prej nočejo evakuirati preko Bolgarije ali Turčije; veže jih pogodba z jeruzalemskim muftijem. Ko se sporazumemo z zavezniki, se bomo morali pogajati s špansko vlado. Ali veste, koliko časa vzamejo taka pogajanja? In potem spet razgovori z deželami, ki bi jim nudile gostoljubnost. In šele potem bodo šli na pot prvi transporti. Preteklo bo najmanj sedem mesecev, preden vse to uredimo, med tem pa bo že po Nemcih in ne bo jim treba izročiti niti enega kamiona. In še druga stvar je pri tem. Eichmann je obljubil, da bo spustil v zrak krematorije v Oswiecimu, kakor hitro mu sporočim, da je njegova ponudba načelno sprejeta. Jih bo dal mar po osmih mesecih pogajanj s Španijo in drugimi državami spet na novo zgraditi? Pomislite samo, v kakšnem položaju bodo Nemci čez sedem mesecev! Če se pogajajo z nami, je to znamenje da že vohajo bližnji poraz.«

Po daljši razpravi smo se sporazumeli, da bomo postavili Eichmannu še nekaj pogojev. Nato smo odprli zavoj z denarjem, ki mi ga je izročil Eichmann, in sveženj s pismi. Zaradi dveh med njimi nam je zaledenela kri. Nathan Schwalb, eden redkih cionistov, ki so ostali v Švici, nam je naročal, naj se povežemo z madžarsko politično opozicijo in osnujemo odporniško gibanje. Toda predstavniki te opozicije, kolikor niso bili v zaporih, so bili v takem položaju, da so oni hodili k nam po pomoč in nasvete.

Drugo pismo je bilo od Sallyja Mayerja, tudi iz Švice. Pisal nam je: »... Vaši očitki zaradi mojega zadržanja ob aferi Wisliceny (ni hotel dati denarja, ko se se pogajali za odkup vseh evropskih Židov) mi niso nagnali strahu v kosti... Najprej morajo Nemci neovrgljivo dokazati, da so se poboljšali ...«